

„VOLT MÁR EZ...”

*„...a küzdelem fel sem merül,
szökni nincs hová, nem érdemes,
és gyors vagy lassú lesz, de áttűnés.
Volt már ez a tegnapi, ez a holnap.
Az idő előre, hátra. Menekül,
lebeg fölöttünk szemérmetlenül.”*

Molnár Krisztina Rita: Lenkönyv – És, 2019. május 3.

Gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok

2019. II. negyedév

Készítette: Kéri László és Petschnig Mária Zita

Budapest, 2019. július 2.

Tartalom

Rövid bevezető és útmutató az „Ötvenedikhez”.....	4
I. Kampánykezdetek, kampányhajrá és eredmények.....	6
1. Az utolsó 56 nap eseményeinek szerkezete.....	6
1.1. <i>Májusi tények – európai horizonton</i>	9
1.2. <i>A hazai ellenzék dilemmái</i>	11
2. Május 26-a – az eredmények tükrében.....	15
3. Hazai eredmények és következmények.....	20
4. Májusi eredmények és őszi kilátások.....	23
II. Gazdasági kérdések.....	30
1. Magyarország konvergenciaprogramja 2019-2023.....	30
1.1. <i>Eltérések az előző konvergenciaprogramhoz képest</i>	32
1.2. <i>A program értékelése</i>	33
1.3. <i>További várható lépések</i>	36
2. A kormány akcióvédelmi terve.....	38
3. A 2020. évi állami költségvetés.....	42
3.1. <i>A költségvetés prioritásai</i>	43
3.2. <i>A növekedési pálya ellentmondásai</i>	44
3.3. <i>A költségvetés jellemzői közgazdasági szempontból</i>	45
3.3.1. <i>A 2020-ra bemutatott költségvetés erősen megszorító</i>	45
3.3.2. <i>Az adóváltozások közgazdaságilag karakternélküliek</i>	48
3.3.3. <i>A kiadásváltozások szerkezete módosul</i>	49
4. Állami megtakarítás-ösztönzés.....	51
5. Bankügyek.....	53
5.1. <i>MNB monetáris politikája</i>	53
5.2. <i>Az új Takarékbank</i>	55
5.3. <i>Kedvezőtlen történések a bankszektorban</i>	55
6. Budapest-Belgrád vasútvonal.....	57
7. Paksi ügyek.....	61

8. Egyebek, kis színesek.....	64
8.1. <i>A Moody's befektető- és hitelminősítő döntése</i>	64
8.2. <i>Budapesti patkányirtás</i>	65
8.3. <i>Dunakeszi Járműjavító Kft.</i>	66
8.4. <i>TAO-pénzkérdések</i>	66
8.5. <i>Norvégalap</i>	68
8.6. <i>Gázár</i>	69
8.7. <i>Magyar Turisztikai Ügynökség Zrt.</i>	69
8.8. <i>Az átlagbér számítása</i>	70
8.9. <i>Az erdélyi mezőgazdaság támogatása</i>	71
8.10. <i>A Híd a munkába projekt</i>	71
8.11. <i>Különleges egyházi támogatások</i>	72
9. Az EU-csatlakozás mérlege.....	72
III. Az MTA haláltánca – apró lépésekben.....	78
IV. Oligarchák, holdudvar, média.....	87
1. Családok, személyek, vagyonosodási útrendszerek.....	88
2. A forrásoldal rejtelmek.....	90
3. Mi lesz a pénzzel?.....	92
4. Konklúzió.....	96
V. Egyszemélyes külpolitika.....	99
Zárszó.....	104

Rövid bevezető és útmutató az 'Ötvenedikhez'

Tizenharmadik éve - a 2006-os, későőszi válság óta - folyamatosan írjuk ezeket a negyedéves jelentéseket. Minden harmadik hónap elteltével leülünk, s kb. egy héten át elemezzük, szelektáljuk az időközben elmentett, kitépkedett, összegyűjtött anyagot (alkalmanként százötven-kétszáz forrást egészen biztosan), és e feldolgozás során nagyjából kis is szokott alakulni az adott negyedévre vonatkozó elemzés – aktuális/megírandó - szempontrendszer. Természetszerűleg az alapvető gazdasági és politikai folyamatok legfontosabb problémái mindig is kitüntetett pillérei az elemzéseinknek, s már a kezdetek óta rendszeressé tettük a külügyi és a kulturális élet formálódásának az adott időszakban megjelenő, komolyabb nyomokat hagyó eseményeinek megörökítését is. Az anyagok újra- és egybeolvasása után mintegy tíz napon át csak írjuk-írjuk, szerkesztjük, újra írjuk, bővítjük és rövidítjük a készülő jelentést, s általában a negyedévet követő hónap derekán végleg el is készülünk vele. A negyedéves távlat általában elegendő szokott lenni ahhoz, hogy egy-egy problémakörrel a neki megfelelő súlyával foglalatostkodjunk, így is gyakran esik meg, hogy néhány kitüntetett ügyel akár éveken át is folyamatosan kell törődnünk. (Lásd pl. ezúttal is Paks II. ügyét, avagy az MTA körüli hercehurcák fordulatait.)

Az első néhány évben egy-egy jelentés 40-50 oldalnyi terjedelmű volt, majd 2010 után már többnyire 60-80 oldalasokra sikeredtek. Az utóbbi néhány évben pedig rendre megközelítjük a száz oldalt is, néha túl is lépjük azt. ***Ez a mostani, 50. fejezet a mi magánünnepünk, ezzel a félévszázadik negyedéves elemzéssel az eddigi összterjedelem 3300 oldal fölé került.*** Ennyi erővel akár tucatnyi könyvet is írhattunk volna, de nincs okunk bankódásra. Arról egészen biztosan meg vagyunk győződve, hogy e lélegzetelállítóan mozgalmas korszak megörökítésének sem mostanában, sem pedig a későbbiekben nem akad majd versenytársa abban az értelemben, hogy még egyszer, hasonló részletességű és alaposságú munkát bárki is elvégezhetne. Ehhez benne kellett élni a Korban, folyamatosan, és megállás nélkül kellett elemezni, tájékozódni, olvasni és írni, írni, írni. Most még nem látjuk e páratlan munka befejezésének idejét, de ha majd egyszer befejezzük, úgy tekinthetünk vissza e jelentéstömegre, mint szakmai életünk legnagyobb szabású vállalkozására.

A folyamatos munka közben természetesen alakultak ki bizonyos, állandó rutinjaink is, például az is, hogy minden egyes jelentés bevezetőjében igyekszünk események megnevezésével is körülhatárolni az adott időszak kezdetét és végét.

Nos, 2019 második negyedének nyitó napja április elseje volt, ezen a napon jelentették be az Echo tévé megszüntetését. Ettől még ez egy érdektelen pillanat lehetne, de... A megszüntetéssel egy időben, még e délelőtt folyamán összehívták a HÍR tévé százvalahány munkatársát és közölték velük, hogy a munkájukra a továbbiakban nincs szükség. Miért is nincs? Mert a megszüntetett Echo stábja foglalja el a helyüket, és ezt a lényegesen ismertebb és bejáratottabb Hír tévét szeretnék a továbbiakban a nyílt kormánypropaganda szócsövénévé tenni. Azzá is tették. Más megfogalmazásban azt is mondhatnánk, hogy a 2015 februárjában megkezdődött Orbán-Simicska-háborúnak ez a látványos, kegyetlen és könyörtelen, erősen leszámolás-jellegű epizódja lett a záró mozzanata. Négy év után. Ilyen értelemben ez az április 1. talán mégis kiérdemli a méltó kezdőpont-titulust, mert ebben az akcióban - ha más nem is, de - a Fidesz médiapolitikájának valamennyi lényeges vonása tetten érhető volt.

S mi lehetne méltóbb *záró momentum annál, minthogy 2019. július 2-án, valamivel 11 óra után a parlament 131 fő igen-szavazatával (tehát, kétharmados többséggel) megszavazta Palkovics miniszternek az MTA jelenét és jövőjét megpecsételő törvényjavaslatát.* A botrányos ügyet e mostani elemzésünkben önálló esettanulmányként is feldolgoztuk, ezért nem is szólunk itt róla többet.

Van valami varázslatosan bájos és rémisztő abban, hogy 2019 második negyedének időbeli körülhatárolásához ennyire expresszív, önmagukért bőbeszédűen helytálló, akár szimbolikus erejűnek is vélhető határvöveket találtunk. A bővebb magyarázatot a következő száz oldalon aprólékos részletességgel kíséreljük meg elmondani.

I. Kampánykezdetek, kampányhajrá és eredmények

Legutóbbi elemzésünk záró oldalainak alcíme ez volt: „*Egy különutas kampány külföldi kudarca*”. E néhány oldalon összefoglaltuk az Orbán-kormány koratavaszi kudarc sorozatának március végéig tartó állomásait. A Brüsszel elleni támadásoknak kikerülhetetlenül az lett a vége, hogy a Fidesz Európai Néppárt-béli tagsági viszonyát március 21-én felfüggesztették, amely lépést az itthoni szavazóbázis számára megpróbálták szabadon és önként választott döntésként előadni. Konklúzióként megkockáztattuk, hogy a Fidesznek”...*mindezzel együtt olyan fokú nemzetközi elszigetelődéssel kell szembe néznie, amelyet korábban még nem volt alkalma megtapasztalni.*” Nos, nem így történt, hanem éppenséggel mindennek az ellenkezője következett be május 26-ig bekövetkezett diplomáciai offenzívával. (Amelynek részleteiről majd az összegzőnk végén olvasható külpolitikai blokkban fogunk megemlékezni, ehelyütt csak a választási kampányhoz szorosabban tapadó momentumokra figyelünk.)

Azt azért nem állítanánk, hogy e látványos fordulat a magyar társadalom szempontjából is ünneplésre méltó fejlemény lenne. Tulajdonképpen olyan kusza és nehezen értelmezhető, ellentmondásokkal telített ötvenhat nap eseményeiről kell ezúttal beszámolnunk, amelynek igazi tétjét és hosszabb távon érvényesülő következményeit legfeljebb május 26. után, az uniós választások eredményeinek ismeretében lehetett csak felbecsülni. Mi ezt a krónikát június végén írjuk és tökéletesen tisztában lehetünk a május végi eredmények nyomán kialakuló folyamatok zűrzavaraival. A krónikások nem tehetnek azonban úgy, hogy későbbi ismereteik birtokában megfélekedzenek a közben eltelt hónapok igencsak kanyargós logikájú eseményeinek megtörténtéről. Ezért a könnyebb áttekinthetőség, valamint az alapvető összefüggések élesebb kidomborítása érdekében az uniós választásokkal kapcsolatos mondanivalónkat három, világosan szétválasztható szakaszra bontjuk szét:

- a kampány utolsó nyolc hetének történéseire,
- a május 26-ai választási eredmények áttekintésére,
- a várható következmények körvonalazására.

1. Az utolsó ötvenhat nap eseményeinek szerkezete

„...*Már a vasárnapi EP-választások előtt is világos: a Fidesz ezt a választást is elcsalta.*” -írta a Magyar Narancs szerkesztőségi vezércikkében, három nappal a szavazás előtt, s meglehetősen súlyos állítás igazolása érdekében részletesen végigvette e választás elemi feltételeinek kiáltó egyenlőtlenségeit a nyomasztó médiafőlénytől az anyagi lehetőségekig, a helyi közigazgatás

újboldi és könyörtelen igénybevételelől a Kubatov-listás mozgósítási előnyökig. Az az igazság, hogy ezt a mérhetetlen esély-egyenlőtlenséget Magyarországon hosszú évek óta mindenki jól tudhatja, legfeljebb az lehetett volna fogas kérdés, hogy mindez töretlenül fog-e érvényesülni egy olyan típusú politikai versengés esetében is, amelynek a tétje nem feltétlenül a hazai/országos erőviszonyok leképeződése, hanem ennél sokkal emelkedettebb és szélesebb körben felmutatható kérdéskör: Európa jövője.

Nos, a Fidesz - és személyesen Orbán Viktor – nagy trükkje éppen az volt, hogy a májusi választás kapcsán is sikerült eltüntetni azt az alapvető különbséget, ami a tavalyi és az ideai választás között lett volna. Magyarán, Orbánnak óriási erőfeszítésekkel sikerült az évek óta felhasznált migráns-kártyát még egyszer kijátszania, pedig...Úgy tűnt, mintha a 2019-es feltételek ennek már nem kedveznének. Magyarországi nézőpontból tehát úgy tetszett, mintha az uniós választásokon kizárólag és elsősorban a migránspartí és a migránsellenes erők közötti küzdelem lenne a tét.

S el kell ismerni, a kormány tényleg mindent megtett annak érdekében, hogy csakis erről legyen és lehessen szó. Április közepén minden magyar család megkapta Orbán Viktor személyes levelét, amely hét pontban próbálta az esetleges kételkedőket meggyőzni arról, hogy Brüsszel és Soros migránsok millióit szabadítaná ránk, ha Orbán Viktor nem lenne résen. Majd az utcákat, tereket, utakat ellepték az ugyanilyen tárgyú óriásplakátok; a postaládákba betömődött szórólapokon ugyanerről értesülhettünk; a médiumok minden percben elszörnyedve tájékoztattak az Európa-szerte elkövetett migráns-galádságokról, az utolsó hetekben pedig egy végtelenül egyszerű üzenetet hordozó plakát-tenger öntötte el Magyarország köztereit: szavazzunk Orbán Viktorra és bízzuk rá a jövőnket.

Csak a Fidesz, csak a migránsok, csak Orbán Viktor és csakis az általa megvédhető nemzeti függetlenség támogatása lehetséges az egyetlen felelős állampolgári magatartás. Észre kell azonban vennünk azt is, hogy a kampány vezérkarában is sejthették, hogy ez a gyermek és már százszorosan fel- és kihasznált lózung talán az idén már kevés lehet. /A hét mondatos, meglehetősen gyermek kampány a hazai médiában is megkapta a magáét: a legalaposabb kritikát

ITT

lehet

olvasni:

https://hvg.hu/itthon/20190405_Het_mondatbol_all_a_Fidesz_europai_valasztasi_programja
https://hvg.hu/itthon/20190405_Kielemeztuk_mi_az_ertelme_a_Fidesz_europai_valasztasi_programjanak

Már az év elején megtartott várkerti/bazári Orbán-beszéd legnagyobb újdonsága is az itt beharangozott és minden korábbinál nagyszabásúbbnak ígérkező családvédelmi program meghirdetése volt, s ekkor is sejtettük, hogy ezzel a programmal majd még találkozni fogunk. Nos, a kampány utolsó heteiben a közlekedési járművektől az útmenti óriásplakátokig, a tévés és rádiós reklámokig mást sem láthattunk, mint hálás nagyszülők, boldogan kacagó gyerekek és optimizmustól kicsattanó fiatal párok örvendeztek ennek a programnak úgy, mintha már ennek minden tétele, ígérete és következménye valóban megmentette volna a nemzet demográfiai jövőjét.

(A program érdemi/szakmai értékelését az előző negyedéves jelentésünkben alaposan és tételesen is elvégeztük, hat teljes oldalon át, a 36-41. oldalakon. Ott kimutattuk, hogy ezek az elképzelések a tényleges helyzeten meglehetősen keveset változtathatnak, mert ahhoz túlzottan szűk kör számára jelenthetnek érdemi segítséget. Mindezen apróságok természetesen nem számítanak kampányidőkből, mert a plakátok/reklámok üzenete az volt, mintha mindezek már – a kormány jóvoltából - „megoldott” problémák lennének.) Mindenesetre, ez az utolsó nyolc hét alaposan végig lett gondolva. Egyfelől azt üzenték szünet nélkül, hogy csakis Orbán Viktor védheti meg az országot a fenyegető migránshullámtól – másfelől pedig ez az a kormány, amelyik gondoskodott a gyermekeit szerető családok nyugodt jövőjéről. És azt el kell ismernünk, hogy mind a két üzenet szorosan összetartozó és egymást szervesen kiegészítő karakterű volt abban az értelemben is, hogy semmi közük nem volt és nem is lehetett a valóságos folyamatokhoz. Nem is ezért hívták életre ezeket.

Eddig a kampánynak leginkább a Fidesz a saját választóbázisa aktivitását serkentő elemeire koncentráltunk, s tettük azért, mert ez volt a kampány leginkább látható, a nap huszonnégy óráján át fogyasztható metszete. Mindez mögött kevéssé leplezetten húzódott meg egy teljesen más természetű szál is, s ennek jelentőségét a kormányzati média igyekezett is teljes súlyával érzékeltetni. Miért is kell Orbán Viktornak már megint elsöprő győzelmet és páratlanul magas társadalmi támogatottságot felmutatnia? Miért is fontos az, hogy a Fidesz minél nagyobb frakcióval vehessen részt a leendő EP munkájában? Hiszen a tavalyi győzelme mértéke - tudjuk, a kétharmad... - már eleve olyan páratlanul sikeres vezetőként mutatta őt meg a külvilág számára, hogy az aligha szorulna újabb igazolásra.

Korábban már többször is utaltunk a 2018. júliusi, tusványosi beszéd fontosságára, ahol is bejelentkezett a jövő Európa arcukat újra formáló, hatékony és megkerülhetetlen politikusának. Akinek minden más kortársához képest világosabb víziói vannak a kontinens kívánatos jövőjéről, és azt sem titkolja, hogy az Unió jelenlegi vezetőivel ez az elképzelt jövő

megvalósíthatatlan. Már ott is kerek-perec kijelentette, hogy a jövő májusi EP-választásokon gyökeres fordulatot kell elérni a régi – hatvannyolcas - elittel szemben, akinek most már tényleg lejárt az ideje. És eljött az övé, meg a hozzá hasonlóan gondolkodóké. Orbánnak mindenekelőtt azért kell az elsöprő hazai győzelem, hogy pártja mandátumaival nagyobb nyomatékot adhasson megnövekedett ambícióinak – összeurópai téren is.

Leegyszerűsítve a dolgokat, itthon elengedhetetlenül szükséges a megkérdőjelezhetetlen győzelem, már csak a hatalom hosszabb távon való megtartása okán is, ám a nemzetközi arénában mindennél sokkal nagyobb a tét: most vagy soha! Most lehetséges elérni olyan jelentős, az egész kontinensre kiterjedő hatással járó eredményt, amivel ki lehet nőni a Magyarország méretei miatt sajnálatosan szűkre szabott mozgásteret. Orbán persze nagyon is tisztában volt azzal, hogy a hazai körülmények között eredményes/néphülyítő/migránsriogató politika más, a magyar méreteknél jelentékenyebb országok közönsége nem feltétlenül vevő az itteni kampányok egyszerű világképére.

Azzal viszont nagyon is számolt, hogy a populista és a további integrációt ellenző erőkkel ugyanúgy szót tud majd érteni, mint az újonnan lábra kapott szélsőjobboldaliakkal. Ezt a törekvését nem is takargatta, s nem sokkal a választások előtt *Strache budapesti látogatásakor nagy hangon mondogatta: ez lehetne Európa jövőjének a következő modellje, a hagyományos jobboldal fogjon össze a radikális/szélsőséges jobboldallal.* S miután itthon azt tanulta meg, hogy maga alá tudta gyűrni valaha a Kiszgárdakat, mostanában pedig a Jobbikot, talán ugyanezt a modellt el lehetne játszani kontinentális méreteken is. Ezért az idején nemzetközi mozgásának egytelen értelmezése az lehet, ha ezt az ambíciót komolyan vesszük: hol a jobbközép szélsőségek felé kacsingató integrátornak mutatkozott, hol pedig a szélsőségeseknek a jobbközéppel is szövetkezni képes vezetője szerepét alakította. Balszerencséjére, ugyanebben a szerepkörben számos más, európai méreteken talán fontosabb országok politikusa is a reflektorfénybe nyomakodtak.

Mindennek pontosabb megértése érdekében egy hosszadalmasabb kitérőt kell tennünk az aktuális európai hadszíntér futólagos áttekintése érdekében.

1.1.Májusi tétek - európai horizonton

Bármennyire is igyekezett a kormányzati média a migránskérdést hazánkban kizárólagos hittétellé tenni, a legtöbb európai országban egyáltalán nem ez lett a választások elsőszámú vitatétele. Nem tagadható, hogy a közvetlenül érintett országokban valóban fontos volt ez a kérdés is, de még Olasz-, illetve Spanyolországban sem kizárólagosan ezek lettek a választói

prioritások elsőszámú alakítói - nem beszélve pl. Lengyelországról. S Orbán Viktor abbéli álma is fuccsba ment, hogy legalább a V 4-ek ebben a kérdésben zárt és egységes blokkot alkossanak. Európa nagyobbik részében az integráció további jövője, a Brexit utáni következmények, továbbá a globális problémák megvitatása rendre háttérbe szorította a - négy évvel korábban még valóban elsőszámú – migrációs dilemmákat.

A választások felé közeledve számtalan közvéleménykutatás adata igazolta azt, hogy a hagyományosan integrációpárti táborok támogatottsága 2019-ben sem fog csökkenni, legfeljebb a belső szerkezetük átrendeződik. S bármennyire is hangosak az euroszkeptikusok, a populisták és a szélsőjobb oldali pártok, együtt sem érhetnek el olyan eredményt, amelynek jegyében akár a blokkolásra képes egyharmados frakció megalakítására esélyük lehetne. Ahogyan közeledett a május végi szavazás, úgy lett egyre nyilvánvalóbbá, hogy a remélt szélsőséges előretörés a tetszhalottnak hitt liberális és zöld táborra legalább olyan erős mozgósító hatással lesz, mint amit a szkeptikusok és populisták maguknak reméltek elérni.

Orbán Viktor szokatlanul intenzív külügyi aktivitásába az utolsó hetekben belefért mindenféle találkozó Kaczynskitől Strache-ig, Salvinitől Marine Le Penig, de az ösztönei viszonylag jól súgták neki azt, hogy nem lenne érdemes elköteleződni egyik újonnan megerősödni látszó frakcióhoz sem. Az európai média az utolsó hetekben egyfolytában azt találgatta, hogy lesz-e radikális jobboldali áttörés május utolsó hetében. S a legutolsó mérések mindenütt arról tanúskodtak, hogy nem lesz, még akkor sem, ha a következő EP összetétele minden korábbihoz képest szétagotabb, szétaprózott képet fog mutatni.

E bizonytalan mozgásokba robbant bele a legutolsó pillanatban a Strache elleni titkosszolgálati akció, amely nemcsak az osztrák belpolitikai állapotokat rendezte át, hanem mérhető károkat okozott az egész európai szélsőjobb számára is. Pedig... Orbán Viktor két héttel korábban ünnepélyes külsőségek között fogadta az osztrák Szabadságpárt hírhedt vezérét, s nem kis nagyvonalúsággal ajánlotta egész Európa számára követendő modellként az osztrák megoldást. Aholis a jobbközép a szélsőjobbal keresett és talált koalíciós szövetséget. Strache megbuktatása után a hivatalos magyar politika napokig csöndben és zavarban volt, talán azonnal megértették, hogy az osztrák botrány meghatározó jelentőségű lesz a májusi eredményekre.

<https://merce.hu/2019/05/21/az-ellenzek-megbuktatna-kurz-kancellart-ausztriaban-szakertoi-kormany-johet/>

<https://merce.hu/2019/05/19/ami-miatt-megbukott-az-osztrak-kormany-arra-magyarorszagon-azt-mondjak-hogy-az-a-kormanyzas/>

Tágabb kereteket is figyelembe véve, ahogyan közeledett az utolsó májusi hét, úgy lett mind nagyobb tétje annak is, hogyan lehetséges értelmezni mindazt, amit Európa lakossága az idén dönteni fog. Egyfelől nem kétséges, hogy az elmúlt évtizedben világszerte a populista és szélsőséges erők újjászületését és megerősödését figyelhettük meg. A 2008-as világgazdasági válság következtében először a baloldali, erősen szociális töltetű populizmus kapott lábra, érthető és megmagyarázható okokból. S mielőtt még ez a hullám lecsillapodhatott volna, 2015-től a milliós tömegeket megmozgató migrációs áradat Európa-szerte a nemzeti-jobboldali populizmusok váratlanul nagyarányú népszerűségét váltotta ki.

Több országban ez a két hullám egymásra torlódva meglepetésszerű erőviszony-eltolódást hozott magával. Ám ez csak a felszínen teremtett olyan azonosságot, amelynek jegyében lehetett volna reménykedni egy-két olyan vitatéma általános elfogadottságában, amelynek következtében egy-egy ország teljes mértékben elfogadta volna bármely más ország univerzálisnak szánt választási üzenetét. Az általános dilemmák mindenütt felolvadtak az adott ország aktuális párt- és hatalmi harcainak éppen elfogadott keretei között.

Magyarország lett ugyan az egyik minta, ahol a két hullám egymást erősítő hatásait a Fidesz könyörtelenül és professzionálisan képes volt a maga javára forgatni, és szokatlanul tartós és erős belpolitikai támasztékot faragni belőle. A nagy kérdés és talány az lehetett, hogy mindebből az európai szintér egészen mi fog majd visszaigazolódni. Kétségtelen, hogy Orbán - és külügyi szakértői stábja – erősen reménykedett a hazai folyamatokhoz hasonló erőséggű európai változások bekövetkeztében. Európa számára azonban ennél sokkal fontosabb tétek is körvonalazódtak. Nem túlzás azt megkockáztatni, hogy 2019 májusában arra is egyfajta választ lehetett kapni: **melyik trend lesz a legerősebb?** Az, amely már több mint egy évtizede formálja a világpolitikát és az erős embereknek, a fekete-fehér világkép hangoztatóinak és a demokratikus kereteket színjátéknak tekintő újfajta, vezérademokráciát favorizálóknak kedvez?

Vagy ez a trend esetleg megtörhető és visszatérhetünk az egyezkedésen, együttműködésen alapuló, problematikus és sok tapasztalatot felhalmozott, bár mostanában leértékelődött demokratikus hagyományok többségi elfogadottságához? E nézőpontból szemlélve a várható eredmények messze túlmutattak a megszokott európai parlamenti választások horizontján is.

1.2.A hazai ellenzék dilemmái

A kormányzó Fidesz nyomasztó infrastrukturális előnye mellett a magyar ellenzékét még egyéb gondok is gyötörték. Még januárban valamennyi érintett párt úgy gondolta - mondta is...-, hogy a májusi választásokon érdemes lenne kipróbálni az egységes ellenzéki listaállítás esélyeit, hátha az derül ki, mint amit tavaly már felismerni lehetett: a kormánnyal szembeni szavazói tábor is van akkora, mint a Fideszé. Aztán szép lassan... legelőbb a Momentum, majd a Dk is úgy döntött, hogy ők inkább egyedül is megmérettetnék magukat.

A választókat természetesen ez megint kedvetlenséggel töltötte el, és azonnal meg is látszott a támogatottsági adatokon. Megint úgy látszott, hogy a négy-öt ellenzéki erő együttes szavazói tábora sem lenne elegendő a Fidesz megszorogatásához. Április és május ennek megfelelően ellentmondásos fejleményekkel járt az ellenzéki oldalon. Egyfelől az MSZP, a Momentum, a DK és az LMP megkezdte az egységes fővárosi kerületi polgármester-jelöltek kitermelését, ezzel is azt érzékeltetve, hogy ők majd ősszel aztán igazán, de tényleg igazán alkalmasak lesznek a teljes együttműködésre. És a kampány kellős közepén is igyekeztek az őszi együttműködésről beszélni.

Másfelől viszont elkezdtek az önálló kampányt, de messze nem egyforma intenzitással. A Momentum látható módon komolyan vette azt, hogy leginkább ők billegnek a bekerülési küszöb tájékán, ezért a lehető legnagyobb intenzitással vetették magukat bele a számukra is még elérhető médiafelületek maximális kihasználásába, és még tartalmi mondanivalójuk is akadt: ők egyértelműen és határozottan Európát akarnak. A másik párt a DK volt, amely folyamatosan látható és látványos kampányt folytatott a nagy aduász megforgatásával: Dobrev Klára szokatlanul szorgalmas és hatékony kampánymunkájával.

A többiek...? Nos, majd az eredmények ismertetésénél lesz érdemes erre visszatérnünk. Kézenfekvő lett volna az ellenzék számára Európa jövőjével, egységével és az integráció előnyeivel kampányolni, ha már a Fidesz mindent megtett annak érdekében, hogy uniós tagságunkat minél feketébb színekben tüntesse fel. És akadtak is példák ennek a felismerésére. (A közvéleménykutatók nem győzték közreadni abbéli adataikat, miszerint még a Fidesz táborában is többségi elfogadottsága van az Uniós tagságnak, nem beszélve a kormánypárti varázslaton kívül élő milliókról.) <https://24.hu/belfold/2019/05/06/europai-unio-megitelese-kutatas/>

<https://444.hu/2019/04/25/szeretjuk-az-uniot-es-meg-a-fideszesek-tobbsege-szerint-is-problemas-az-eu-penzek-koruli-korrupcio-merteke>

https://hvg.hu/itthon/20190425_Meg_a_fideszesek_is_azt_hizik_ellopiak_az_EUs_penzeket_itthon

Ehhez képest ezt a kézenfekvő esélyt kevésbé érték megragadni. Még a DK volt a legbátrabb az „Európai Egyesült Államok” - szlogen bevetésével, amely első pillanatban meglehetősen kétélű fegyvernek látszott, mert számos olyan támadási felületet is nyújtott, aminek kihasználásában a kormánypárti sajtó nem is késlekedett. Hadházi Ákos jószerével egyedül vívta a harcát az Európai Ügyészség melletti népszavazási kampányával, pedig valamennyi ellenzéki párt felhasználhatta volna ezt az akciót a magyar társadalmat mind jobban irritáló korrupció látványos elutasítására. <https://merce.hu/2019/06/05/befejezodott-hadhazy-akos-alairasgyujtese-680-ezren-irtak-ala-az-europai-ugyeszsegrol-szolo-peticiot/>

S azt is érdemes megemlíteni, hogy Balázs Péter, korábbi külügyminiszter nem is nagyon leplezetten, szintén hét pontban foglalta össze azt a pozitív problémakört, amely Magyarország jövője szempontjából nemcsak elsőrendűen szükséges program, hanem valamennyi pontja kizárólag az unióval történő kölcsönös együttműködés keretei között valósulhatna meg. *(E sorok írói nehezen képesek felfogni, hogy ha az ellenzéki pártok maguktól nem képesek épkezláb és értelmesen elmondható kampánnyal előállni, akkor miért is nem ragadnak meg egy olyan kézenfekvő és könnyedén megismerhető lehetőséget, mint amit Balázs Péter írása tálcán nyújtott. Nekik is. Balázs Péter: Hét pontban Európáról. ÉS. Május 3.)* Az esszé bevezető bekezdéséből még az is kiderül, hogy a szerző eleve az orbáni hét pont sületlenségeinek és tarthatatlansága cáfolatának a szándékával foglalta össze mindazt, amiről 2019 tavaszán valóban érdemes lett volna társadalmi diskurzust folytatni.

A választásokat megelőző szűkebb időben, nagyjából május közepétől szokás szerint elindult a találgatás a várható részvétel becsülhető arányairól. Azt minden megszólaló jól tudta, hogy az uniós szavazási részvétel nálunk is sokkal kisebb szokott lenni, mint az országos választásokon előforduló. Igen ám, de kinek kedvez az alacsony részvétel? Egyfelől világos lehetett, hogy a Fidesz eszköztára összehasonlíthatatlanul gazdagabb, mint ellenfeleié, ezért az alacsony részvétel eleve azzal a kockázattal járhatott, hogy akár másfél milliós mozgósítással is elérheti a kormányzópárt az újabb kétharmadot.

(Néhány elemző arra is rámutatott, hogy Kubatov szokásos mozgósítási technikáinak van még egy kevésbé kimondott célja is: nagyszerű lehetőség lemérni a párt mobilitás-képességét egy

évvel az utolsó választások után és fél évvel az igencsak fontos önkormányzati ELŐTT.
<https://444.hu/2019/05/21/meghuzza-a-fidesz-a-kampanyhajrat-az-utolso-heten-szazezer-embert-akarnak-kozvetlenul-felkeresni>.)

Az ellenzéki oldalon némi bizonytalankodás volt ebben a kérdésben. Kevésbé idegeskedett az a két-három párt, amely biztos lehetett a bejutási küszöb átlépésében, mert még relatíve kicsi támogatottságuk is arányaiban többet érhet, ha nagyon alacsony lesz a részvétel. Azok a pártok, amelyek éppen a határon mozogtak, nehezen tudták megítélni, hogy mi is lenne számukra az optimális arány. A kormányzattal kevesebb szimpátiát őrző elemzők többsége viszont úgy vélte, hogy igen is érdemes lenne minél nagyobb részvételre törekedni, legalább a külvilág előtt is lehetne demonstrálni, hogy ebben az országban nem mindenki kapható az unió- és migránsellenes szövegek kritikátlan elfogadására. Sőt, az lenne a legjobb, ha ez a csendes többség megmutatná az igazi súlyát, még akkor is, ha nincsen reális esély a Fidesz legyőzésére. Szóval, nemcsak a várható mandátumok sorsa látszott érdekes kérdésnek, hanem emellett még néhány egyéb más összefüggés is.

Irodalom a májusi választások előzményeihez:

- Markó Béla: Koppányos történelmünk. ÉS. ápr. 5.
- Hanyatlásban. Magyar Hang /továbbiakban: MH/. ápr.18.
- Sokismeretlenes egyenlet. HVG. ápr. 18.
- Keleten csak kihasználnak minket/interjú Szent-Iványi Istvánnal/MH. ápr. 26.
- Sorakozót fújnak. HVG. ápr. 25. /Nagyszerű, négy oldalas áttekintés az Unió pártjainak esélyeiről, mandátum-becslésekkel és az alapvető tétek körvonalazásával. /
- Balázs Péter: Hét pont Európáról. ÉS. máj. 10.
- Vadnyugati módszerek. HVG. máj.9.
- Helyosztóképző. HVG. máj. 16. Körkép az ellenzéki esélyekről.
- Változás lesz, de nem fordul a kocka. MH. máj.17. /Aprólékos és szakszerű európai körkép, becslésekkel. /
- Csak a Fidesz? MH. máj.10.
- Hegedüs Dániel: Két ajánlat. MnCS. máj. 23. / A két nagy blokk esélyeiről és kampányáról. /
- A választópolgár magánya. MnCs. vezércikke. máj. 23.
- Néphasználat. HVG. máj. 23.
- Mesél a bécsi fertő. HVG. máj. 23.

- <https://444.hu/2019/05/22/aligha-lesznek-tobbsegben-a-brusszelezok-az-uj-ep-ben-de-a-magyarok-nagy-resze-az-lesz>
- https://index.hu/belfold/2019/05/22/kozel_megharomszorozodott_a_vendegmunkasok_sza_ma_magyarorszagon/
- https://mandiner.hu/cikk/20190521_gulyas_gergely
- https://index.hu/belfold/2019/05/21/hova_tunt_a_fidesz_kampanya/
- <https://444.hu/2019/05/21/meghuzza-a-fidesz-a-kampanyhajrat-az-utolso-heten-szazezer-embert-akarnak-kozvetlenul-felkeresni>
- <https://merce.hu/2019/05/20/tgm-az-europai-valasztasokra/>
- <https://444.hu/2019/05/15/minden-idok-legnagyobb-fidesz-gyozelme-erik>
- https://index.hu/belfold/2019/05/16/zaveczi_majusi_kozelemeny-kutatas_ep-valasztas/
- <https://444.hu/2019/05/13/partbemutakozora-hivtak-valodi-hiradot-mondott-a-momentum-elnoksegi-tagja-a-kozteven>
- https://444.hu/2019/05/13/partbemutakozora-hivtak-valodi-hiradot-mondott-a-momentum-elnoksegi-tagja-a-kozteven?fbclid=IwAR1_L3LU2LOSve8GvF89PHoO5i8vW57JfpyJkstjyuWrgYyLO3-CKpPxBcW
- <https://444.hu/2019/05/05/a-vezeto-hir-az-mtva-egyperces-hiradojaban-uj-kampanyfilmmel-jelentkezett-a-fidesz>
- <https://24.hu/belfold/2019/05/06/europai-unio-megitelese-kutatas/>
- <http://www.miniszterelnok.hu/orban-viktor-interjuja-a-kleine-zeitung-cimu-osztrak-lapnak/>
- https://hvg.hu/elet/20190504_Orban_Viktor_elkeszitetta_a_politikai_pedofilia_reklamfilmje_t
- <https://444.hu/2019/05/04/orban-fogadott-egy-3-eves-gyereket>
- <https://444.hu/2019/04/25/szeretjuk-az-uniot-es-meg-a-fideszesek-tobbsege-szerint-is-problemas-az-eu-penzek-koruli-korrupcio-merteke>
- https://hvg.hu/itthon/20190425_Meg_a_fideszesek_is_azt_hizik_ellopjak_az_EUs_penzeke_t_itthon
- https://hvg.hu/itthon/20190418_politico_hvg_valasztasi_playbook_navracsi
- https://hvg.hu/itthon/20190423_A_Fidesz_nelkul_vitaznak_az_ellenzeki_partok_EPlistaveze_toi
- <https://444.hu/2019/04/06/nagy-kope-ez-a-fidesz-hogy-az-europai-neppart-logoival-gyujti-az-alairasokat>
- <https://g7.hu/kozelet/20190404/sokba-kerult-a-neppartos-plakatbalhe-januar-ota-napi-100-millio-egett-el/>
- https://hvg.hu/itthon/20190405_Kielemeztuk_mi_az_ertelme_a_Fidesz_europai_valasztasi_programjanak
- https://hvg.hu/itthon/20190405_Orban_Viktor_most_az_EPvalasztasi_kampanyt_percrol_p_erece
- https://hvg.hu/itthon/20190405_Het_mondatbol_all_a_Fidesz_europai_valasztasi_programja

2. Május huszonhatodika - az eredmények tükrében

Az ideai uniós választásokon számos lényeges és nem kevés apróbb jelentőségű meglepetésnek lehettünk tanúi. Összefoglalónkban elsősorban a fontosabb változások/meglepetések rövid áttekintésére törekedtünk.

A részvételről.

Szinte mind a 28 országban magasabb lett a részvétel, mint a korábbi években, ezért aztán nem meglepő, ha az 51%-os aktivitás az elmúlt negyven év legmagasabb érdeklődését jelentette. A korábbi előrejelzések azt már sejteni engedték, hogy a kontinens-szerte lábra kapott populizmus és euroszkepszis támogatói ezúttal a megszokottakhoz képest sokkal nagyobb súllyal vesznek részt a remélt áttörés elősegítésében. Azt azonban nem lehetett tudni, hogy éppen az ő előretörésük miatti félelmek a szokásosnál sokkal nagyobb aktivitásra fogja készíteni a kontinens jövőjéért aggódókat is. Akadnak elemzők, akik nem túlzottan örülnek ennek a magas részvételnek, mondván, hogy a nyugati országokban uralkodó liberális sajtó a ténylegesnél nagyobbra festette a szkeptikus/populista erők lehetséges veszélyeit, ezáltal mozgósítva a másik tábor tartalékait. (Ld: *Elzúgtak forradalmi. HVG. Máj.30. Bartha Dániel érdekes okfejtése.*) Kétségtelen, hogy ezek a részvételi adatok még inkább alátámasztják az uniópárti és az Unió jövőjével szemben kételkedő csoportok közötti törésvonal megerősödését. Mi hajlunk arra is, hogy a hazai eredmények értelmezése során sem kell majd elvetnünk ezt a megközelítést.

Bármit is gondolunk, tény: a kontinens lakossága évtizedek óta nem tartotta ilyen mértékben fontosnak, hogy beleszólhasson az Unió jövőjének alakulásába, mint az ideai választások alkalmával. A Guardian május 31-ei nagy elemzése már világosan utalt arra, hogy az elsődleges adatok is arról vallanak, miszerint a fiatalabb korosztályok minden korábbi alkalomhoz képest nagyobb létszámban vettek részt az ideai választásokon, s talán éppen ezért erősödhetett meg a pro-european választói magatartás.

Pártok szerinti összkép.

Minden kutatás pontosan jelezte előre a két nagy centrumerőnek, a néppárti tömbnek, valamint a szocialista blokknak az érzékelhető meggyöngyülését, amiben egyfelől megmutatkozott az uniós kormányzással szembeni széleskörű kritika éppúgy, mint az említett pártcsaládok belső válságainak következménye. Így is történt, mert mind az EPP, mind pedig a

szociáldemokrata tömb kb. 40-40 mandátumot veszett az idén. 2014 utáni 411 mandátumukhoz képes ezúttal be kell érniük 330-333 mandátummal.

De ez a látványos veszteség egyáltalán nem a populista/szkeptikus tábor erejét gyarapította, hanem a zöld és a liberális pártcsaládokét. 2014-ben e két család 117 hellyel rendelkezett, most viszont mintegy 175 mandátumuk lesz. (Ami - más olvasatban – azt is jelenti, hogy az eurószkeptikus táborhoz legfeljebb húsz mandátum vándorolhatott, azaz az unióbarát és az unióellenes végső tömbök között alig történt érdemi arányeltolódás.)

Mindebből számos fontos következtetés adódik. Először is az, hogy a 386 fős többség megteremtéséhez ezúttal be kell majd venni vagy a zöld, vagy a liberális frakciót is, vagy mind a kettőt. A 751 fős Európai parlamentben mindenesetre az Unió-párti családoknak nagyon biztos: kb. 505-507 fős többségük lesz.

A másik oldal eddig is fölöttébb tarka volt, mert ugyan számtalan párt igyekszik az Unió további integrációs törekvéseinek gátat vetni, de közülük legfeljebb három olyan nagyobb - euroszeptikus/populista és szélsőséges - párt van, aki számos kérdésben egymásnak is politikai/ideológiai ellenfelei. A leginkább megengedő számítások szerint is e csoportosulás - ha össze is állna - legfeljebb 200-205 mandátummal rendelkező erőként működne. Közülük néhány párt valóban képes volt saját hazája választását megnyerni, **de nagyon kevésbé valószínű, hogy e több tucatnyi párt képes lenne egységes frakcióként fellépni. Am ha mégis, akkor sem lenne vétőképes méretük.** Mindenesetre a jobboldali/populista pártok - Magyarországot kivéve – csupa olyan országban voltak sikeresek, ahol a vesztesek kellően erős ellensúlyt is jelentenek.

Közelebbi részletek a pártok eredményeiről.

Mindenekelőtt a Zöldek előretörése igényel nagyobb figyelmet, mert több, nagyobb jelentőségű országban is sikerült második/harmadik politikai erővé válniuk. A német, a holland, de még az angol, a francia és az olasz választásokon is a győztes pártok mellett az ő másodlagos sikereik jelentettek meglepetést. A liberális erőkről hasonlókat mondhatnánk, de esetükben még érdemes azt is megjegyezni, hogy ennek a tábornak Macron elnök hazai második helye szintén hozott annyi mandátumot, ami jótékony hozzájárulás lett e blokk megnövekedett erejéhez.

Elmaradt viszont az euroszeptikus tábor várt áttörése, s ebben fontos összetevő lehetett az, hogy a 2008-as válság után a kontinens számos országában erőre kapott baloldali populista pártok meglepően sok szavazót vesztek. Salvini, Orbán, Farage, Marine Le Pen és Kaczynski

ugyan megnyerték a hazájukban vívott küzdelmeket, de még ezt az öt erős politikai egyéniséget is nehéz lesz egy táborba szervezni. S ami még nagyobb gondjuk lehet: a többi országban nem termett annyi szkeptikus/populista szavazat, amelynek következtében eredményesen összeszedhetnék a tucatnyi kis párt szerte szóródó mandátumait. S még egy érdekes adalék: a mediterrán vidékeken mintha újra lábra kapott volna a hagyományos/szocialista baloldal, mert mind a portugál, mind a spanyol, mind pedig az olasz választásokon jobban szerepeltek, mint amit az európai főátlag mutatott.

Mi lehet a legfontosabb következmény?

Mindenekelőtt az, hogy az eddigi sokszínűséget a legtöbbször könnyen lehetett leegyszerűsíteni egy-két pártcsalád hagyományos szembenállására, de a mostani eredmények nyomán mindez sokkal nehezebben lesz megvalósítható. Lehet azt hajtogatni, hogy továbbra is az EPP lenne a kontinens legnagyobb politikai ereje, de akkor ehhez azt is hozzá kell majd tenni, hogy ez az elsőség nem elégséges ahhoz, hogy egymaga dönthessen a leendő koalíció összetételéről. De ahhoz sem, hogy az idén betöltendő öt legfontosabb uniós vezetőtisztiségről egymaga bármiféle döntést meghozhasson. Sőt, éppen ez utóbbi kulcsfontosságú személyi kérdésekben kénytelenek lesznek legalább négy-öt pártcsalád érdekeit is figyelembe venni.

/Időközben nemcsak a - várhatóan hosszadalmas - koalíciós tárgyalások kezdődtek el, hanem már egyre-másra alakulnak az új-régi frakciók. Salvini pl. 73 taggal megalakította a maga euroszeptikus frakcióját kilenc párttal, de a Fidesz nélkül. A liberális frakció 100 tag fölé növe, magába fogadta Macron elnök pártjának küldöttjeit, s nem nagy bátorság azt jósolni, hogy e frakciónak a jövőben meglehetősen komoly súlya lehet. **Orbán Viktor pedig megkezdte azt a bonyodalmas táncjátékot, amellyel esetleg visszafogadhatják őt az EPP soraiba.** EZ talán sikerülhet neki, de a Fidesz képviselői sokkal gyöngébb pozícióban lesznek, mint korábban voltak. Július első napján még csak annyit lehet tudni, hogy Weber csúcsjelöltségét ugyan sikerült megfűrni, de ez Orbán szempontjából a legrosszabbul alakulhat: Ugyanis előtérbe került Timmermans jelöltsége, akinél viszont nem akad engesztelhetlenebb politikai ellenfele a jelenkori Európában. /

A várhatóan izgalmas személyi kérdésektől függetlenül is nyilvánvaló, hogy a 2019 ősztől átalakuló európai politikában máshol lesznek a hangsúlyok, mint ahol korábban voltak. S az is, hogy az unió jövőjéért pozitív módon aggódó és tenni akaró erők közötti együttműködés kényszere és belátása egészen más irányokba alakul, mint ahogyan ezt Orbán Viktor remélte. E tévedésből adódó hosszabb távú és stratégiai fontosságú következményeket bő egy hónappal

a választások után Lengyel László sokoldalúan mutatta ki egy nagyobb esszéjében:
https://nepszava.hu/3041230_lengyel-laszlo-az-europai-partraszallas

További írások a választások utáni helykeresésekről:

<https://444.hu/2019/06/30/konnyen-lehet-hogy-nem-jut-ma-dulore-a-tanacs-a-bizottsag-elnoki-posztjarol>

https://hvg.hu/itthon/20190630_Orban_orulhet_ugy_tunik_nem_lesz_semmi_a_Timmermansalkubol

<https://444.hu/2019/06/12/ujitsuk-meg-europat-neven-alakitanak-kozos-ep-frakciot-a-liberalisok-macron-partjaval>

<https://168ora.hu/kulfold/megalakult-a-nagy-szelsojobbaldali-frakcio-az-europai-parlamentben-a-fidesszel-nem-targyalnak-de-nyitottak-a-lehetosegre-169668>

https://nepszava.hu/3039304_levelet-irt-orban-a-bolcseknek-es-mindent-megmagyaraz

https://index.hu/belfold/2019/06/05/orban_viktor_elزامolta_magat_maradna_a_fidesz_az_europai_neppartban/

Az Európai Parlament minden korábbinál sokszínűbb lesz, és azt sem túlzás állítani, hogy a jelenkor valamennyi politikai áramlata, értékrendje a következő öt évben képviselve lesz. (Az Economist jún. 1-jei számában több írás is foglalatostkodott ezzel a következménnyel, s nem véletlen, hogy a vezető anyag is az alábbi címet viselte: *All the colours of the rainbow*. A leendő összetételre vonatkozó adatokat is ebből az írásból vettük át.) E sokszínűségnek pedig eleve kiszámítható lesz egy-két fontos következménye. Mindenekelőtt az, hogy a viták, szócstaták a korábbiakhoz képest is élénkebbek és élesebbek lesznek, mert megszorodott ama képződmények száma, amelyek egy-egy markáns álláspont/érdek képviselőjére szakosodik. (Markó Béla a választásokat követő írásában mindebből inkább pozitív következtetéseket vont le, az ő megközelítése ritkaságszámba megy a hazai elemzések között: *Markó Béla: Miért jó, ha rossz? ÉS. Máj. 31.*)

Mások arra hívják fel a figyelmet, hogy e túltagoltság eleve ki fogja kényszeríteni az ad hoc - típusú, egyedi ügyekben megkötendő koalíciók gyakorlatát, és a jövőben éppen ezért kevésbé fog érvényesülni a blokkokhoz kötött háttér-alkuk - eddig sem túlzottan népszerű - világa. (*Kitart a közép. MnCS. máj.30.*) Összességében azt is megkockáztathatjuk, hogy **e főnti kényszerek jegyében az EP minden korábbi állapotához képest parlament-szerűen fog viselkedni, ami nem is lenne baj, mert az érdemi döntésekben az Európai Bizottság és az Európai Tanács túlzottan rátelepedett az uniós politika formálódására.**

Magyarán, a mostani összetétel következtében megerősödhet a képviseleti ág ereje és kialakulhat valami egészségesebb egyensúly is a végrehajtói hatalom, illetőleg a parlament között. S ez nemcsak össz-európai problematika, hanem számos más országnak is alapvető gondja – az elmúlt évtized magyar tapasztalatai alapján sokat mesélhetnénk mi is erről. A szavazást követő egy-két hét elemzéseiben mindenesetre megszorodtak ama várakozások, hogy lehetségessé válik a korábbi, megrögzült és kevésbé hatékony uniós politikát felváltani valami sokkal emberközelibb és gyakorlatiasabb politizálással. Egyfajta átmenetnek leszünk a részesei, amikor már a régi, több évtizedes néppárti/szocialista koalíció elvesztette a támogatottságát és az érvényességét, de az új, tartós politikának még nem alakulhattak ki sem a stabil táborai, sem a meghatározó vezetői.

A következő néhány hónapban mindenekelőtt a többségi koalícióról kell dönteni, azután pedig az Európai Tanács, az Európai Bizottság, valamint az Európai Parlament elnöki székeinek betöltéséről, valamint az új külügyi főtisztviselő személyéről, s végül az Európai Központi Bank elnökéről is. Ezek olyan súlyú személyi döntések, amelyek egyfelől meghatározhatják a következő fél évtized uniós politikájának irányát, stílusát, másfelől viszont már maga a hosszadalmas döntési alkufolyamat megmutathatja az új politika lehetőségeit is.

Irodalom:

- A közelivé lett távol. HVG. máj. 30.
- Harold James: Az európai trónok harca. HVG: máj. 30.
- Kitart a közép. MnCs. máj. 30.
- Európai körkép. MnCs. máj. 30.
- Erős vezetőre vár Európa. MH. máj. 31.
- Markó Béla: Miért jó, ha rossz? ÉS. máj. 31.
- Fractured parliament, compromise could restore its credibility. Guardian Weekly. 31/may.
- A rightwing wave did not engulf Europe. The political centre held. Guardian W. 31/may.
- All the colours of the rainbow. The European elections. Economist. 1/june.
- Winners and losers. The European elections. 2. Economist. 1/june.
- https://hvg.hu/itthon/20190527_Megosztott_orzag_elfordulo_Europa_elbizonytalanodo_k_ormany_kavargo_ellenzek
- <https://168ora.hu/kulfold/az-europai-neppartte-maradt-a-legnagyobb-frakcio-az-ep-ben-a-hat-hete-letezo-brexite-partnak-ugyanannyi-kepviseloje-lesz-mint-angela-merkel-cdu-janak-168793>

- <https://hvg.hu/vilag/20190527> Az Európai Neppart adja a legnagyobb frakciót az EPben
- <https://hvg.hu/vilag/20190527> EUellenes erők az EPben tagadásban és vedekezésben
- <https://hvg.hu/itthon/20190527> Megosztott ország elforduló Europa elbizonytalanodo kormány kavargo ellenzek
- <https://168ora.hu/kulfold/az-europai-neppartte-maradt-a-legnagyobb-frakcio-az-ep-ben-a-hat-hete-letezo-brexit-partnak-ugyanannyi-kepviseloje-lesz-mint-angela-merkel-cdu-janak-168793>
- <https://hvg.hu/vilag/20190527> Az Európai Neppart adja a legnagyobb frakciót az EPben
- <https://hvg.hu/vilag/20190527> EUellenes erők az EPben tagadásban és vedekezésben
- <https://444.hu/2019/05/27/ugy-szakad-meg-a-centrista-dominancia-europaban-hogy-kozben-megsincs-populista-attores>

3. Hazai eredmények és következmények

Magyarországon a májusi választási eredményeket képtelenség volt elválasztani a tavalyi országos megmérettetéstől, illetőleg az ősszel lebonyolítandó önkormányzati összecsapások latolgatásától. Erre tekintettel mi sem tudunk mást tenni, mint azt, hogy a következő néhány oldalon leszűkítjük a látószögünket a hazai folyamatok elemzésére.

Egyébként fura módon a hazai viszonyokra történő leegyszerűsítésben mind a Fidesz, mind pedig az ellenzék erősen érdekeltté vált. A Fidesz azért, mert az európai szintén a lehető legkevésbé igazolódtak mindazok a kilátások, ami miatt Orbán Viktor már hosszú hónapok óta vívta a maga elkeseredett csatáját a kontinentális erőviszonyok megváltoztatása érdekében. Sőt, azt lehet mondani, hogy az ő ambíciói szemszögéből az uniós eredmények kifejezetten fiaskónak minősíthetők. Itthon viszont győzött, egyedül is többségbe került, ami egész Európában példátlan siker volt. Ki is használták ezt és ezzel is feledtetni lehetett az elszállt remények miatti csalódást. Az ellenzéki oldalon pedig a senki által nem várt mértékű átrendeződés járult hozzá erősen az összeurópai kontextus háttérbe szorításához.

Vegyük sorra az alapvető tényeket.

Eredmények. Három és félmilliónyi szavazó részvételét követően a Fidesz 52,44 %-kal megnyerte ezt a választást, s így a 21 mandátumból tizenháromat, kettővel több mint a felét elvihette. Meglepetésre a Dk lett a második, a maga 16,15 %-ával négy mandátumhoz jutott, a Momentum csaknem tíz százalékkal kettőhöz, míg a szocialisták és a Jobbik épphogy egy-egy brüsszeli helyet kaphattak – a maguk 6,6, illetőleg 6,4 százaléka. Az LMP teljességgel elbukott, a többiekéről ezúttal nem érdekes szót ejteni.

Mi történt? Radikális átrendeződés, mert kiderült, hogy mind a DK, mind pedig a Momentum országosan ismert, elfogadott és messze a bekerülési küszöb fölötti mértékben sikeres pártokká váltak. Míg a korábbi második és harmadik párt, a szocialisták és a Jobbik csak nagy szerencséivel fért még be az 5 % feletti sávba. Nem kell mondani, hogy e váratlan eredmények alapvetően írták át az őszi várakozásokat is.

Az eredmények-blokkszemléletben. A Fidesz a maga 1 millió 790 ezernyi szavazójával ezúttal is maga mögött tudhatja az ország egyik felét, de a vele szemben álló pártokra összesen 1 millió 650 ezren szavaztak. Azaz, a két tábor közötti távolság most sem volt nagyobb, mint a statisztikai hibahatár, kb. két és fél százaléknyi. Másként mondva, ***az ország tartós megosztottsága továbbra is belátható tény maradt, miközben a kormánnyal szembeni ellenérzést táplálók dolga a mostani választásokon ezerszer nehezebb lehetett, mint a Fidesz-hívőké.***

Először is, mindenki világosan látta, hogy a májusi győztes egyértelműen a Fidesz lesz. Másodsor, az ellentábor szétagolt és kevésbé felismerhető üzenetekkel operáló volt. Harmadszor meg az eszközök igénybevételi lehetőségeit tekintve – pénz, média, kampány, közigazgatás, nyomásgyakorlás stb. – ég és föld volt a különbség. És ennek ellenére is, ezúttal is fele-fele arányban megosztott képet mutatott az ország.

A részvételről.

Még a kutatókat is meglepte a 43% fölötti részvétel, hiszen a legutolsó mérések 35 % körüli eredménnyel számoltak. Már tavaly megtanulhattuk, hogy a közigazgatás helyi erőivel összekapcsolódó Fidesz-mozgósításnak akár a legutolsó napokban is lehetséges csodateremtő erőt tulajdonítani, ezért az nem lehetett váratlan, hogy a kisebb településeken hirtelen megemelkedett a részvételi hajlandóság. Másról is szó volt azonban. A fővárosban például 52,51 % volt, ami jóval meghaladta az országos átlagot. Megkockáztatjuk, hogy a kormányzati üzenetekkel szembeni ellenkezésnek is szokatlanul nagy motiváló hatása lehetett, és különösen igaz lehet ez a két sikeres ellenzéki párt kampányának hatására gondolva. A részvételi adatokon belül azonban különösen elgondolkodtató az a fajta lejtő, ami a település-szerkezet és a preferenciák között mutatkozott meg.

A fővárosi választók 41 százaléka szavazott a Fideszre, ami azt is jelenti, hogy itt lehet a legnépesebb az ellenzőik tömege.

A százezernél nagyobb lélekszámú településeken 47,5 %-os a kormányzó párt támogatottsága; a 20 ezer -100 ezer közöttiekben pedig 49 %. A 20 ezernél kisebb településeken már egyértelmű a Fidesz fölénye: 58%. A legkiseb településeken, a 100 főnél kevesebb lakost számlálók esetében pedig már 67% a Fideszt támogatók aránya. ***A lejtő több mint árulkodó jellegű. Minél nagyobb a település, annál inkább kiegyenlített a versengés, a fővárosban pedig határozottan többségben vannak a Fideszt elutasító választók. (Az ebből adódó, összelevonható következtetéseket a későbbiekben külön alpontban fogjuk levonni.)***

Helycserék az ellenzéki oldalon. A csaknem féltucatnyi ellenzéki szerveződések a maguk számára érdekes mérleget vonhattak meg. Három mínusz és két plusz... E jelenségről már eddig is tettünk elszórt megjegyzéseket, ehelyütt megpróbálkozunk egy átfogóbb összegzéssel is.

- Az MSZP látványos és letaglózó veresége megér egy hosszabb bekezdést. Hagyományos fészkekben, a fővárosban is 10% alatt maradtak, igaz, hogy a Dk 20%-os és a Momentum 17 %-os eredménye némileg magyarázat lehet a kudarc mozgatórugóira. Ám az okok messzebből eredeztethetők. Hosszan tartó, évtizedes vezetési válság (kilenc éven belül öt elnök, ráadásul a mostani még egy ilyen kudarc után sem szeretne lemondani...), szűnni nem akaró belső harcok, elképesztő mondanivaló-hiány, a vidéki bázisok tétlen elvesztése, a generációs utánpótlás szétzilálódása, gyanús alkuk a hatalommal - ezek, így együtt vezettek oda, hogy az egykoron háromszor is nyeresre képes párt megszűnése mára már politikai realitássá vált.
- A Jobbiknak egy évvel ezelőtt még milliós nagyságrendű támogatói háttere volt, ám mára már a víz felett maradásuk lett a tét. Egyrészt nem sikerült megoldaniuk a Vona Gábor távozása utáni vezetési válságot, másrészt - és ez a fontosabb - a Fidesz páratlanul erős ösztüzet indított ellenük. Lényegében a felszámolás szélére lökdösték őket, ezért sem meglepő ez a mostani kudarc. Ami magyarázatot igényelne: hová lett az a sok éven át erős és kiépült vidéki háttér, amely eleddig komoly támaszuk volt? Feltehetően el sem ment szavazni? Miért nem?
- Az LMP nem érdemelne sok szót. Eleve a két tábor közé pozicionált stratégia kínos és doktriner fenntartása számtalanszor hozta őket nevetséges helyzetekbe. S ezekben rendre nem tudtak okosan viselkedni. E mostani bukásnak bőséggel megágyazott a tavalyi, budapesti elvtelen sunyításuk, amivel hatékonyan járultak hozzá a Fidesz újbóli kétharmadához. Mondhatni, hogy utólag, egy év késéssel büntették meg őket ezért. Méltán és joggal.

- A májusi nyertesek tehát a Dk és a Momentum lettek. Különösképpen így történt ez a fővárosban, ezért e mostani adatok tükrében érdemes a budapesti adatok nyomába eredve latolgatni az őszi, önkormányzati eredményeket.

Irodalom a hazai eredményekhez:

- Ki nyert itt? MnCS. máj. 30.
- Nem kicsit. Nagyon ! HVG. máj. 30.
- Tetszetek választani. HVG. máj. 30.
- Új játékos a pályán. MH. máj. 31.
- Ki diktálja majd az irányt? MH. máj. 31.
- Lendvai Ildikó: Átrendeződő ellenzék? És.jún. 7.
- https://hvg.hu/itthon/20190525_Tarol_a_Fidesz_a_Facebookon?s=hk
- <https://magyarnemzet.hu/belfold/a-bevanderolaspártiak-mind-ott-lesznek-legyunk-ott-mi-is-6958184/>
- <https://24.hu/kozelet/2019/05/25/rohadt-komcsik-zoldek-migransok-igy-szavaz-az-utca-embere/?fbclid=IwAR1Ma1fmlwXOBOvzwGT8A3qfBiiwNrTUBNNdJRiQurvlbg3QOK0LQgeBV44>
- <https://index.hu/belfold/2019/05/27/ok-lesznek-a-magyar-ep-kepviselok/>
- <https://index.hu/belfold/2019/05/27/ep-valasztas-eredmeny-elemzes/>
- <https://24.hu/belfold/2019/05/27/ep-valasztas-fidesz-momentum-dk/>
- <https://hirklukk.hu/kozelet/budapesten-megbukott-a-fidesz/350856>
- <https://merce.hu/2019/05/26/kiderul-kiket-kuldunk-az-europai-parlamentbe/>
- <https://www.valaszonline.hu/2019/05/27/europai-parlament-klimavaltozas-migracio/>
- <https://168ora.hu/itthon/orban-viktor-nem-azt-kapta-amit-vart-megtorni-latszik-az-emelkedese-168794>
- <https://merce.hu/2019/05/28/7-pontban-az-ep-valasztas-eredmenyerol/>
- <https://merce.hu/2019/05/29/az-euforia-utan/>
- <https://444.hu/ep-valasztas-2019-eredmeny>
- https://mandiner.hu/cikk/20190526_itt_az_ep_valasztas_eredmenye
- https://mandiner.hu/cikk/20190526_orban_viktor_korszakos_gyozelmet_arattunk
- https://hvg.hu/itthon/20190527_Megosztott_orzag_elfordulo_Europa_elbizonytalanodo_kormany_kavargo_ellenzek

4. Májusi eredmények és őszi kilátások

Neki is álltunk a kerületi adatok elemzésének, s végül megpróbáltuk összevetni a tavalyi országos/általános választások eredményeit az idei, májusi változásokkal. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy az általános/parlamentari és az önkormányzati választások között mind szerkezet béli, mind pedig érdeklődési különbségek vannak, s emiatt csak nagy óvatossággal lehetséges érdemi következtetéseket levonni.

Mindazonáltal adott két alapvető és állandó tényező: a pártok és a választók. Mind a kettőről hatalmas adatbázist szolgáltat egy-egy általános megmértetés, ezért igenis úgy véljük, hogy érdemes – a fővárosban pedig külön érdemes - összehasonlítani a tavalyi és az idei eredményeket, mert az adatok segítségével az őszi választásokra nézve észre vehetünk rejtve maradt lehetőségeket, és megkímélhetjük magunkat fölösleges illúziók kergetésétől is. Az alábbiakban mind a kettőre kísérletet fogunk tenni.

A sok-sok szóba jöhető metszetből ezúttal öt kérdéskört fogunk részletesebben is megvizsgálni:

1. a részvételi szándékokat,
2. az alapvető politikai blokkok súlyát,
3. a Buda, illetve Pest közötti különbségek jelentőségét,
4. az egyes kerületekben jósolható esélyeket,
5. a főpolgármesterség esélyeit.

ad.1/ A részvételről

A fővárosban - minimális változásokat is figyelembe véve - nagyjából valamivel több mint 1 millió 300 ezer embernek van választójoga. Negyedszázadnyi tapasztalatot figyelembe véve a budapesti választói hajlandóság mindig is magasabb volt, mint az országos átlag. Ez a legutóbbi két alkalommal is így volt:

- 2018-ban az országos átlaghoz képest csaknem 6 %-ponttal volt magasabb Budapest aktivitása. (75,79 %, azaz egymillió körüli volt a részvétel.)
- 2019-ben az országos 43, 5%-hoz képest a fővárosban 52,51 % -os volt a részvétel, ami szám szerint 689.524 főt jelentett, azaz valamivel több mint 200 ezer fővel lett kisebb a választási hajlandóság, mint egy évvel korábban. A korábbi évekhez képest most még azt feltételezzük, hogy az őszi aktivitás valahol a kettő között, kb. a 60% körül lehet, mert a fővárosi versenynek mindig is nagyobb volt a tétje, hangereje és publicitása, mint más vidékéké. Tehát valahol a 800 ezer körül várható ez a létszám,

de!!! az a nagy kérdés, hogy a megnövekvő aktivitás MELYIK TÁBORT fogja inkább segíteni. Ennek a megválaszolását egyelőre a végére hagyjuk, mert ehhez meg kell emlékeznünk két további tényezőről is. Mindenesetre azt már előre lehet bocsájtani, hogy **a 23 kerület többségében a bal/jobb-blokkok között kisebb a különbség, mint 3-4% /!!!/, s ezért legalább 14 kerületben szokatlanul kiélezett küzdelemre lehet számítani.** 30 év tapasztalata azt sugallja, hogy az éles versengésnek határozottan aktivitás-növelő hatása szokott lenni.

ad. 2/ A blokkok súlyáról

2018-ban a Fidesznek a fővárosban volt a legszűkebb a bázisa, persze ezzel is fölényesen nyerte a pártlistás szavazást.

- **38,28%**-os eredménye mögött durván 380 ezernyi szavazó volt,
- míg az MSZ+DK+ Momentum táborának **32, 44 %**-os eredménye 325 ezernyi szavazót jelentett.

2019-ben ez az arány megfordulni látszik, mert:

- a Fidesz ugyan növelni tudta a támogatottsága százalékos arányát **41,4 %**-ra, ami 282.583 szavazót jelentett, vagyis legalább százezres tábor maradt ezúttal távol.
- A Dk+Momentum együtt 255 ezernyi szavazót vonzott, s ha hozzáadjuk az MSZP 62 ezernyi szavazóit, akkor ez a tömb most 317 ezernyi választót jelentett: az alacsonyabb részvételnek köszönhetően **46,2%-ot...**! Ami durva megfogalmazásban a tavalyi hat százalékos hátrányhoz képest csaknem öt százalékpontos előnyt takaró fejlemény.

A sokféle fontos mozzanat közül most csak annyit említenék meg, hogy a tavaly még 10,89 %-os LMP-támogatottság ezúttal vagy átment az új blokkhoz... vagy ők maradtak leginkább otthon. Első ránézésre a Fidesz fővárosi bázisa kevésbé lehetett aktív, mint tavaly, amikor a kormányzás volt a tét. Más olvasatban viszont ez azt is jelenti, **hogy a Fidesznek az őszi újabb csatározásokhoz bőven van még mozgósítható tartaléka** – igaz, az adatokat böngészve úgy tűnik, hogy azokon a területeken, ahol egyébként is győzelemre esélyes.

A baloldali tábor viszont nagyjából ugyanakkora maradt, mint amekkora tavaly volt. Csak éppen az alacsonyabb általános részvétel mellett ma ez sokkal nagyobbnak látszik, mint egy évvel korábban. Vagyis, nekik is elsőrendű érdekük lenne az eddig passzív csoportok feltérképezése. Miért is? A részleteket ezúttal mellőzve, elegendő arra utalni, hogy a mostani két sikeres párt eredményes kampányának igencsak döntő szerepe lehetett a mozdíthatók meggyőzésében. Ez pedig komoly politikai lecke. Kellene, hogy legyen.

ad.3/ Buda és ...Pest

Itt szinte semmi lényeges változást nem tapasztalhattunk. Tavaly is az erős fideszes budai kerületekben és a szűkebb Belvárosban volt a legnagyobb a részvétel (A 2, 3, és a 4. választókerületekben 80% fölötti részvétel volt, s így persze kormányzati győzelem is. A pesti oldalon pedig a 13. választókörzet dicsekedhetett magas részvétellel, ami praktikusán a 16. kerületet jelenti.) Az idén is az 1., az 5., a 12., és a 16. és 17. kerületekben volt egyértelmű a Fidesz-győzelem, úgy látszik, hogy ezeken a területeken a hagyományos jobboldal

szervezettsége, hagyományai kevésbé teszik esélyessé a még oly felkészült kihívókat is. Bár... Ezekben a kerületekben is vékony, alig 2-3 %-os különbségek voltak a jobb és a baloldal között, amit azért átgondolt kampánnyal és kellő szervezettséggel éppenséggel meg lehetne fordítani. (Egyedül a 16. kerületben volt négy % -os fölényű a Fidesz győzelme.)

A pesti oldalon zömmel erős fölényre képes és helyenként legfeljebb vékonyka előnnyel rendelkező, de a baloldali blokk szemszögéből nézve csupa megnyerhető kerületet látni. (Mint már említettük: a 16. és a 17. kerületek kivételével.)

Szóval, az összkép évtizedek óta változatlan: Buda középső területei masszívan jobboldaliak, míg a pesti oldal zömében inkább baloldali. ***Már...ha van baloldali együttműködés és jelöltállítási képesség.*** A két blokk azonban nem egyenlő erejű - s ez adhatná meg a közös jelöltállítás felelősségét és lehetőségét. Mert összességében a baloldalnak - amit ez idő tájt célszerűbb lenne inkább Fidesz-ellenes blokknak nevezni, hiszen a Momentumnak aligha lenne kedve magát baloldalinak tekinteni – jóval nagyobb győzelmi esélyei lennének. A kerületenkénti számok még inkább szolgálhatnak meggyőző tanulságokkal.

ad.4/ Kerületi számok és tanulságok

Mind a 23 kerületben összeadtuk a Fidesszel szemben elvileg egy tömbben fellépő három párt eredményeit, vagyis összevontuk a DK, a Momentum és az MSZP szavazóbázisát. (Tudjuk, tudjuk, az ellenérveket, de ezúttal figyelmen kívül hagyjuk ezeket, mert abból indulunk ki, hogy ha lesz érdemi koordináció és egységesen egy, azaz egy ellenjelölt a Fidesz jelöltjével szemben, akkor a választók elsőprő többsége félreteszi a pártszimpátiáját. Ez az, amit az elmúlt években az egyes pártok vezetői képtelenek voltak megérteni, pontosabban szólva: nem akarták megérteni.) Mi viszont a politikai jelenségeket hosszú távon /is/ értelmezhető folyamatoknak véljük, ezért úgy látjuk, hogy 2019 őszére lassanként már beérhet ez a felismerés - legalábbis a három hivatkozott párt esetében. S amíg ennek az ellenkezője be nem bizonyosodik, addig inkább merjük remélni az egységes jelöltállítást, mint egyetlen reális esélyt.

Mindezek alapján a következő a kerületenkénti képlet:

- **Nyolc olyan kerület van**, amelyben az MSZP+DK+Momentum-blokknak több mint 8%-pontnyi az előnye, ezeket a kerületeket egyszerűen kötelező lesz megnyerni. /Ami nem azt jelenti, hogy nem kell majd ezért megdolgozni, hanem azt, hogy ezeken a helyeken eleve a nyeres esélyével kellene politizálni. (3, 4, 6, 7, 9, 13, 14 és a 19. kerületek)

- **Öt olyan kerület van**, ahol vékony, öt százaléknál is kisebb a Fidesz-ellenes blokk előnye, DE—Előny!!! Ezeket is kell tudni megnyerni, nyilván itt sokkal több munka, tapintat és kölcsönös segítség kell majd (a 8, 10, 11, 15 és 21-es kerületekről van szó).
- **Három olyan kerület is akad, ahol most is olyan szoros volt a verseny, hogy csak néhány száz fős többséggel lehetett - minimális – többséghez jutni.** Ezeken a helyeken nagyon átgondolt, aprólékos és minden fontos részletre kiterjedő munkával kell felkészülni, és különleges mozgósítási stratégiával elérni, hogy az utolsó napokban is lehessen lappangó szavazókat részvételre bírni (a 2., 18. és a 20. kerületről van szó).
- S végül, a már említett és hagyományosan fideszes kerületekben ugyan valószínűleg vereség lesz a vége, DE!!! ezeken a helyeken is úgy kell majd kampányolni, mintha győzni szeretnének - mert...MERT- a főpolgármesteri választásban az elvesző kerületek szavazatainak is döntő szerepük lehet!!! (Vagyis az 1, 5, 12, 16, 17, 22, és 23. kerületekben is ugyanúgy kell majd kampányolni, küzdeni, mint a többiben.)

Összegezve: az ellenzéknek, ha képes lesz egyetlen VALÓS jelöltet állítani, akkor – meg kellene nyernie 23 kerületből 14-15 kerületet, s ekkor a leendő fővárosi közgyűlésben is biztos, működőképes többség lehetne. Kinek is? Az új főpolgármesternek...

ad.5/A főpolgármesterség kérdése

Amikor ezt a vázlatot elkezdtük írni, még fogalmunk sem volt Kálmán Olga és a többi új jelölt szóba kerüléséről. Kétségtelen, hogy ez a lépés a Dk-nak jó, és jelentős politikai előnyt teremthet. Nekik. (Olgának aligha...de ez egy más kérdés.) Jóhiszeműen azt feltételeztük, hogy majd az új jelöltek - Kerpel-Froniussal együtt is - levívják az újabb körökkel felfuttatott előválasztási hullámokat, és az ősszel már csak tényleg egy, azaz egy ellenzéki jelölt marad. S talán az ellenzéki szavazóbázis hangulatának alakulására még jótékony hatással lehet az is, ha azt látják: neki egyszerre több, alkalmas jelöltjük is akad. Nem beszélve arról a kampányhaszonról, hogy egy-két héten át sikeresen tartották felszínen az őszi esélyek komolyan vételét.

Június utolsó hetében végül meglepő sikerrel bonyolították le az előválasztást, amelynek győztese - meggyőző fölényel - Karácsony Gergő lett, s az első reakciókból azt lehet kihámozni, hogy ez az egész előválasztás inkább teremtett ellenzéki együttműködési kereteket, semmint további egészségtelen rivalizálást.

https://index.hu/belfold/2019/06/26/elovalasztas_eredmenyhirdetes_karacsony_gergely_kalman_olga/#

<https://merce.hu/2019/06/27/7-problema-amit-karacsony-gergelynek-meg-kell-oldania-ha-gyozni-akar/>

<https://infostart.hu/belfold/2019/06/27/fopolgarmesteri-elovalasztas-lesznek-ennek-meg-kovetkezmenyei>

/Az előválasztás másnapján e sorok íróját behívták az ATV Egyenes Beszéd c. műsorába, ahol kb. negyedórán elmondhatta az ekkor már látható általános tanulságokat, amelyekről éppen ezért nem írunk ehelyütt részletesen. Lásd: <https://www.youtube.com/watch?v=vb5VZae2Y8Q>

/Az új helyzet eddigi legjobb elemzését eleddig a Magyar Narancs adta: *Asztalborítás helyett. MnCS. június 6.* További jó áttekintés a - már hat főre szaporodott – főpolgármester-jelöltekről: *Bal egyenes. Meccs Budapestért. HVG. jún.13./*

https://index.hu/belfold/2019/06/13/elovalasztas_reszletek_menetrend_szaibarago/

A lényeg az, hogy októberben Tarlós Istvánnal szemben EGY jelölt legyen. Még az is lehet, hogy ez az előversengés legalább fenntarthatja az ellenzéki szavazók figyelmét és érdeklődését. Szóval, még semmiképpen sem temetnénk az őszi, egységes ellenjelölt-állítás esélyeit. A legfrissebb kutatások szerint Karácsony esélyei növekedőben vannak: https://hvg.hu/itthon/20190702_Felmeres_van_eselye_Karacsonynak_Tarlos_ellen

A Fidesz rendszerének hosszabb távú lebontása ez idő szerint semmiképpen sem egyszeri/forradalmi esemény lesz, hanem olyan aprómunkák eredménye, amelynek a legelső igen komoly lépése lehetne az őszi fővárosi győzelem. Ha ez bekövetkezne, akkor nemcsak lélektani fordulat vehetné kezdetét, hanem a jövőnek szóló, új kormányzati alternatíva infrastrukturális alapjainak a megteremtése is, amelynek a mai ellenzék még teljesen híján van. /Ezúttal zárójelek között hagytuk azt a - különben nagyon is fontos - kérdést, hogy Budapest nemcsak önmagában állhatna, mert legalább tucatnyi jelentős város - közöttük nyolc-tíz megyeszékhely is – hasonló jelentőségű fordulatok esélyével nézhet bizvást szembe. /

Ungváry Rudolf a mostani eredményeket elemző esszéjében az éppeni helyzeten messze túlmutató tanulságokat próbál megfogalmazni: „*Csak a középréteg korrumpált és a keresztény közép liberálisellenes részével nincs mostani többség. A választók egy másik része olyan anyagi és kulturális helyzetben van, hogy se nem tud, se nem képes tájékozódni. Mivel politikailag lényegében közömbös, demokratikus hagyományai és erről emlékei sincsenek, teljesen ki van szolgáltatva a mindenkori demagógiának. Ezért a tömegdemokrácia szükségszerű következménye, hogy diktatúra lesz belőle, mert a választók többsége hitelt ad azoknak, akik kihasználják a tájékozatlanságát.*” /Ungváry Rudolf: *Feltámadás. A választási felszín és a társadalmi mély. MnCS. Máj.30./*

Az imént idézett gondolatmenet jegyében érdemes az őszi önkormányzati választások tétjét a megszokotthoz képest sokkal megemeltebb tétet jegyében mérni. 2010 óta lassan egy

teljes évtized telt el a hihetetlenül elkedvetlenítő kilátástalanság és ellenzéki cselekvésképtelenség jegyében. Kész csoda, hogy Magyarország népének egyik fele még mind a mai napig ebbe nem törődött bele, és a legutolsó két választáson is tanújelét adta annak, hogy aktívan támogatná az alapvető és gyökeres változásokat. Ideje lenne annak, hogy most már az ellenzéki pártok is fölnőjenek ehhez a reménykedéshez.

Időközben mások is elvégezték a fővárosi adatok elemzését, s közöttük is akadtak olyanok, akik elkezdtek már az ősze számolni - előre:

- <https://www.valaszonline.hu/2019/05/29/ep-valasztas-eredmenye-varosi-bontas-onkormanyzat/>
- <https://atlatszo.hu/2019/06/03/igy-szavazott-budapest-az-ep-valasztason-a-partok-eredmenyei-keruletenkent/>
- <https://merce.hu/2019/06/02/a-momentum-es-a-dk-minden-ellenzeki-parttol-szerezhetett-szavazokat-az-ep-valasztason/>
- <https://hirklikk.hu/kozelet/budapesten-megbukott-a-fidesz/350856>

II. Gazdasági kérdések

1. Magyarország konvergenciaprogramja 2019-2023

Áprilisban hozta nyilvánosságra a kormány az ország legújabb konvergenciaprogramját, amit minden évben el kell készíteni (frissíteni), és be kell mutatni Brüsszelnek. 2016 óta, amióta előrehozott költségvetés-készítés folyik, a következő év költségvetését is erre a programra alapozzák.

Szövegszerűen a program elemzésből és prognóziskészítésből áll. A prognózisok feltételezéseinek megfogalmazásával azonban többnyire adós marad az anyag, leginkább csak az idei esztendőre nézve kapunk ismereteket. Tartalmilag igazán semmi újdonságot nem tudunk kiolvasni a programból, nem tudni, milyen irányba kíván elmozdulni 2019-et követően a gazdaságpolitika, csak néhány utalás vehető ki erről, amit a későbbiekben majd bemutatunk. Elvileg a konvergenciaprogramnak az euróövezethez való csatlakozáshoz való előrehaladás bemutatása lenne a feladata, de ennek a magyar kormány nem tesz eleget. Varga Mihály az anyag prezentálásakor kijelentette, hogy a kormány nem foglalkozik az euró bevezetésének kérdésével, mert az euró alkalmazásának feltételei, szabályai éppen változóban vannak. Ez tökéletesen ellentétes volt a csehek, románok, bolgárok, horvátok hozzáállásával¹, ezekben az országokban a közvélemény ugyan nincs felkészülve az euró bevezetésére, de úgy ítélik meg, hogy jobb részt venni a szabályok alakításában, mintsem abból kimaradni. Mi viszont kimaradunk. (A jegybank a saját monetáris politikáját félti, azt, hogy ma a kamatokon keresztül alakíthatja az árfolyamot, a kormány meg a szigorúbb ellenőrzéstől, elszámoltatástól tart.)

Amit az anyag tartalmaz, az mind ismert, korábbi munkáinkban foglalkoztunk már a témákkal. Így:

- elemzi a 2013 utáni magyar gazdasági folyamatokat, mint töretlen sikertörténetet,
- a növekedés külső feltételeinél bemutatja a világgazdaságot terhelő negatív jelenségeket, ami a konjunktúra megtorpanásához vezet,
- a további magyar gazdasági növekedést a kormány által bemutatott versenyképességi anyagra, és az új családtámogatási rendszerre alapozza,
- elemzi a 2018-as államháztartási folyamatokat,
- bemutatja a 2019. évi költségvetésben előirányzott változásokat.

¹ Bulgária és Horvátország írásba adta, készül az ERM-II-be való belépésre, Romániában készítik a belépés tervét és Csehország is - nyilatkozata szerint „nagyobb hajlandóságot mutat” az euró átvételére, mint korábban.

A legfontosabb mutatók prognózisát a következő táblázatban foglaljuk össze.

1. táblázat

A fontosabb makrómutatók alakulása a 2019. évi konvergenciaprogramban

(előző év = 100%)

Mutatók	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GDP	4,9	4,0	4,0	4,1	4,2	4,0
Háztartások fogy. kiadása	5,4	4,6	4,7	4,6	4,5	4,5
Bruttó állóeszköz-felhalm.	16,5	10,3	3,8	3,5	4,6	3,1
Export a GDP-ben	4,7	5,1	5,2	6,0	6,3	6,6
Import a GDP-ben	7,1	6,5	5,4	5,5	6,1	6,0
Infláció	2,9	2,7	2,8	3,0	3,0	3,0
Foglalkoztatás	1,1	1,1	1,3	1,2	1,0	0,9
Munkanélküliség rátája	3,7	3,3	2,9	2,8	2,8	2,7
Munkatermelékenység	3,8	3,0	2,7	2,9	3,2	3,1
Centralizáció (Bev/GDP) rátája	44,2	44,6	43,3	41,9	40,2	39,4
Újraosztás (Kiadás/GDP) rátája	46,5	46,4	44,8	43,1	40,7	39,4
Államháztartás hiánya/GDP, ráta	-2,2	-1,8	-1,5	-1,2	-0,5	0,0
Államadósság/GDP, ráta	70,8	69,2	66,7	62,8	59,3	55,9

Forrás: Magyarország konvergencia programja 2019-2023

A táblázatból kiolvashatóan a kormány tehát a következőképpen látja az előttünk álló öt évet a magyar gazdaságban:

- A növekedés továbbra is lendületes lesz, 4 százalék vagy afeletti mértékben bővül a GDP. Ez tökéletesen megfelel Orbán elvárásainak.
- A növekedést elsősorban a háztartások változatlanul magas fogyasztása húzza, aminek három forrása lesz: a foglalkoztatás emelkedése, a fajlagos jövedelemszerzés erős dinamikája (átlagban magasabb lesz az ütem, mint a GDP-é), és a jelentős magánmegtakarítás, amely egyrészt a vásárlások forrása, másrészt

- lehetőség a folyó jövedelmek elköltésére. A magyar háztartások körében egyébként erős a fogyasztási hajlandóság (erősebb, mint a megtakarítási).
- A beruházások utoljára 2019-ben nőnek kétszámjegyvel, ezt követően 3-4 százalékra esik a növekedési ütemük, ennek ellenére a beruházási ráta 25 százalék közelében alakul – végig a tervidőszakon belül.
 - A nettó export 2020-ig levonást jelent a növekedésből, utána viszont enyhe hozzájárulást.
 - Az infláció az erős konjunktúra ellenére sem szalad el, az MNB inflációs célkitűzésének alsó sávján (3%) marad.
 - Noha a növekedésnek ma számos területen a munkaerőhiány a korlátja – mint ahogy ez több kutatásból is kiderült az utóbbi években – a kormány szerint még mindig van mobilizálható munkaerőtartalék. A korábbi tervekhez képest a növekedésben a foglalkoztatásnak nagyobb szerepe lesz.
 - Csökken az államháztartásban mind a centralizáció, mind a jövedelem-újracsztás rátája (ezt mindig mindenki megígérte, a 40 százalék alá mérséklődő centralizációs ráta azonban még mindig magas a V4-ek körében).
 - Az államháztartás deficitrátája folyamatosan zsugorodik, 2023-ra a hiány kiiktatódik.
 - Az államadósság rátája is esik, 2022-ben már a megkövetelt maastrichti követelmény (60 %) alatt lesz.

1.1.Eltérések az előző konvergenciaprogramhoz képest

- 1.Az évi átlagos növekedést tekintve a mostani anyag magasabb dinamikát jelez a közösségi fogyasztásánál (0,5 %-tel szemben 1,1 %). Alacsonyabbat a beruházásoknál (5,5 %-kal szemben 5,1 %) és mérsékeltebb dinamikájú export-importpályát, mint az egy évvel korábban prezentált.
2. A potenciális növekedés a mostani szerint 4,1 százalékos lesz éves átlagban, szemben a tavaly elképzelt 4 százalékkal, de változik tényezőinek súlya: a munkatényező növekszik (a foglalkoztatás és a munkaidő-meghosszabbítás következtében), a tőketényező emelkedik (de 2021-től gyengül), a teljes tényező termelékenység viszont kisebb lesz (ez annál érdekesebb, mert minden szövegelés a termelékenység szükséges erősítéséről szól). Ebből arra következtethetünk, hogy a kormány kicsit az extenzív pályára visszacsúszónak gondolja a növekedésünket (vagyis, más oldalról: nem hisz a

saját versenyképességi programjában, ami mondjuk jogos, mi sem hiszünk a teljesülésében).

3. A mostani programban megegyezik az átlagos növekedés, az infláció, az államháztartási deficitcsökkenés mértéke (az utóbbi, mintha kőbe lenne vésve) a tavaly bemutatottal.
4. Az államadósság csökkentésének terve ambiciózusabb a múlt évi elképzelésnél abban az értelemben, hogy a tervidőszak végére alacsonyabb rátát kíván felmutatni, mint az előző évben. Ám mivel alacsonyabb szintről indul (2018-as adat), az éves mérséklés mértéke az új konvergenciaprogramban kisebb, mint a tavalyiban volt (az időszak egészében 2 százalékponttal).

A legfontosabb mutatók évenkénti lefutása az előző évi programbelivel összevetve a következő:

2. táblázat

Eltérés az előző konvergenciaprogramhoz képest

(előző év = 100%)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GDP növekedése						
2018-ban	4,3	4,1	4,0	4,2	4,1	-
2019-ben	4,9	4,0	4,0	4,1	4,2	4,0
Bruttó állóeszköz-felhalmozás						
2018-ban	12,8	7,5	3,8	5,7	5,1	-
2019-ben	16,5	10,3	3,8	3,5	4,6	3,1
Foglalkoztatás						
2018-ban	1,5	1,5	1,3	1,1	0,9	-
2019-ben	1,1	1,1	1,3	1,2	1,0	0,9
Kormányzati szektor egyenlege a GDP százalékában						
2018-ban	-2,4	-1,8	-1,5	-1,2	-0,5	-
2019-ben	-2,2	-1,8	-1,5	-1,2	-0,5	0
Bruttó államadósság a GDP százalékában						
2018-ban	73,2	69,6	66,7	63,4	59,7	-
2019-ben	70,8	69,2	66,7	62,8	59,3	55,9

Forrás: Magyarország konvergencia programja 2018 és 2019

1.2. A program értékelése

1. A kormány erős és ingadozásmentes növekedést vár - javuló egyensúlyi pozíciók mellett. (A legalább 4 százalékos dinamika Orbán Viktor 2017-ben megfogalmazott elvárása volt Varga Mihály felé – s ez a legerősebb mozgatója az elképzeléseknek.) Ezt az elgondolást a háborgó világgazdasági tengerben, és a várható mérséklődő uniós források ismeretében túlságosan is ambiciózusnak tartjuk. Nem véletlen, hogy ez a

program egyik fő ellentmondása, ti. az, hogy miközben jelzi, véget ért a világgazdaság válság utáni konjunktúrája és több tényezőnek köszönhetően lassuló növekedéssel kell szembesülnünk, a magyar gazdaságra vonatkozó tervet úgy állították össze, mintha a múlt század hetvenes éveiből kölcsönözték volna a tanulmányírókat, amikor az volt a szöveg, hogy ránk nem hat az olajárrobbanás. A külső keresleti tényezők romlását egyetlen fejezetben jelzik, és aztán úgy tesznek, mintha a magyar gazdaság teljesen független lenne a külső körülményektől. Nincs szó az uniós források elapadásáról sem.

2. A 4,1 százalékos átlagos dinamikát a következő körülményekre alapozzák:
 - a kormány és a vállalkozók közötti 2016. évi, hat évre szóló bér- és járulékmegállapodásra,
 - a „Program a versenyképesebb Magyarországért” (múlt negyedévi jelentésünkben részleteztük) pontjainak megvalósítására,
 - a családvédelmi programra (népesedési és lakásépítési),
 - a bejelentett nagy külföldi tőkeberuházásokra,
 - a foglalkoztatás további kiterjeszhetőségére (fiatalok és nyugdíjasok további bevonása, valamint a Kormányhivatalok foglalkoztatási osztályának átalakítása és tevékenységüknek egyre több megyére való kiterjesztése).

Ámde:

- A bérmegállapodás a szoc.ho. csökkentésével együtt program ez év második felében befejeződik, legalábbis az anyagban nincs szó további vállalkozói tehercsökkentésről², ezért kérdéses, hogy a munkaerő-piaci feszültségek ellenére a cégek vállalják-e profitabilitásuk rontása árán is a további dinamikus bérnövelést (az anyag 7-8 százalékos egy főre jutó jövedelem-növekedéssel kalkulál).
- A kormány versenyképességi programjától idén 0,3, a továbbiakban pedig 0,7 százalékpontos növekedési többletet remélnék az anyag írói. (A tavalyi programban még nem volt erről szó, a növekedés dinamikája mégis megegyezett. Valami, valahol nem stimmel.) Mint jeleztük múlt negyedévi jelentésünkben a versenyképességi programnak az a legnagyobb hibája, hogy üzemi szintű versenyképességre koncentrált – nem törődve azzal, hogy a magyar gazdaságban a

² A hat évre szóló megállapodás szerint bizonyos reálbér-emelkedés esetén lehetséges évente 2-2 százalékponttal csökkenteni a szoc.hot. Ám ezt igyekeznek minél távolabbra tolni. 2019-ben pl. csak július 1-jétől vágnak vissza. A jövő évi költségvetésben pedig már októbert jelölik meg a további esetleges 2 százalékpontos visszavétel kezdetének. Az időhúzással költségvetési forrásokat nyernek, és talán abban is bíznak, hogy a cégek nem bírják a béremeléseket – ellensúlyozás nélkül, s ekkor nem kell csökkenteni, de nem a kormány hibájából.

politika kiiktatta a versenyt, vagyis gazdasági alapon nincs mit erősíteni. A vállalkozási feltételek javítására tett javaslatok megvalósítása pedig kétséges. Nincs arról szó, hogy a kormány elfogadta volna a PM anyagát, a mostani megfogalmazás szerint: „a Tanács (ti. a Versenyképességi tanács) számos javaslatát a Kormány már elfogadta. Ennek keretében megvalósul az innovációs és kutatási rendszer hatékonyabbá tétele, a vállalkozók adminisztratív terheinek további csökkentése és a felnőttképzés modernizálása.” (6.o.) Ez valójában azt jelenti, hogy szétverik az MTA-t, a NAV további jószolgálati ajánlatokat tesz a vállalkozásoknak, a felnőttképzés javításáról nincs tudomásunk, de ha döntöttek volna ilyesmiről, annak a növekedési hatása csak évek múlva jelentkezik.

- A kormány meghirdetett újabb családi akcióterve elsősorban az államháztartási hiányt fogja emelni, és csak idővel hozhat nagyobb növekedést. Meg kell jegyezni, hogy az elmúlt évben bemutatott anyagban is 4 százalék körüli volt a növekedési pálya, noha az idén bejelentett nagyszabású tervekről akkor még nem volt szó. Ez a növekedési tényező vagy nem hat, vagy valami mást pótol, amiről nincs tudomásunk.
- A bejelentett nagyberuházások főként az utóbbi időben veszélyeztetetté vált autóiparra vonatkoznak (BMV, Mercedes, Audi, akkumulátor-gyártás stb.). Feltűnő ugyanakkor, hogy sem Paks II. beruházása, sem a Budapest-Belgrád vasútvonal korszerűsítése nem szerepel a programban, pedig ezek a legnagyobb volumenű fejlesztések, és indításuk beleesik a tervidőszakba. Paks II-ről mindössze egyetlen félmondatban értesülhetünk, eszerint azért nem szerepel a kormányzati beruházások közt, mert azt a statisztika „felhalmozási transzferként” tartja nyilván. Hogy ez mit jelent, ezt ez ideig nem sikerült megtudnunk a KSH-tól. De függetlenül attól, hogy miként regisztrálják a hazai statisztikai rendszerben ezeket a megafejlesztéseket, azok akkor is hatnak a gazdaságra, a beruházásokra, a foglalkoztatásra, sőt, eseteikben az államadósságra is. **Minősíthetetlen, hogy Magyarország konvergenciaprogramjában ezekkel nem foglalkoznak, vagy ha mégis, azt nem hozzák a tudomásunkra.**
- A foglalkoztatás emelését a versenyképességi program a diákok, a kismamák és az idősebb korúak bevonásával látja elérhetőnek (itt lát komoly tartalékokat), hosszabb távon meg a képzés javításával, amikor is „a képesség-centrikus oktatásra helyeződik át a hangsúly” (e tekintetben éppen vákuum van, mert a korábban

kidolgozott nemzeti tantervet levették a napirendről, és nincs helyette más, de ha lenne, csak hosszabb távon várhatnánk eredményt tőle).

3. A deficittétel – mint jeleztük – úgy látszik kőbe van vésve a kormánynál, amit lehetséges teljesíteni, de csak úgy, hogy az első három évben pótlólagos bevételeket kell keresni, vagy meglévő kiadási címeket kell megvágni, hiszen mind a családi, demográfiai program, mind a versenyképességi növeli az államháztartás hiányát. Ám csak bizonyos, nem részletezett további gazdaságfehérítési intézkedéseket találtunk az anyagban a kiadásnövekedés pótlására azon túlmenően, hogy a népegészségügyi termékadót tovább kívánják szélesíteni és emelni. Ez viszont nagyon is inflációt növelő hatású, ami nem tükröződik az inflációra írt tervekben.
4. Az inflációt az említett ok miatt is irreálisan alacsonyra tervezték. De ezt támasztja alá több más körülmény is. Egyrészt, hogy a keresletfűtött magyar gazdaságban már tavaly megjelent a kereslethúzza infláció, ami idén is hat, és a jegybank nem lép fel ellene, ami lecsapódik a forint árfolyamának romlásában. A magasabb infláció áthúzó hatással akkor is számolni kellene, ha a konjunktúrahülés következtében a világgazdaság inflációja mérséklődne. Másrészt az anyag a tavalyinál legalább 10 dollárral drágább Brent olajárral számol, harmadrészt pedig a múlt évi 310 forintos euróárfolyammal szemben 320 forintossal. A felsorolt, inflációt emelő tényezők ellenére ugyanakkora fogyasztói árdrágulással kalkuláltak az anyag készítői, mint 2018-ban. *Az alátervezett inflációt olyan rejtett gazdaságpolitikai eszköznek véljük, amellyel hozzá lehet járulni a költségvetési egyensúly javításához. Ti., ha az infláció ténylegesen magasabb lesz, az nagyobb adóbevételeket eredményez, viszont a kiadásokat a kisebb inflációhoz szabták, és azokat csak a nyugdíjknál kell kiigazítani – tíz hónap után.*
5. Ellentmondást látunk abban is, hogy a „Program a versenyképes Magyarorszáért” anyag célja – nagyon helyesen - a magyar gazdaság gyenge pontjának, az alacsony termelékenységnek a korrigálása. Ezzel szemben a prognosztizált potenciális növekedésben ez a mutató gyengébb, mint a tavalyi évben várt.

1.3. További várható lépések

Mint jeleztük, a már ismert döntéseken kívül nagyon elnagyolt, homályosan megfogalmazott ígéreteket tesz a jövőre nézve a kormányanyag. Ezeket a következőkben foglaljuk össze.

1. A növekedésbarát adórendszer fenntartása, ám sor kerülhet az „adórendszer finomhangolására” is. A kisvállalkozói adórendszerben az adónemeket tovább erősítik

(vagyis nem lesznek újak, legfeljebb az értékhatárokat módosítják). Továbbá: a kormány elkötelezett az adók számának csökkentése mellett, de hogy mit vezetnének ki, nem tudni. Mint ahogy azt sem, milyen mértékben akarják emelni az egészségre káros termékek adótartalmát. Kérdés, hogy így miként tudtak a PM-ben öt évre előre költségvetési bevételeket tervezni? Vagy tudják, de nem hozzák nyilvánosságra. Mindenesetre nincs szó az szja egyszámjegyűvé tételéről, amit az MNB javasolt.

2. Bürokrácia-csökkentés a vállalkozások számára – agyoncsépelet ígéret. Most konkrétan az adóbevallások digitalizációja jött szóba, meg hogy a NAV készítheti el a cégek adóbevallását is.
3. Gazdaságfehérítés: a pénztárgéphasználat és az online számlázás kibővítése.
4. Vállalás a versenyképességi program egyes elemeire: a háziorvosi rendszer megerősítése, betegségmegelőzést célzó népegészségügyi intézkedések, az egészségügyben a valós költségek finanszírozását biztosító módszerek „elfogadásra kerülhetnek”. Ez utóbbi annyira kétséges, hogy az anyag írói is csak feltételesen fogalmaztak. Csak ez a néhány vállalás többszáz milliárd forintos többletet igényelne, amit lehet, a távoli jövőbe tolnának, mert a 2020-as költségvetésben sincs szó róluk.
5. A versenyképességi program alapján tervbe van véve: előrehaladni az esélykiegyenlítő oktatás felé, a munkáltatói igények nagyobb mértékben jelenjen meg az oktatásban, bővüljön az idegennyelv-képzés, a kéttannyelvű oktatás és a vállalatokat támogató oktatási formák elterjesztése.
6. Új, mobilitást segítő infrastrukturális fejlesztések indulhatnak.
7. Modernizálni a pénzügyi infrastruktúrát.
8. 2020-2021-ben a kormánytisztviselőknél folytatódik a 2019-ben bevezetett életpályamodell. (További bérfejlesztésekről nem esik szó.)
9. A közszféra hatékonyságának mérése, a hatósági ügyek digitalizálásának elterjesztése, amitől különösen a központi közigazgatásban várnak hatékonyság-növekedést.

Összességében az új konvergenciaprogram korlátozottan veszi figyelembe realitásokat, ezért túlabiambiciózus. Megvalósulásához a kedvező külgazdasági környezet (és uniós finanszírozás) fennmaradására, a Nemzeti Versenyképességi Tanács javaslatainak megvalósítására volna minimálisan (az MNB nagyszabású versenyképesség-javítási programja ezek szerint elvetve) szükség, ami viszont tetemes deficitet eredményezne az államháztartásban, hiszen a nagyon forráshiányos oktatási és egészségügyi rendszerben kellene határozott elmozdulásokat tenni.

S még egy nagyon fontos körülményre kell felhívni a figyelmet. Annak ellenére, hogy öt évre előre tekintő programról lenne szó – az anyag műfajából következően –, a tanulmány „orrnehez”. Azaz zömében azzal foglalkozik, ami már eddig megvalósult, amiről már döntöttek, vagyis jószerivel báziselemzés. Ez súlyos ellentmondás. A kedvező bázisból nem következnek eredendően kedvező előre tekintő folyamatok. Márpedig a „terv” készítői ezzel a megközelítési móddal bizonyosan ezt akarták sugallani azon túlmenően, hogy megragadták az alkalmat a kormány fényezésére is.

https://hvg.hu/gazdasag/20190502_konvergencia_program_2019_Orbankormany_EU

<https://g7.hu/kozelet/20190423/ujabb-csontvazat-talalt-az-eurostat-a-magyar-allamadossag-szekrenyeben/>

2. A kormány akcióvédelmi terve

Május 30-án rukkolt elő Varga Mihály a kormány Akcióvédelmi tervével, ami meglepetésként hatott, hiszen nemrég jelentették meg a konvergenciaprogramot és hamarosan várható volt a 2020-as költségvetés bejelentése is. A két nagy program közti köztes megjelenésnek szerintünk kül- és belpolitikai oka volt.

- Ezen a napon közölte Gulyás Gergely, hogy a kormány időlegesen eláll a közigazgatási bíróság felállításától, aminek egyértelműen külpolitikai oka volt. A kormány ezt a gesztust felmutatva kezdett visszakerédkedni az Európai Néppártba. Ám ezzel önmagában kiállni nagyon átlátszó lett volna, ezért körítésként – és belpolitikai figyelemelterelésként – bejelentették mellette az akcióvédelmi elképzeléseket.
- Belpolitikailag részben a május 26-i kudarcról való figyelem-elterelés, illetve az önkormányzati választásokra való előkészület részeként hirdették meg a tervet, jelezve, hogy a világgazdaság várható dekonjunktúrájában a magyar kormány ilyen növekedést erősítő programot mutat be. A világgazdaság kedvezőtlen tendenciáinak veszélyeire már korábban is hivatkoztak ám úgy, hogy azt majd mi kivédjük. Mivel a korábban bejelentett Nemzeti Versenyképességi Program nem ment át a köztudatba, és egyébként túl nagy költségvetési kiadással járt volna 2020-ra, s nem volt könnyen operacionalizálható, a kormányzati csodafegyver bevetésére

kommunikációs szempontból is szükség volt. A látszatát keltve annak, hogy a kormány dolgozik értünk.

Az akciótervben foglaltak nem szerepeltek a konvergenciaprogramban, és csak nagyon kis részben a Nemzeti Versenyképességi programban, de az utóbbiban foglaltakat meghaladták. Ismeretes, hogy a konvergenciaprogram a Nemzeti Versenyképességi program versenyképesség-erősítő intézkedésekre hivatkozva vetítette előre a következő évekre a 4 százalék, ill. afölötti növekedést. Viszont a Nemzeti Versenyképességi programból május végéig az akadémia kutatóhálózatának leválasztásán kívül semmi nem jelent meg, holott a programokat rendre 2019. január 1-vel indítani kellett volna. Valamivel tehát elő kellett rúkolni. És ez lett.

A program újdonsága, hogy bemutatásakor Varga Mihály arra hivatkozott, miszerint ezzel lesz lehetséges az, hogy a magyar gazdaság növekedési dinamikája 2 százalékponttal meghaladja az Európai Unióét. Eddig ugyanis a 2 százalékpontos különbséget a német növekedéssel, az utóbbi időben az osztrák növekedéssel szemben kívánták felmutatni. (Az egy főre jutó GDP európai uniós átlaga alacsonyabb, mint a német, ill. az osztrák, így az utolérés gyorsabban lehetséges. Számításaim szerint, ha Magyarországon 4 százalékos lesz az elkövetkező években a GDP dinamikája, az EU-ban pedig csak 2 százalékos, akkor 2037-ben elérhetjük az EU-s átlagot. A német és osztrák átlagot viszont csak 2045-ben, tehát az új cél könnyebben teljesíthetőnek tűnik.)

Az akcióterv 13+1 pontból állt, a következők szerint:

1. Július 1-jétől további 2 százalékponttal csökken a szociális hozzájárulás kulcsa, ami évi 150 milliárd forintos megtakarítást jelent a vállalkozásoknak. *Ebben nem volt semmi újdonság, már a 2016. végén létrejött megállapodás tartalmazta. Csupán a program dúsítása miatt vették be, mert így tényleg hivatkozni lehet a költségvetés részéről a nagy jövedelemkiengedésre. A 17,5 százalékra leengedett kulcs a béremelések ellentételezését szolgálja, ami a kisebb cégeknek valóban jól jön a munkaerőhiány miatti bérspirál realizálásakor. Ez, ha nem is nagy, de valóban növekedést ösztönző tényező.*
2. A Kiva kulcsát 1 százalékponttal 12 százalékra csökkentik 2020 január 1-től. *E nem túl nagy engedmény kb. 40 ezer kisvállalkozót érint, a PM szerint 5 milliárd forintos nyereséggel. Ez az elképzelés nem szerepelt sem a konvergenciaprogramban, sem a Nemzeti Versenyképességi programban, ami kapkodó gazdaságirányításra utal.*

3. *Megszüntetik az EVA-t, csökkentik összevonásokkal az adók számát és az adórendszer töredezettségét (a nyugdíjjárulék, a természetbeni és a pénzbeli egészségbiztosítási járulék, valamint a munkaerő-piaci járulék egységes járulék formában jelenik meg). Az EVA a KATA és a KIVA mellett már egyébként is elhalt, az adócsökkentés a kisadók körében lehetséges, aminek nincs érdemi hatása, mert eddig sem igen fizették azokat.*
4. *2022. december 31-ig a reklámadó mértéke 0 lesz. Ez valóban érdemi döntés, csak hogy egyrészt növekedést ösztönző hatása kétséges, másrészt egyértelműen politikai indítékú. Részben a németeknek akarnak vele udvarolni (RTL), részben a kormány és üzletfeleinek reklámjövendelmét kívánják megemelni vele (minek utána szinte a teljes médiapiacot uralják). Ismeretes, hogy 2014-ben 40-50 százalékos reklámadót akartak Orbánék bevezetni (főként az RTL megszerzése érdekében), amit az unió és Merkel közbenjárására moderáltak. A végső előterjesztésben Kósa Lajos még 9 százalékos adóról szólt, amiből 7,5 százalékra engedtek és a kisebb cégeknek nulla kulcsot javasoltak. 2019-es várható összege egyébként 15 milliárd forint a költségvetési tervezetben. A reklámadó felfüggesztése nem szerepelt a konvergenciaprogramban.*
5. *A szálláshelyszolgáltatás áfáját 18 százalékról 5 százalékra szállítják le, ám kivetnek egy 4 százalékos turizmusfejlesztési hozzájárulást. Ez sem szerepelt a konvergenciaprogramban. Az akcióvédelmibe valószínű családi nyomásra került be, minek utána Mészárosék a Tiborczék is vezető szállásadókká léptek elő. A kedvezményes áfa nem a szegényeket segíti, még csak nem is a szolgáltatást igénybe vevőket, hanem a szolgáltatókat. A szolgáltatók ugyanis az áfa-csökkentést le fogják nyelni. Ezt láttuk az éttermi szolgáltatások áfa-mérséklésekor is, amikor annak semmi hatása nem volt az árszintre. Sőt, az ételárak az átlagos inflációnál is nagyobb mértékben emelkedtek.*
6. *A kistélepüléseken történő ház- lakásépítésnél, felújításnál, bővítésnél 5 millió forintig áfa-visszatérítési támogatás vehető igénybe. Ez semmilyen programban nem szerepelt (a családvédelmiben sem), növekedési hatása csekély, hiszen az elnéptelenedő településekre vonatkozik, ahol – épp az elnéptelenedés miatt – elenyésző az építési kereslet. Viszont a szociális gondoskodás érzetét lehet kelteni vele, miközben a költségvetés bőven kibírja.*
7. *Csökkentik a fejlesztési adókedvezmények igénybevételének értékhatárát 2020-tól 2022-ig fokozatosan a kis- és középvállalati körben 500 millió forintról 50-100*

millió forintig. A PM véleménye szerint 6-7000 kisebb cégnek lehet ez az adókedvezmény vonzó. *Ez a jó gondolat egyik programban sem szerepelt, pedig a beruházások élénkítésén keresztül valóban lehet növekedést serkentő hatása. Kár, hogy három évre elhúzzák, ami a beruházások elhalasztását válthatja ki.*

8. Támogatják a vállalkozások munkásszállás-építéseit, -felújításait. *Ez is új ötlet, nem szerepelt a korábbi programokban. Lényegében a multicégek munkástoborzását segítik, főként ukrán és román vendégmunkások behozatalát. Ha bővül általa a foglalkoztatás, az a növekedés extenzív tényezőjének további aktivizálását jelenti és nem azt, aminek a szükségességét mindenütt hangsúlyozzák, a termelékenység javítását.*
9. Megszűnik a 100 millió forint éves árbevételű vállalkozások decemberi kötelező adófeltöltése a társasági adónál, az innovációs járuléknál és az energiaellátók jövedelemadóiban; az adót a továbbiakban a költségvetés a következő év májusáig megelőlegezi. *Ez valóban versenyképesség-javító intézkedés a bürokrácia csökkentése és a vállalati likviditás növelése révén, ám kérdés, a költségvetés mivel fogja ellentételezni az ideiglenesen kieső forrásokat, ami 150-170 milliárd forint lehet.*
10. A Garantiqa Hitelgarancia Zrt tőkéjét 10 milliárd forinttal megemelték. *Célja a hitelezés további bátorítása, akár a felelőtlen, baráti kihelyezések további pörgetése. (Ld. Növekedési Hitelbank bedőlése.)*
11. A mezőgazdasági hitelek garanciaalapjának, az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány 5 milliárdos tőkeemelése. *Ua. mint 10. pont. A garanciaalapok növelése csak elvi lehetőség a hitelezés szélesítésére, a kölcsönök növekedést serkentő hatása csak akkor jelentkezik, ha a cégek hitelkereslete megemelkedik, mert jók a befektetési kilátások.*
12. A mezőgazdasági területek öntözésének támogatását évi 17 milliárd forinttal megemelik 2020-2030 között. *Ez a helyes döntés egyik korábbi programban sem szerepelt.*
13. A kkv-ki K+F tevékenységének 32 milliárd forintos extra támogatása. *Ez már a szétvert MTA kutatóintézeti hálózatból újjáépítendő új vállalkozásokat segíti. Arányait tekintve: a teljes éves akadémiai költségvetés 28 milliárd forint, most a kormány érdekelttségébe kerülők ennél többet szakíthatnak.*

A plusz egy pont pedig a már ismert és korábban meghirdetett Magyar Állampapír Plusz kötvény június 1-től történő, ismételt bejelentése volt. Ennek lehet megtakarítást ösztönző hatása, ám a háztartások megtakarításainak emelkedése közvetlenül rontja a lakosság fogyasztási képességét és csak közvetve segíti elő a növekedést, ti. a költségvetési átcsoportosításon keresztül.

Összességében azt mondhatjuk – közgazdaságilag értékelve a programot -, hogy alapján jó javaslatok, de nem fognak csodát csinálni. Kis lépéseket jelentenek, ám a mai túlfűtött magyar gazdaságban nem is célszerű további növekedést serkentő döntéseket hozni. Ezek még beleférnek a költségvetés finanszírozásába, politikailag meg jó hivatkozási alapot jelentenek. A Nemzeti Versenyképességi Program végrehajtása ezzel szemben a PM számításai szerint 195 milliárd forinttal rontotta volna a költségvetést 2020-ban. Az akcióprogram a PM szerint 2020-ban 478,5 milliárd forintba kerül, amiből 310 milliárdot a szoc.ho csökkentése tesz ki. Enélkül – és ettől joggal eltekinthetünk, hiszen korábbi döntés – olcsóbb, mint a versenyképességi program.

3. A 2020. évi állami költségvetés

Június elején mutatta be a kormány a 2020-ra szóló költségvetést – az immár évek óta hagyományosan folytatott előrehozott költségvetés-készítés keretében. A 2016 óta folytatott gyakorlat ugyan arra teljesen alkalmatlan, amit állítanak róla, hogy ti. így fel lehet készülni a költségvetési politika által felvázolt gazdaságpolitikai keretekre, hiszen menet közben a kormány lényeges változtatásokat eszközöl – minden évben – az elfogadott költségvetésen. (Az ideit pl. a családvédelmi terv meghirdetése veri alapvetően szét.) Ám az előrehozott költségvetés-készítéssel

- el lehet kerülni az év végi parlamenti vitákat (nyáron mindig nagyobb az inercia a képviselők és a társadalom részéről is),
- a kívülállók számára (és a PM-beli költségvetés-tervezőkön kívül mindenki kívülálló) teljesen átláthatatlan anyagot lehet beterjeszteni, amiben a homály évről évre fokozódik, ti. azáltal, hogy a következő évi előirányzatok rendre az előző évi tervadatokra épülnek, ezeknek viszont kevés közülük van a tényleges gazdasági folyamatokhoz. Évek óta a tervadatok gördülnek tovább, és mindenkinek be kell érnie ezek értékelésével. Mi sem tudunk mást tenni.

3.1. A költségvetés prioritásai

A 2020-ra bemutatott költségvetésben a kormány három fő prioritást jelölt meg:

1. A családvédelmi akcióterv végrehajtását – ezért nevezte el Varga Mihály a jövő évi költségvetést a családok támogatásának. Ehhez közel 2228 milliárd forint, 224 milliárddal több áll majd rendelkezésre az ideinél. *Mint azt előző negyedévi jelentésünkben elemeztük ez a program nem terjed ki Magyarország összes családjára, lényegében csak a felső- és a felsőközéposztály számára nyújt segítséget. A családtámogatásra jelzett adat, amely a központi alrendszer kiadásainak 10 százalékát teszi ki, valóban jelentősnek tűnik, ám csak úgy jöhetett ki, hogy belevették a lakásépítési támogatásokon és a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alapon kívül a Start-munkaprogramot, valamint az Egészségbiztosítási alap háztartásokat közvetlenül érintő részét (táppénz, gyed, rokkantsági, rehabilitációs kiadás, gyógyszer-támogatás, gyógyászati segédeszköz támogatás), valamint a szociálpolitikai menedélj támogatás összegét. Ám ugyanezen tételeknél a növekmény csupán 64 milliárd – töredéke a jelzett 224 milliárdnak. Meglehet, a mi számbavételünk téves, mert nem állnak rendelkezésünkre a szükséges információk. Azt azonban ki tudtuk olvasni a költségvetésből, hogy a terv szerinti 11 százalékos GDP növekedésből a kiadások 5-6 százalékkal emelkednek, ezzel szemben*
 - a Nemzeti Család és Szociálpolitikai Alap kiadásai csak 3,2 százalékkal nőnek (ezen belül egyes tételek csökkennek!),
 - a Nemzeti Foglalkoztatási Alap kifizetései csökkennek,
 - a rokkantsági és rehabilitációs ellátások visszaesnek,
 - a nyugellátások csak az inflációval megegyezően, 2,8 százalékkal emelkednek.
2. A magyar gazdaság 4 százalékos növekedésének megőrzése a lassuló európai gazdasági környezetben. Erre szolgál a gazdaságvédelmi akcióterv. *Ezt az előbbi pontban értékeltük azzal a következtetéssel, hogy csak néhány pontja segíti közvetlenül a gazdasági növekedés ütemének fennmaradását, nincsenek benne nagyhorderejű serkentők. Viszont az, hogy néhány héten belül a kormány ejtette a Nemzeti Versenyképességi Programot – hiszen az áprilisban bemutatott konvergenciaprogramban még ettől várt évi 0,7 százalékponttal nagyobb GDP-többletet, s így 4 százalékos dinamikát – arra utal, hogy a kabinet kapkod, nincs kiforrott, tartós elképzelése arról, mit kellene tennie felzárkózásunk felgyorsítása*

érdekében, viszont a költségvetési ráfordítások minimalizálására törekszik, vagyis nem kívánja pótolni az eddigi forráskivonást az oktatásból és az egészségügyből. Mint utaltunk már rá változott a felzárkózási cél is: most az EU növekedési átlagát kell 2 százalékponttal tartósan meghaladnunk. (Megjegyezzük, hogy ilyen mértékű többletet 2010 után csak két esetben sikerült produkálnunk, két választási évben: 2014-ben és 2018-ban, amikor is csúcsra járatódott az uniós forrásbevonás is.) Az akcióprogrammal csökkent a kormányzati kommunikációban a versenyképesség és a termelékenységemelés szükségességének hangsúlyozása, mint a további kielégítő növekedés fenntartásának feltétele.

3. A kormány meggyőződése, „hogy a további gyarapodás legfontosabb előfeltétele a biztonság, ezért a honvédelemmel és a közbiztonsággal kapcsolatos kiadások még nagyobb hangsúlyt kapnak a jövő évi költségvetésben” (215.o.). *A védelmi kiadások valóban kiemelkedő ütemben, 28,4 százalékkal emelkednek és eléri az 551 milliárd forintot. Ugyanakkor*
 - *a rend- és közbiztonságra csak 3,8 százalékkal (teljes összege majdnem megegyezik a teljes honvédelemével), fordítanak többet, azaz reálértékben szinte semmit,*
 - *a tűzvédelemre 4,9 százalékkal jut több, vagyis a belső védelem és biztonság megerősítésére az átlagos növekedésnél jóval kevesebb.*

Összességében a három kiemelt költségvetési prioritás csak verbálisan tükröződik a költségvetésben, számszerűen kevéssé érhető tetten. A gazdaságvédelmi akcióterv önmagában nem lesz elégséges a 4 százalékos növekedési ütem eléréséhez.

3.2. A növekedési pálya ellentmondásai

1. Romló külgazdasági feltételek mellett erősödő exportütemmel és a 2019. évvel megegyező GDP növekedéssel számolnak. Az előbbire azt a magyarázatot adják, hogy a nagy exportáló cégek kapacitásfejlesztései beérnek – ezt nem lehet vitatni, ám azt már igen, hogy a kapacitások növelésével – romló piaci kilátások mellett – a kereslet is emelkedik. A 4 százalékos GDP ütem emeltyűjének tekintett akcióvédelmi tervet – mint ezt kifejtettük – elégtelennek tartjuk.
2. Az anyagban kétféle nominális GDP szám szerepel, ez úgyszólván rendszerszerű hiba, mert a korábbi években is ez volt a helyzet.

A növekedési pályát bemutató táblázatban 2019-re 45.559 milliárd, 2020-ra 48.779 milliárd. Ugyanakkor a belső táblázatokban 2019-re 43.935, 2020-ra 48.779 A nominális növekmény 11 százalék, 4.844 milliárd forint, vagy 7,6 százalék, 3.220

milliárd forint az egyik és másik adatforrás szerint. Nem mindegy! Nem mindegy, mivel számoltak, minek az újraosztásáról döntöttek. A konvergenciaprogramban egyébként a pályát jelző adatokhoz közeli számok olvashatók ki, így 2019-re:45.438 milliárd, 2020-ra pedig 48.754 milliárd forint.

3. A PM 2019 januárjában már 3 százalékos inflációs előrejelzést adott 2019-re, ezzel szemben a költségvetésben továbbra is 2,7 százalékot szerepeltet erre az évre, ami jövőre csak 2,8 százalékra fog felkúszni. A májusi inflációs adat szerint 3,5 százaléknál tartunk, és az év átlagában is ekörüli mérték várható. Ebből jelentős áthúzó hatása lesz 2020-ra, különösen az év első felében. Lehet, hogy a külső infláció a konjunktúra hűlése következtében enyhül, de a belső infláció várhatóan nem csillapodik. Viszont az alátervezett infláció implicit költségvetési tartalékot jelent.
4. Ellentmondást látunk abban is, hogy a bérfolyamlat várható mérséklődése és a háztartások megtakarításainak erős állami ösztönzöttsége mellett a kormány a háztartások fogyasztási kiadásainak dinamikáját jövőre nem várja csillapodónak (4,8 – 4,8 százalék – magasabb az ütem, mint az áprilisi konvergenciaprogramban). A magas fogyasztási kereslet is tovább húzza az árakat, amire a fogyasztást terhelő adók (jövedéki adók és népegészségügyi termékadó emelése, kiterjesztése) növelése csak rátesz. A reklámadó felfüggesztésének és a szálláskiadás áfája csökkentésének nem lesz deflációs hatása, tekintettel arra, hogy az adócsökkentéssel szereshető jövedelmet az ármegállapítók le fogják nyelni a kereslettúlsúlyos piacokon.
5. A ma ismert feltételek mellett irreálisnak tartjuk azt az elképzelést, hogy 2020-ban nagyobb mértékben lehetséges bővíteni a foglalkoztatást, mint 2019-ben (1,3 %-kal, szemben az idei 1,1 százalékos növekménnyel). A népesedéspolitikai intézkedések inkább az otthonmaradó kismamák számát növelik, a start munkaprogramban részt vehető közmunkások száma tovább zsugorodik (a forrás újabb 40 milliárd forinttal csökken), és a nagyszülői gyed bevezetése is mérsékli az aktív munkaerő számát. A bevonható tartalékok már ebben az évben kimerülnek, hacsak fel nem futtatják a környező országokból eredő munkaerőimportot. A foglalkoztatás kiterjesztését nem segítik a várható kormányzati döntések. Egyfelől az, hogy a legkisebb bérek emelésének mértékét jövőre is 8 százalékban szabják meg. Másfelől viszont csak 2020. október elsejétől csökkentik 2 százalékponttal a szociális hozzájárulást, ha előtte negyedévben meglesz a legalább 6 százalékos reálbérnövekedés. Ezt a tervet egyébként nagyon nehezen lehetett kikutatni az anyagban, mert a főszövegekben a

szoc.ho. csökkentéséről csak feltételesen szólnak, mintha a szöveg írói maguk is bizonytalanok lennének a megvalósíthatóságában. 3-4 százalékos infláció mellett egyébként véleményünk szerint nem jön össze jövőre a 6 százalékos reálkereset-emelkedés, mert háromnegyedéven keresztül nem tudnak a hazai cégek 9-10 százalékos béremelést megelőlegezni.

3.3.A költségvetés jellemzői közgazdasági szempontból

3.3.1. A 2020-ra bemutatott költségvetés erősen megszorító

A parlamenti választásokra fókuszáló 2017-es és 2018-as kiengedő jellegű költségvetések után a 2020. évi költségvetés megszorító jellegű, ami a következőkből olvasható ki:

1. A GDP 11 százalékos bővülésével szemben az államháztartás kiadásai csak 5,3 százalékkal emelkednek, miközben az összes bevétel 9,2 százalékkal – majdnem, hogy arányosan a GDP többletével – növekszik.
2. A pénzforgalmi és az eredményszemléletű hiánymutatók 2019-hez képest jelentősen csökkennek:
 - az államháztartás pénzforgalmi egyenlege a GDP százalékában 2019-ben -2,7 %
2020-ban -0,8 %
forintban 2019-ben: 1197 milliárd, 2020-ban: 412,5 milliárd,
 - az államháztartás eredményszemléletű egyenlege a GDP százalékában 2019-ben 1,8%
2020-ban 1,0%Ilyen nagymértékű deficitcsökkentésre a 2013 óta tartó növekedési ciklusban nem volt példa a magyar gazdaságban. Sőt, és ez meglepetés, a 2020-ra előirányzott mérték kisebb, mint az áprilisi konvergenciaprogramban beígért, az ugyanis 1,5 százalék volt, ami 2021-ben is még csak 1,2 százalékra mérséklődött volna. (Ld. előbbi fejezet)
3. A hiánymutatók elsősorban az elsődleges egyenlegben beállt változás hatására mérséklődnek. (Erre sem volt példa a korábbi években, amikor főként a kamategyenleg szorításának enyhülése eredményezte a teljes hiánymutató visszahúzódását.)
 - az államháztartás elsődleges egyenlege a GDP %-ában (pénzforgalmi szemléletben)
2019-ben -0,5%
2020-ban 1,3 %

a mínuszból pluszba váltó fordulat, forintban: 2019-ben 236 milliárdos kiadástöbblet, 2020-ban 631 milliárd forintos bevételi többlet.

- az államháztartás kamategyenlege a GDP%-ában (pénzforgalmi szemléletben)

2019-ben 2,2 %

2020-ban 2,1 %.

Mint jeleztük a konvergenciaprogramhoz képest is szigorúbb költségvetést mutatott be június elején a kabinet. Erre sem volt eddig példa, a tavaszi költségvetés-készítés óta a növekedési és hiánypálya mutatószámai a költségvetésben pontosan ugyanazok voltak, mint a néhány héttel korábban megismert konvergenciaprogramban.

3.táblázat

Prognózisbeli hiánymutatók néhány hét különbséggel a GDP százalékában

Mutatók	Konvergenciaprogram		2020. évi költségvetés	
	2019	2020	2019	2020
Államháztartás ESA hiánya	1,8	1,5	1,8	1,0
Áh. elsődleges egyenlege	0,6	0,8	-0,5	1,3
Áh. kamategyenlege	-2,5	-2,4	-2,2	-2,1
Áh. strukturális egyenlege	-2,3	-1,6	-2,3	-1,1

Forrás: Magyarország konvergencia programja és a 2020. évi költségvetés tervezete

A táblázatból látható, hogy az újabb (a költségvetési) variációban alacsonyabb kamatpályával számoltak, ami kissé érthetetlen, hiszen a világgazdaságban kamatemelések várhatók, és az emelkedő infláció a belföldi finanszírozású államadósságnál is növekvő kamatterheket jelent. De ennél jóval nagyobb változás olvasható ki az elsődleges egyenlegnél, amely kiadási többletből bevételi többletbe vált át.

A kisebb hiánynak köszönhetően változott az államadósság rátára vonatkozó prognózis is. A 2019. évre várt 69,2 százalékos ráta helyett most az új költségvetésben 68,6 százalékot jelöltek meg a GDP arányában. 2020 végére pedig a konvergenciaprogramban szereplő 66,7 százalékkal szemben 65,5 százalékot.

Lehetséges, hogy a szigorúbb költségvetés bemutatását a Brüsszelhez való jobb igazodás kényszere váltotta ki. Az EB ugyanis már 2017 óta kifogásolta, hogy a magyar költségvetési pálya eltér a középtávú költségvetési pályában meghatározott-tól, 2017-2018-ban

nemhogy csökkent, de még emelkedett is a strukturális deficit. 2018-ra az EB a táblázatban szereplőnél jóval magasabb 3,8 százalékos strukturális hiányt állapított meg, aminek tarthatatlanságára folyamatosan figyelmeztetett és ajánlásokat fogalmazott meg a szükséges korrekciókra. Magyarország ezzel olyan eljárás alá került, aminek ugyan – mint euróövezeten kívülinek – nincs szankciója, de azért illik rá figyelni. /A strukturális egyenleg számítása egyébként nagyon vitatott és problematikus. / Brüsszel 2020-22-re a GDP 1 százalékában jelölte meg a követendő középtávú költségvetési célt, amihez a költségvetésben bemutatott 1,1 százalék kétségkívül jobban közelít, mint a korábbi, a konvergenciaprogramban 1,6 százalékra taksált hiány. „A tervezett hiánypálya révén a költségvetési politika anticiklikus puffert képez, ami az államháztartás közép- és hosszútávú stabilitását támogatja és a gazdasági sokkoknak való ellenálló képességét erősíti” – olvasható a tervezetben (233.o.).

A korábban tervezettnél összességében, s főként az elsődleges egyenlegre fókuszáló szigorú költségvetési politika növekedést visszafogó hatása nem jelenik meg a bemutatott költségvetésben, amely ugyanarra a növekedési pályára épül, mint amiben jóval kisebb költségvetési szigorot érvényesítenek. De különbség van atekintetben is, hogy míg a konvergenciaprogramban számoltak a Nemzeti Versenyképességi Tanács elfogadott programjának a GDP-t 0,7 százalékponttal megemelő hatásával, a költségvetésben már csak az annál jóval gyengébb növekedési hatású akcióprogramra építenek. E két körülménynek a hatására – ceteris paribus – a GDP emelkedésének 2020-ban kisebbnek kell lennie 4 százaléknál. Ami egyben arra is utal, hogy a kabinet a politika igényeire fókuszáló 2017-18. évi költségvetési tervezés után kénytelen prociklikus politikát folytatni, azaz akkor megszorítani, amikor a növekedés lassulása várható....

3.3.2. Az adóváltozások közgazdaságilag karakternélküliek

2020 nem lesz a versenyképességet erősítő nagy adócsökkentések éve. Az államháztartás egészében a bevételek még mindig a GDP 50 százalékát teszik ki, ami nemzetközi összevetésben magas. De ha csak a központi alrendszer (költségvetés, elkülönített és tb-alapok) bevételeit nézzük a GDP-hez viszonyítva, akkor is magas, 43,9 százalékos centralizációs rátát kapunk. A többi V4 tagnál ennél nagyságrendileg kisebb a jövedelemközpontosítás.

A megszorító költségvetési politika elsősorban a bevételek növelésével törekszik a hiány lefaragására, ezért nagyon csínjában bánik az adóvisszavágásokkal, s azok is inkább politikai szempontokat követnek (négygyerekes anyák szja-elengedése, reklámadó felfüggesztése, áfa-csökkentés a szállásadóknál). Közgazdaságilag, a növekedés serkentése

szempontjából csak a kiva 1 százalékpontos mérséklése és a fejlesztési adókedvezmény kiterjesztése jön szóba.

A 2020-as költségvetésnek nagy bevételnövekedésre van szüksége, ezért az adóemelés száma meghaladja a csökkentéseket. Növekszenek a jövedéki adók (a vágott dohányra is kiterjesztik), emelkedik az egészségügyi szolgáltatási járulék havi összege, a turizmusfejlesztési hozzájárulás és bővül a népegészségügyi termékadó (37,5 százalékkal nagyobb bevételt remélnek ettől).

A központi alrendszerben a gazdálkodó szervektől 17,1 százalékkal, a lakosságtól 11,2 százalékkal nagyobb adóbefizetéseket prognosztizálnak. Az előbbi körben kétszámjegyű befizetési többletet várnak a következő tételektől:

- társasági adó (25,4%),
- energiaellátók jövedelmi adója (25,7%),
- pénzügyi szervezetek különadója (22,8%),
- kisadózók tételes adója (41,9%),
- kisvállalati adó (75,9%).

A fogyasztást terhelő adók közül az áfánál 16, a biztosítási adónál 45 százalékos, a népegészségügyi termékadónál 36 százalékos többletet vár a költségvetés. A személyi jövedelemadóból viszont „csak” 11,2 százalékkal nagyobbat a 2019. évi tervezettnél. Úgy látszik a szigorúbb költségvetésbe az állami cégeknek is be kell szállniuk, tőlük 27 százalékkal több befizetést remélnek.

3.3.3.A kiadásváltozások szerkezete módosul

A korábbi költségvetési tervezetekkel szemben a 2020-ra benyújtottnál néhány meglepő változást tapasztalni:

- A gazdasági funkciókra szolgáló támogatások szintje csökken szinte minden kategóriában, így a mezőgazdaságra, a közlekedésre, az energiaellátási feladatokra fordítandó. Lehetséges, hogy e feladatoknál nagyobb mértékben számolnak az uniós források bevonásával.
- A hitéleti tevékenységek költségvetési támogatása is mérséklődik. Bár ennek értékelésénél emlékeznünk kell arra, hogy 2017 és 2018 végén az egyházak jelentős támogatást kaptak az év végi maradványokból (összegük megközelítette a teljes költségvetési támogatás összegét).

- Kiemelkedően, 28,4 százalékkal emelkednek a védelmi kiadások – erre sem volt korábban példa.
- Nominálisan is kevesebb összeg jut a felsőoktatásra és az egyéb oktatásra. E két tétel a teljes oktatási kiadás majdnem háromnegyedét teszi ki – ez is újdonság, mint ahogy az is, hogy a középfokú oktatásra 25 százalékkal többet szánnak. Az oktatási kiadások ilyen jellegű átcsoportosítása arra utal, hogy a kormány mindenekelőtt a fizikai dolgozók, szakemberek képzését tartja elsődlegesnek. Az oktatási kiadások egyébként mindössze 2,4 százalékkal nőnek, vagyis reálértékben és a GDP arányában is csökkennek.
- Feltehetően a nagy társadalmi nyomás hatására az előterjesztők a korábbiaknál nagyobb mértékben támogatnák az egészségügyet, az ágazat dotálása 10 százalékkal emelkedik, ezen belül a közegészségügyi tevékenységek és szolgáltatások kerete 25 százalékkal nő. De a házi orvosi és gyermekorvosi ellátás kerete is 13 százalékkal emelkedik.
- A legnagyobb támogatás-emelkedés a műszaki fejlesztésnél lesz, ahol megháromszorozzák a költségvetési forrásokat – valószínű, ezzel fizetik ki Palkovics László miniszterurat (17 md ft.).
- Feltűnő az is, hogy Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap keretét 75 százalékkal megemelték (137,8 milliárd forint).
- A törvénytervezet készítői nyilván eldöntött kérdésnek veszik az MTA kutatóintézeteinek leválasztását, mert az Akadémia kiadásait 17 milliárdra csökkentették a tavalyi 62 milliárd forintról. Ebből 10 milliárd lesz a kiadás, ami kevesebb, mint a Magyar Művészeti Akadémiáé.
- A környezetvédelemre szánt forrásokat 23 százalékkal megválták, ami a tavalyi jelentős emeléssel szemben fordulat – bár a megelőző évekre is rendre jellemző volt e feladat állami finanszírozásának csökkentése.
- Fordulatot jelent az is a kiadások szerkezetében, hogy a múlt évinél (381,5 md) jóval nagyobb tartalékot képeznek a költségvetésben (663,2 milliárd Ft), ezen belül az Országvédelmi alap 60 milliárdról 378 milliárdra emelkedik. Ezt helyesnek tartjuk a reálisan várható folyamatok ismeretében.
- A társadalombiztosítási és jóléti szolgáltatások költségvetési kerete 5,5 százalékkal emelkedik, megegyezően a teljes kiadások ütemével, ami nem jelent újdonságot a korábbiakhoz képest.

Nincs változás a korábbi preferenciák és diszpreferenciákhoz képest abban, hogy

- kiemelkedő mértékben finanszírozza az államháztartás a sportot, 177 milliárd forint értékben, amiből 87 md megy el létesítmények fejlesztésére. Ehhez jön 130 md forint TAO-pénz a kiemelt hat sportágnak. (Ez utóbbi 26 százaléka a várt összes társasági adónak, ennyivel rövidül meg a köz!) A több mint 300 milliárd forintos direkt támogatás megegyezik a középfokú oktatásra szánt teljes összeggel. További adóbevételekről mond le a kabinet azzal, hogy lehetővé teszi a nálunk dolgozó külföldi sportemberek számára is az ekhós adózást.
- A javarészt a határon túli magyarokat segítő Bethlen Gábor alap töretlenül emelkedik, 2020-ban már 46,5 milliárd forint felett rendelkeznek.
- A Nemzeti Kulturális Alap megnyírbálása folytatódik.
- Nem emelkedik nominálisan a társadalmi önszerveződések támogatása.
- Az átlagosnál jobban nő a közszolgálati műsorszolgáltatás támogatása.
- A Nemzeti Család és Szociálpolitikai alap kerete reálértékben változatlan, ezen belül nominálisan is csökkennek a családi és a korhatár alatti támogatások.
- Folytatódik a közmunkaalap visszavágása.
- Nominálisan is kisebb az előirányzata a rokkantsági és rehabilitációs ellátásoknak.

A PM számításai szerint a családvédelmi program 2020-ban 162 milliárd forintba kerül a költségvetésnek, amiből a legnagyobb rész az otthonteremtés kiterjedt támogatása (90 md).

4. Állami megtakarítás-ösztönzés

Miután az MKIK február végi ülésén Orbán Viktor megfogalmazta a célt, hogy ti. az államadósság teljes egészében magyar kézbe kerüljön, megkezdődött a program végrehajtása.³ Első lépésben eltörölték a június 1-je után vásárolt állampapíroknál a kamatadót, és bejelentettek két új megtakarítási formát. Az egyik az un. nyugdíjkötvény lesz, ami a nyugdíj-előtakarékosságot kívánja megcélozni, a bevezetésére azonban csak ősszel kerül sor. A másik a Magyar Állampapír Plusz elnevezésű kötvény, amelyet június 3-tól lehet jegyezni. Első ránézésre rendkívül vonzó papírról van szó, főként a banki hozamokhoz képest. Kamata sávosan emelkedik: fél év után (évi) 3,5 %-ot, az első év után 4 százalékot számolnak el rajta,

³ Barcza György, az AAK vezérigazgatója április elején azt nyilatkozta, hogy tervük szerint évi 800-1000 milliárd forinttal 2023-ra 11 ezer milliárd forintra lehet emelni a lakosság állampapír-állományát. (2019. első negyedévében kb. 200 milliárd forinttal nőtt az állomány.)

majd ezt követően évente további fél-fél százalékpontot lépkedve az ötéves futamidő végére 6 százalékra nő a kamat, amit mindenkor hozzá is írnak a befektetéshez, tehát kamatos kamatról van szó. A kötvény bármikor felvehető 99,75 százalékos árfolyamon. Öt év alatt az átlagkamat 4,95 százalékos. Előnye a könnyű kezelhetőség és a likviditás, valamint 3,2 százalékos infláció alatt a mai Prémiumkötvényeknél is magasabb hozam. Ma az ötéves, változó kamatozású kötvényeknél infláció felett 1,7 százalékpontos felárat adnak. Ha tehát az éves infláció 3,3 százalék vagy afelett lesz, akkor az új papíron reálértékvesztés következik be – ellentétben a változó kamatozású papíroknál. Ám ma senki nem tudja megmondani mekkora lesz az elkövetkező öt évben a fogyasztói árrághulás.

A papírt azzal is megtámogatták, hogy más – rövidebb lejáratú - állampapírok kibocsátását megszüntették, sőt, a jegybank megnehezítette a népszerű ingatlanalapok új befektetési jegyeinek visszavásárlási feltételeit.

A papír iránt nem várt érdeklődés mutatkozott, az első héten már 550 milliárd forintnyit adtak el belőle, ami minden elképzelést felülmúlt (a terv 100 milliárd volt.). A Kincstári forgalmazásnál tömegjelenetek voltak – a hőség ellenére is -, minthogy az ÁKK nem készült fel ekkora rohamra. A papírt egyébként a lakástakarékoknál és bankokban is meg lehet vásárolni.

Az induló kereslet alapján sikeresnek néz ki az a kormányzati elképzelés, hogy a lakosság kezén kint lévő, mintegy 5000 milliárd forintnyi készpénzállománynak legalább a felét bevonják az államadósság finanszírozásába. Ha ez sikerülne – Nagy Márton szerint – függetlenedni lehetne a külföldi befektetőktől. Igaz, nagyobb költségek vállalásával, de náluk biztonságosabb finanszírozási háttér megteremtésével (ti. azzal számolnak, hogy válságban a hazai kisbefektetők keze kevésbé remeg meg). S a hazai finanszírozás mellett szól az is, hogy a kamatokat legalább itthon költik el a hazai GDP gyarapodását segítve.

Kutatások szerint azonban az első nagy vételi rohamban nagyobb részt a máshonnan felszabadított, átirányított pénzek vettek részt, és nem a készpénztartalékok mozdultak meg. Ennek az lett a következménye, hogy az új kötvény kiszippantotta a likviditást a pénzpiacról és a bankközi kamatok jelentősen megemelkedtek. A pénzsűke miatt a jegybank kénytelen volt beavatkozni: 150 milliárd forintos pluszlikviditást teremtett.

5. Bankügyek

5.1.MNB: monetáris politika

A szigorúbbá váló költségvetési politikával szemben a jegybank továbbra is kitart amellett, hogy fő feladata a növekedés erősítése. Annak ellenére, hogy a magyar gazdaság a túlfűtöttség jeleit mutatja: általánossá vált a munkaerőhiány, a bérek emelkedése lényegesen magasabb, mint a termelékenység növekedése, a külső mérlegek aktívuma apadóban van, az infláció átlépte az MNB inflációs célkövetés rendszerében 3-4 százalékosnak tekintett inflációs cél alsó értékét.

A piaci szereplők lassan egy éve várnak az MNB azon ígéretének beteljesítésére, hogy a normalizálni fogja politikáját, amit ez év januárjában alelnöke konkrétan is megerősített azzal, hogy kilátásba helyezte: ha az adóváltoztatások figyelembe vétele nélkül számított alapinfláció meghaladja a 3 százalékot, szigorítani fognak. Azóta ezen is túlvagyunk, és mindössze annyi történt, hogy a jegybank március végén mínusz 0,05 százalékra emelte az addig mínusz 0,15 százalékos kamatát a nála elhelyezett egynapos banki betétek után. Ám Matolcsy György ez alkalommal – lehűtve a várakozásokat – közölte, hogy ez most nem egy konszolidációs (kamatemelő) ciklus első eleme, hanem egyedi, egyszeri döntés, aminek nyomán a forint árfolyama ismét zuhanni kezdett.

A jegybank ugyanakkor újraindította a max. 2,5 százalékkal kamatozó Növekedési Hitelprogramját a kis- és középvállalkozásoknak, ami negatív reálkamatot jelent, és felelőtlen hitelfelvételekre ösztönöz. Emellett meghirdette a Növekedési Kötvényprogramot, amelynek 300 milliárd forintos keretén belül megvásárolja a vállalatok jó minőségű kötvényeit. (Ez is pénzteremtés, s hogy jó minőségű volt-e a kötvény, az igazán csak a lejáratkor derül ki.) A program július 1-vel indul, kb. 100-150 hazai székhelyű cég papírjainak a megvételével, amelyeknél az MNB 70 százalékos részesedést szerez 3-10 éves lejáratra. A kibocsátásnak min. 1 milliárdosnak kell lennie, a jegybank max. 20 milliárdos kitettséget vállalhat egy cégben. Mindemelllett a családvédelmi akcióterv végrehajtása is többlethitelezést, a gazdaság további fűtését jelenti.

Láthatóan a jegybank egyáltalán nem foglalkozik alapfeladatával, a forint inflációjának feltartóztatásával, noha legutóbbi inflációs jelentésében is rendre feljebb emelte az erre az évre szóló előrejelzését. Az általános áremelkedés mértékét 2,9 %-ról 3,1 százalékra növelte, az alapinflációt pedig 3,5 százalékról 3,8 százalékra (az adómenteset 3,2%-ról 3,4 %-ra !) Noha tisztában van a bérinflációs nyomással és a forintleértékelődéséből eredő importált inflációval,

továbbra is 0,9 százalékon tartja az alapkamatot, elnöke pedig váltig hangoztatja, hogy a monetáris politika karaktere nem változik.

A májusi adatok szerint az év első öt hónapjában az infláció 3,5 százalékra emelkedett - szemben a tavalyi 2,2 százalékkal, a maginfláció pedig 3,7 százalékra a múlt évi 2,4 százalékkal ellentétben. Nagyon erőteljes, öt százalékot meghaladó az élelmiszerek drágulása és a piaci szolgáltatásoké. Az általános drágulás mértékét csak az szorítja vissza, hogy (a rezsicsökkentés után) a vezetékes gáz-, távfűtés, villany víz- csatorna, szemétszállítási díj, munkahelyi közlekedés ára nem változik. A felsorolt termék és szolgáltatási kör több mint 10 százalékát teszi ki a fogyasztási kosárnak. Ha ezek árszintje csak az átlagos mértékben nőtt volna, a fogyasztói árdrágulás éves átlagban megközelítette volna a 4 százalékot.

Az MNB június végi ülésén sem szigorított a monetáris feltételeken. Arra hivatkozva, hogy a jegybanknak 5-8 negyedéves távlaton kell elérnie az inflációs célját, így nem tartják szem előtt, hogy egy-két hónapon belül mi történik. Emellett azzal érvelnek, hogy ma még nem ítéltető meg, melyiknek lesz erősebb hatása: a belső bérinflációnak vagy a külső dezinflációnak (a világgazdasági lassulás miatt). Arra számítanak, hogy a hazai infláció az év végére 3 százalékra csökken. Június végén megjelentett Inflációs jelentésében az MNB felfelé korrigálta az inflációs pályát, 2019-re 3,2 2020-ra 3,4, 2021-re 3,3 százalékos drágulást várva. Ezek szerint, hogy nem avatkozik be a jegybank a 3-4 százalékos inflációs sávhatárát 4 százalékosnak tartja, ami több mint furcsa.

Kétélű fegyver a jegybank részéről a laza bérpolitika okozta költségnövekedést a gyengébb forinttal nyerhető nyereséggel kompenzálni az exportra termelőknél, hiszen ezáltal az exportőrök importja is megdrágul, és a gyengébb árfolyam az infláció általános emeltyűjévé válik, ami feszes munkapiaci körülmények közt további béremelési követeléseket vált ki. A jegybank laza, pénzpumpáló politikája csak akkor volna eredményes, ha a gazdaságban lennének könnyen, gyorsan mobilizálható kapacitások, rendelkezésre állna az, ami mára már nincs: a megfelelő minőségű munkaerő a keresett mennyiségben, illetve, ha továbbra is negatív tartományban lenne a külső áremelkedés – ma már ez is kiiktatózott külkereskedelmi partnereinknél.

Az MNB csökönyös és makacs magatartását nemcsak az infláció elengedése miatt tartják veszélyesnek a szakértők, de azért is, mert a konjunktúra mérséklődésekor nem áll rendelkezésre monetáris eszköz az élénkítésre. Hiszen a negatív kamatokkal – erősen inflációs közegben – nem lehet játszani. Csaba László szerint el kellene kezdeni a kamatok emelését, a

magyar gazdaság akár a 3 százalékos alapkamatot is elbírná, hiszen a növekedést döntően nem a bankrendszer finanszírozza, hanem a multik külső forrásai és az uniós pénzek. Ez esetben lenne tere lassulás idején a kamatvágásoknak.

Az OECD szerint, ha a jegybank nem emel kamatot, nem tudja kontrollálni az inflációs várakozásokat. A magyar gazdaság túlfűtött állapotban van, időszerű lenne a fékre lépni, ügyelni kellene a fenntarthatósági követelményekre. A hosszabb távot figyelembe vevő szemponttal szemben a jegybank és a kormány is rövid távon gondolkodik, a túlfűtöttség fenntartásában érdekelt.

5.2. Az új Takarékbank

Hét megyében és a fővárosban összesen 139 fiókkal május 6-án megnyitott a Takaréék Csoport új, univerzális kereskedelmi bankja. Az új Takarékbank indulásakor több mint 140 ezer lakossági és 28 ezer vállalkozói számlát vezet, ez utóbbiakon belül az agrárügyfelek aránya megközelíti a tíz százalékot. A pénzügyintézetnél 173 önkormányzat bankol.

Az új Takarékbank megnyitása az első lépés a takarékok teljes, országos fúziója felé – a tervek szerint október végéig a többi 11 takarékszövetkezet és a Takaréék Kereskedelmi Bank is beolvad az új kereskedelmi bankba. Ezzel az év végére a Takarékbank aggregált mérlegfőösszege várhatóan több mint 2300 milliárd forintra nő, ügyfeleinek száma meghaladja az egymilliót, és 750 fiókjával a legnagyobb, országos fiókhálózatot üzemelteti majd a hazai pénzügyintézetek között. Emellett a kistélepléseken élő ügyfeleket további 15 Takaréék Mobil bankfiók (Takarék-busz) szolgálja majd ki az ország összes megyéjében. Ezzel a bank nemcsak országos lefedettségű lesz, de a legnagyobb fiókhálózatot is ő üzemelteti.

5.3. Kedvezőtlen történések a bankszektorban

- 1. Eljárás kezdeményezése Matolcsy-fivérek ellen.* Miután kiderült, hogy mind Matolcsy Ádám, mind pedig Matolcsy Máté a nagybátyjuk által tulajdonolt Növekedési Hitelbank bukása előtt (az MNB felügyeleti biztosának kinevezése előtt) két héttel átvitte a pénzét a Gránit Bankba⁴, felmerült a bennfentes információkkal való visszaélés gyanúja. A két „jövőbe látó” testvér azzal védekezik, hogy nekik másutt is számlát kellett nyitniuk, és erre a Gránit Banktól visszautasíthatatlan ajánlatot kaptak. Tényi István, egykori Fideszes, ám notórius feljelentő viszont az ügy kapcsán kezdeményezte az ügyészségnél

⁴ A Hegedűs Éva által tulajdonolt bank egyre inkább a Fidesz érdekkörének kiszolgálója lesz.

a történetek kivizsgálását, a nyomozás megindítását. *(Az ügyészégi vizsgálat eredménye előre borítékolható – nemde?)* Burány Sándor a parlamentben rákérdezett Matolcsy Györgyre, hogy vajon miért váltottak a kellő időben bankot a fiai, akik addig igazán meg lehetettek elégedve nagybátyjuk hitelintézetével, hiszen mindketten óriási hiteleket kaptak rózsadombi luxuslakások megvásárlására, illetve bútorgyár megvételére. A jegybank elnöke válaszában arra hivatkozott, hogy a másutt történő számlanyitás banktitok, és jogsértő lenne, ha válaszolna. Egyébként pedig a kérdés nem több politikai hangulatkeltésnél.

A HVG kiderítette, hogy az MNB által 2018. december 18-án kihirdetett korlátozó intézkedések előtt november és december folyamán 17 olyan cég, magánszemély menekítette ki a pénzét a bankból és vitte át azt főként a Gránit bankhoz, amely a Matolcsy-Szemerey klánhoz kapcsolódott valamilyen módon. (Szinte egyszerre mind december 6-án.) Ez összesen 12,5 milliárd forintot jelentett, ami hozzájárult a bank illikviditásához. (vagyis bedőlésének elősegítéséhez).

2. „*Intrikák*” a Nemzetközi Befektetési Bank ellen. Az USA részéről orosz kémbanknak nevezett intézmény ellen Romániában fellázadt a kormány ellenzéke, mondván a szocialista kormány lepaktált Putyinnal. Kifogásolták mindazt, amit Magyarországon is kifogásolni lehet: a bank révén Moszkva egyre nagyobb befolyást szerez a pénzügyi szektorban, miközben a pénzintézetnek indokolatlan versenyelőnyei vannak. Mentessül a banki különadó és egyáltalán az adók fizetése alól, viszont állami támogatást kap.

Az IBB központjának júniusi, Moszkvából Budapestre telepítése kapcsán az USA budapesti nagykövete ismételten hangsúlyozta, hogy a bank révén Oroszország kiterjeszti befolyását Magyarországra. Az ügyletet Brüsszelben is rossz szemmel nézik, mondván, a NATO-szövetség biztonságáról van szó. A magyar hatóságok és vezérlő csillagok viszont kifejezetten üdvözlik, üdvösnek tartják a bank magyarországi megjelenését olyannyira, hogy egy Ybl Miklós által tervezett palotát utaltak ki számára budapesti székhelyként. A Lánchíd palotát 2008-ra újították fel, ma Közép-Európa legdrágább irodaépületének tartják.

Az egyik legnagyobb orosz bank (állami tulajdoni többségű), a VTB, amely ellen érvényesek a nemzetközi szankciók, megfigyelői státuszt kapott az IBB-ben. A VTB közvetlen kapcsolatban áll Putyinnal, tehát mintha az orosz nagyfőnök költözött volna

Mo-ra. Nem kérdés, hogy ezáltal az IBB, amelyre a nemzetközi szankciók nem vonatkoznak, a Kreml érdekeit fogja szolgálni annak ellenére is, hogy az orosz tulajdonhányad valamivel kevesebb, mint 50 százalék.

3. *Bankfúziós előkészületek.* Egy áprilisi konferencián Nagy Márton, az MNB elnökhelyettese nagyon nekiment a Mo-on működő kilenc univerzális kereskedelmi banknak mondván, hogy túl drágák a régióban, viszont költségesen működnek. Szerinte legfeljebb öt nagybanknak kellene lennie. Ezt Balog Ádám az MNB egykori alelnöke, jelenleg az MKB vezérigazgatója azzal fejelte meg, hogy egy újabb, magyar döntési központú nagybanknak kellene létrejönnie. A bankfúziók szükségességével a bankok is tisztában vannak, mert például a digitalizáció költségei így térülhetnének meg, csak hogy ezt piaci alapon, átlátható módon gondolják végigvinni. Ugyanakkor azzal is tisztában vannak, hogy Mo-on nem így mennek a dolgok. A konferencia anonim szavazataiból kiderült, hogy négyötödük gondolja az MKB, a Takarékcsoport és a BB integrációját, háromnegyed részük szerint ez két éven belül végbe fog menni. (Pedig a BB iránt az Erste, a K+H és a Raiffeisen is érdeklődik – az OTP nem, mert tudja, hogy nincs esélye.)

6. Budapest-Belgrád vasútvonal

Április 25-én jelentette Szijjártó Péter Pekingből, hogy sikeres volt a Budapest-Belgrád vasútvonal korszerűsítésére és kibővítésére kiírt pályázat, azon egy magyar-kínai konzorcium nyert. A magyar résztvevő nevét azonban nem árulta el, később tudtuk csak meg, hogy a Mészáros Lőrinc érdekeltségébe tartozó RM International Zrt-ről van szó. Ezzel kiderült végre feketén fehéren, mi értelme a magyar gazdaság számára nettó hasznot nem hajtó, ám több százmilliárd forintos eladósodással járó, soha meg nem térülő vasúti pályafelújításának és mellette egy új sínpar lefektetésének. Kiderült, ami Magyarországnak káros, az nemcsak a kivitelező és hitelező kínai partnereknek előnyös, hanem személy szerint Orbán Viktornak is. Nagy nemzetközi buli ez, ami az uniós források kilátásba helyezett fogyását pótolni tudja azon a felfelé tartó siklópályán, amely szédületes gyorsasággal repíti – különösebb erőfeszítés nélkül – tovább a világ leggazdagabbjai közé. Orbán elérte, hogy olyan konzorcium nyerje el az aranyárban történő vasútfejlesztést talán diplomáciai udvarlással vagy/és talán azért, mert oly mértékben túlárzott a projekt, ahogy azon még osztozkodva is nagyon nagyot lehet kaszálni. Korábban ugyanis mindig arról volt szó, hogy a projektet kínai cégek fogják kivitelezni. Itthon

csak olyan hasznokat tulajdonítottak neki, hogy majd Orbán Győző kőbányája szállíthatja a követ az építkezéshez.

A kínaiaknak még így is megéri az üzlet, hiszen mind naturálisan (könnyebbé tett európai szállítási útvonal), mind pénzügyileg (forráskihelyezés, magyar állami garancia mellett, magas kamatra) és perspektivikusan előrettekintve, üzletileg is kívánatos eredményekkel kecsegtet (uniós hídfőállás erősítése, referencia felmutatása az európai vasútépítési piacon). Magyarország viszont Orbán Viktor gazdagodása árán drága hitelből építve, amihez több száz milliárd forintos saját erőt is le kell tenni, kap egy nagy vasutat. Ennek a naturális haszna kb. annyi, mint a felcsúti kisvasúté: reálisan több okból sem jelezhető rajta sem a magyar áruszállítás, sem a személyforgalom – belátható időn belüli – érdemi fellendülése. A projektről szóló döntés emellett kifejezetten riasztó a piaci tőkebefektetők számára. Nem kétséges, hogy eme fejlesztési terv Magyarországnak bukás, de Orbánnak hoz a konyhára.

Idővel az is kiderült, hogy a kínai selyemútba Olaszország is bekapcsolódott, stratégiai szerződés keretében, és a kínai árukat nem is annyira Pireuszban, hanem a jobb kapacitású Triesztben és Genovában raknák inkább át. (Triesztből van jó vasúti összeköttetés is Európa belsejébe.) A mi vasutunk azonban a pireuszi összeköttetést szolgálná. Emellett olyan hírek is lábra kaptak, hogy a globális felmelegedés következtében olvadásnak indult Jeges tenger még alkalmasabb szállítási útvonalat jelentene a kínai áruknak Európába, ami által a görög kikötő tényleg súlyát vesztené.

A projektről korábbi jelentéseinkben rendre említést tettünk, itt és most csak összefoglaljuk a történeteket.

Még az előző uniós ciklusban megpróbálta a kormány a projektet „eladni” az uniónak, de az egyáltalán nem volt vevő rá, mondván az építkezés nem szerepel az európai törzshálózat-fejlesztési elképzelésekben. Innen kezdve egyértelművé vált, hogy Magyarország csak a saját forrásaira és/vagy hitelekre támaszkodhat, ha a tervet meg akarja valósítani.

És megakarta. 2014-ben megállapodás kötöttett Belgrádban Szerbiával, Macedóniával, velünk és Kínával a vasút-fejlesztésről, aminek – az akkori ütemterv szerint – 2017 elejére el kellett volna készülnie. A terv szerint a bennünket terhelő költségrész 452 milliárd forintot tett ki (egy darab 4-es metró építésének ráfordítása), amit 85 százalékban a kínaiak hitelből finanszíroznak nekünk. Megállapodtunk arról is, hogy a megvalósíthatósági tervet Kína készíti.

A kínai-magyar kormányközi egyezményt azonban csak egy évvel később, 2015 novemberében írták alá Szucsouban. Erre föl az EB 2016 májusában kilátásba helyezte, hogy kötelezettségzegési eljárást indít Magyarország ellen a tendereztetés elmaradása miatt (ekkor még ugyanezen okból folyt Paks II. miatt is az eljárás ellenünk). Ugyanezen évben az Európai Külkapcsolatok Tanácsa figyelmeztetett arra, hogy a magyar kormány politikai szívességeket tesz a kínai tőkékért cserébe (Orbánéknak többször is sikerült megakadályozni a Peking túlkapásait elítélő, közös uniós fellépést), ám a kínai beruházások egy része nem felel meg az uniós követelményeknek, és felfűtött kínai barátságunk mélyíti az unión belüli törésvonalat. A magyar kormányzati gyakorlat azonban – mint rendszeren – most sem volt tekintettel az uniós aggályokra, és 2016 novemberében felállították a projekt kivitelezéséért felelős kínai-magyar nonprofit vegyesvállalatot, amelyben a kínai vasúttársaság 85 százalékban, a MÁV pedig 15 százalékban részesedik. Beindulásához 2,3 milliárd forinttal járult hozzá a magyar kabinet.

2017 elejére – amikor az eredeti terv szerint már mindennek el kellett volna készülnie – az ügylet elbizonytalanodott, a kínai partner aggodalmát is kifejezte emiatt. Májusban azonban Orbán Viktor és akit külügyminiszterként tart Pekingben megerősítette elkötelezettségét az „Egy út, egy övezet” konferenciáján, miután Kína hosszas gámsulásaink után végre - a lengyelek, csehek és még vagy ötven más ország után - megkötötte velünk is a stratégiai partnerségi megállapodást.

2017 tavaszán a magyar parlamentben simán lement a magyar-kínai kormányközi egyezmény megszavazása. Ekkor már 550 milliárd forintos projektről volt szó, amihez a kínai Eximbank nyújt 20 éves hitelt 85 százalékban. Az akkor 2,5 százalékosra tett kamattal együtt a projekt 700 milliárdra duzzadt (de volt 900 milliárd forintról szóló becslés is).

2017 november végén – a fejlesztésre kiírt közbeszerzés megjelenése előtt egy nappal – megalakult Mészáros Lőrinc célirányos társasága, az RM International Zrt, amely fő profiljaként a vasútépítést jelölte meg (ez lesz majd másfél év múlva a nyertes konzorcium magyar tagja). A tender kiírását Orbán Viktor Kína felé tett gesztusként, a kínai kormányfő Budapestre érkezésére időzítette. Ekkor már 750 milliárd forintos projektről volt szó, amely 2023-ra fog elkészülni, amikor majd 8 óra helyett 3,5 órára rövidül le a Budapest – Belgrád közötti teherszállítás ideje. Ezt az előnyt Varga Mihály még azzal toldotta meg, hogy a várhatóan felfutó forgalomból jelentős vámbevétele lesz a költségvetésnek. (Ennek alapján – optimista feltételezések mellett – a számított megtérülési idő 130 évre csökkent a korábbi, a régi Figyelő által megkérdezett szakértők 2400 évre tett becsléséről.) Orbán Viktor 2018 elején másodlagosnak tartotta, hogy a beruházás „forintban hogyan térül meg”, mert az ország

szempontjából az a fontos, hogy ez a szállítási útvonal hazánkon megy keresztül, és „ez önmagában felértékeli Magyarországot”. (Magyar Hang 2019. ápr. 12-18.) *Költői kérdésünk: egy idővel leértékelődő, túlárazott vasútvonal hogyan tudná felértékelni az országot?*

Folyó év áprilisában megtudtuk, hogy a közbeszerzési kiírásra 32 érdeklődő jelentkezett, de csak ketten adtak be érvényes ajánlatot, s közülük – természetesen – a jobbik nyert – a Fidesz kommunikációjában – „szakmai alapon”. A nyertes a CRE Konzorcium volt, amelyben az Opus Globál leányvállalatán, az RM International Zrt-én kívül még két kínai félnek van érdekeltsége.

Április végén az amerikai követség posztolt egy videót 'Ne essünk adósságcsapdába' - címmel, amelyben arra figyelmeztet, hogy a kínai fejlesztések szerte a világban a kínai gazdasági, politikai befolyásolás erősítését szolgálják. Elrettentő példákat is felhozott arra nézve, hogy jártak azok az országok, ahova a kínai tőke betette a lábát.

A május első felében megjelent amerikai és magyar (Átlátszó) sajtóértesülés szerint a Fehér házban fontolgatják a Globális Magnyitszkij törvény alapján eljárás kezdeményezését Mészáros Lőrinc, továbbá Tiborcz István és Rogán Antal ellen. Ezzel két fenyegetést helyeztek kilátásba, egyrészt a beutazási engedély megtagadását, másrészt USA-beli vagyonok zárolását.

Az ügyről Orbán Viktor is tud, szóvivője azzal hessentette el az ügyet, hogy Mészáros Lőrinc nem korrupt, semmi rosszat nem tett, tehát nem is vonható felelősségre. Orbán Trumpnál tett látogatása után kétséges, hogy a kormányelőterjesztést a jelenlegi elnök megvétózná. De azért arról árulkodik az ügy, hogy vannak, akik Washingtonban is világosan látják, mi folyik Magyarországon.

Június 6-án jelentette a Pénzügyminisztérium, hogy benyújtották a hitelkérelmet a kínai Eximbanknak. Ennek elbírálása és az engedélyek kiadása után indulhat a munka, amelyet 2023-ig kell befejezni. Az engedélyezéseket gyorsítani és egyszerűsíteni fogják – ez áll a PM közleményében.

Június 12-én jelentette az Opus Globál, hogy megkötötték a szerződést (a tervezett május 25-i határidő helyett) a vasútvonal magyarországi megújításának teljes körű tervezésére és kivitelezésére, amely majd a hitelszerződés aláírása után lép érvénybe. Az Opus Globál 51 százalékban tulajdonosa a Mészáros Lőrinc érdekeltségébe tartozó RM International Zrt-nek, amely két kínaival együtt elnyerte a kivitelezésre kiírt tendert. A megállapodás szerint a

bekerülési költség 2.078 milliárd dollár (kb. 590 milliárd forint), amiből fele részben részesedik Mészáros Lőrinc társasága.

Június 21-én jelentette be Szijjártó Péter, hogy Trieszt lesz Magyarország kikötője. 32 hektáron kikötőt és logisztikai bázist alakítanak ki, és biztosítják az infrastrukturális feltételeket ahhoz, hogy magyar cégek 24 óra alatt elérjék az olasz kikötőt. A ráfordítást 60-100 millió euróban jelölte meg a miniszter. Ezzel tovább veszt – egyébként is pehelysúlyából – a Pireusból történő kínai vasúti szállítás. A két projekt egymás melletti futtatásából a kormányzati megfontoltság és a gondos mérlegelés (vagy ezek teljes hiánya?) egyértelműen tükröződik.

7. Paksi ügyek

1. Kiszivárgott május elején, hogy Varga Mihály moszkvai tárgyalásai nyomán módosították Paks II. szerződését, amennyiben a törlesztést később kezdhethetjük el. Június közepén viszont arról értesülhettünk, hogy még nincs megállapodás az oroszokkal, Varga M. csak tárgyalgat arról, hogy a törlesztést akkor kezdhessük meg, ha már elkészültek a blokkok. Ezen kívül a magyar fél szeretné elérni, hogy a 0,25 százalékos rendelkezésre tartási jutalékot is engedjék el. (2016-2018 között összesen 1,3 millió eurót fizettünk ki ilyen címen.) A hitel 30 éves futamideje változatlan és a kamatok is maradtak. A tárgyalásokkal implicite mindkét fél elismerte, hogy az eredeti határidő nem tartható.
2. Az LMP határozati javaslatot terjesztett be a parlamentbe Paks II. azonnali leállításáról, aminek a határidejét legkésőbb szeptemberre tette. Ekkorra várja ugyanis a kormánytól a leállításról és a felszámolás részleteiről szóló beszámolót az országgyűlésben. *(Ezt ugyan várhatja, várhatjuk, annál is kevésbé, mert ld. a következő pontot...)*
3. Orbán Viktor május 12-én, vasárnap a Karmelita kolostorban fogadta Alekszej Lihacsovot, a Roszatom vezérigazgatóját, amikor is áttekintették Paks II. állását és meghatározták a további teendőket. Ez alkalommal a miniszterelnök ismét hitet tett a projekt mellett, amennyiben azt
 - teljes mértékben összhangban lévőknek találja a magyar érdekekkel,
 - a magyar energiabiztonság és energiafüggetlenség letéteményesének tekinti, amely összhangban van a klímavédelmi célokkal is.
4. Paks II. pénzügyeiről a következőket tudhattuk meg legutóbb:

- A 2018. évi költségvetésben 106,6 milliárd forintot irányoztak elő, ebből 14 milliárdot kifizettek a Roszatomnak. A felvett hitelt azonnal előtörlesztették (olcsóbb hitellel lecseréltük).
 - A 2019-es költségvetésben 106,1 milliárd forint az előirányzat, de ezt már most leszállították 104,2 milliárdra.
 - 2019. első negyedében 9,66 milliárd forintot fizettünk ki a Roszatomnak, ebből 7,86 milliárd forint volt a hitel, amit szintén lecseréltünk.
 - Bérekre 2019 első negyedéig 22 milliárd forint ment el, iroda- és autóbérlésekre, oktatásra, konferenciákra 1,2 milliárd.
 - A 2020. évi költségvetésben 77 milliárd forintos költségvetési kifizetést állítottak be; az előző évekhez képest csökkenő érték arra utal, hogy a magyar kormány nem lát esélyt az érdemi munkálatok jövő évi megkezdésére sem. Kovács Pál kormánybiztos is úgy nyilatkozott, hogy a létesítmény engedélyezésére majd akkor kerül sor, ha minden projektet elfogadtak a megfelelő minőségben.
5. Paks II. Zrt képzési együttműködési szerződést írt alá hat magyar egyetemmel (BME, Debrecen, Pécs, Pannon, Miskolc, Dunaújváros) arról, hogy 2019. szeptemberétől az egyetemeken megindul az atomerőművi üzemeltetési szakemberképzés. A képzést Paks II. Zrt anyagilag támogatja.
 6. Az előző pont ismeretében meglehetősen furcsa az az információ, hogy Kalocsán munkásszállót és lakásokat építenek az építkezésen várhatóan dolgozó orosz munkásoknak. 1500 mérnöknek és 6500 alacsonyabb beosztású munkásnak. Sőt, az elmúlt évben már megkezdték egy orosz kulturális központ létrehozását is a Fidesz vezette városban. A jelzett várható foglalkoztatási szám megfelel annak az előzetesen kalkulált adatnak, miszerint kb. 6-8000 fő fog dolgozni csúcsidőben az építkezésen. A kalocsai orosz fészekrakás információja azt is jelenti, hogy ott csak orosz vendégmunkásokat kívánnak alkalmazni. *2014 elején a projekt aláírását követően Varga Mihály azzal is érvelt, hogy Paks II. tízezer munkahelyet fog teremteni. Csak azt nem tette hozzá, hogy ebből 8000 orosz elvtársaié lesz. (A projekt hosszútávú munkaerőszükséglete egyébként 1000-1500 fő.)*
 7. Jávor Benedek áttanulmányozva Paks II kiperelt anyagait arra a következtetésre jutott, hogy ügyészségi feljelentést tesz, mert Paks II. szerződéseibe beleütköznek a nemzeti vagyonról szóló törvénybe. Márpedig semmis az a szerződés, ami jogszabályba ütközik, és ezt az ügyészségnek van joga kimondani. Jávor többek közt arra hivatkozik, hogy

- a megállapodást nem magyarul írták (csak orosz és angol változata van), márpedig magyar fél esetében ez törvényi előírás,
- a vitás kérdésekben nem magyar bíróságot, hanem svájcit jelöltek meg, ami szintén ütközik a magyar szerződési jogszabályokkal.

Egyidejűleg azt is kifogásolja Jávor Benedek, hogy a szerződésben rendelkeznek Paks I. lebontásáról, leszereléséről, amit versenytárgyalás nélkül a Roszatomnak adott át a magyar szerződő fél, s ez alapvető uniós szabályokat is sért. Mivel ezzel Brüsszel korábban nem foglalkozott, csak Paks II. tendereztetésének elmaradásába nyugodott bele, Jávor Brüsszelben hangot kíván adni ennek a problémának is.

8. A részlegesen megismert szerződésekből kiderült, hogy

- egy meghatározott ponton a projektből minden különösebb következmény nélkül ki lehet szállni; a beruházás ugyanis két fázisra van osztva, külön-külön bankgaranciával, ám ez továbbra is titkos.
- Paks II. teljes megvalósításáért, így az engedélyeztetéséért is a Roszatom a felelős – teljes mértékben, vagyis előállt az az eset, hogy a csúszásért, ami ma kb. két év, az orosz fél kötbért köteles fizetni (*na erre sem fogadnánk*), amit Süli János is elismert.
- A megrendelő magyar félnek semmilyen beleszólása nincs abba, hogy a fővállalkozó milyen alvállalkozókat alkalmaz. A kivitelezésbe 55 százalékban (korábban 40 százalékról volt szó – a verbális ígéreték szintjén) ugyan magyar cégeket kell bevonni, de az oroszok kinyilvánították, hogy megfelelő tőkeerő és szaktudás nélkül nincs esély indulni majd a közbeszerzési pályázatokon. (*Nem kérdés számunkra, hogy ezt a magyar fél ki fogja játszani, amire az előkészületek már megkezdődtek: Mészáros Lőrinc többségi tulajdonszerzése Közép-Európa legnagyobb atomerőművi tervező, tanácsadó és kivitelező cégének magyar lányvállalatában, Süli János vezér-személycseréi oroszbarát, régi káderekre, NER potentátok megjelenése a Roszatom eddigi beszállítói körében. Ld. Kész Építő és Szerelő Zrt. és West Hungaria Bau Kft. stb.*)

9. Májusban olyan közbeszerzést írt ki a Paks II. Zrt., amely fejtelenségre, irányítási válságra utal. Többek között olyan feladatokra keresnek külső jelentkezőket, mint a „működési modell és a folyamatok hatékonyságának felülvizsgálata”, „funkciók teljeskörűségének, átfedésének vizsgálata, javaslattétel esetlegesen felmerülő módosításokra”, „felelősségi és hatáskör viszonyok vizsgálata, javaslattétel esetlegesen felmerülő módosításokra”, „szervezeti egységek közötti együttműködés javítása, az egyes projektfeladatokra vonatkozó átfutási idő csökkentése a hatékonyabb

munkavégzés révén, a költségek potenciális csökkentése”, „döntési alternatívák kidolgozása a Paks II. Zrt. további működéséről, optimalizációs és fejlődési lehetőségeiről”. Jávor Benedek erről a blogjában a következőt írta: „ebből a kiírásból leginkább az derül ki, hogy jelenleg egy alacsony hatékonyságú, átfedésekkel teli, a felelősségi és hatásköri viszonyokat illetően zavaros, munkaerőpazarló, egymással vitázó és ezért időhúzó szervezeti rendszer menedzseli az ország legnagyobb, a GDP több mint 10 százalékára rúgó, az országot 30 évre eladósító 21. századi beruházását”. (Jávor Benedek: Még el sem kezdték, már válságmenedzselés folyik, 2019. május 21.)

10. Június 20-án elkezdték az atomerőművet kiszolgáló létesítményeknek (mintegy 80 db) a kivitelezését. A projektet a Kész Építő és Szerelő Zrt nyerte el, amely céget egykoron Varga Mihály alapított, és közvetetten ma is tulajdonol. Ezen alkalommal Süli János propagandisztikus nyilatkozatot tett arról, miért jó a magyaroknak Paks II. (csak így jutunk olcsó és tiszta energiához, csökken a külföldi energiafüggőségünk és a klímavédelmi célokkal is összhangban van). Nyilatkozott az orosz fővállalkozó projektigazgató főmérnöke, Alekszander Hazin is arról, hogy mostantól folyamatos lesz a munka és készítik a mintegy 300 ezer oldalas műszaki tervdokumentációt, ami Paks II. blokkjainak létesítését tartalmazza (s amelynek az elbírálására az OAH-nak 15 hónapja lesz).

https://nepszava.hu/3034894_varga-mihaly-megegyezett-az-oroszokkal-dokumentum-rogziti-a-paksi-bovites-csuszasat

<https://merce.hu/2019/05/06/a-kormany-titokban-beismerte-paks-2-csuszasat/>

<https://444.hu/2019/05/06/varga-mihaly-megallapodott-a-paksi-hitelszerzodes-modositasarol>

https://mfor.hu/cikkek/vallalatok/varga-mihaly-megjarta-moszkvat-es-megallapodott-a-paksi-hitelszerzodes-modositasarol.html?_ga=2.1370421.526383096.1557042806-1748864400.1475572234

8. Egyebek, kis színesek

8.1.A Moody's befektető- és hitelminősítő döntése

A Moody's volt a három nagy befektető- és hitelminősítő közül az, amely legelőször döntött a magyar devizaadósság bővliba vágásáról 2011 végén, és a legkésőbb (csak 2018-ban) emelt ki bennünket ebből a kategóriából. A másik két minősítő februárban javította besorolásunkat, és az volt a várakozás, hogy a májusi esedékeséggel a Moody's így fog tenni az elmúlt két évi dinamikus növekedés után. Ám a javítás

elmaradt, a hitelminősítő még arra sem méltatott bennünket, hogy foglalkozzon velünk. Nem döntése is döntés volt, s bár számunkra előnytelen, a piacok nem reagáltak rá. A forint nem ezen elmaradt besorolás-javítás okán veszített az értékéből (február-márciustól kezdve szinte folyamatosan).

8.2. Budapesti patkányirtás

A történet kicsiben pontosan megmutatja azt, ami évek óta a NER-ben történik velünk.

A patkányok irtását 47 éven keresztül egy bábolnai cég végezte, sikeresen. A Városháza 2013. évi értékelése szerint, míg az 1960-as évek végén kétmillió patkány rohagált Budapesten, az utóbbi években a város úgyszólván patkánymentessé lett.

2017 végén öt éves időtartamra kiírtak egy közbeszerzési pályázatot, amelyet szinte a beadási határidőig módosítottak. A módosítások egyirányba mutattak: az egyik potenciális jelölt számára igyekeztek testre szabni a kiírási feltételeket. A három jelentkező közül a kiszemelt⁵ nyert, mert ő nyújtotta be a legolcsóbb ajánlatot. 2018 júniusában így a Bábolna Bio Kft, amely magasabb árajánlata miatt kiesett, abbahagyta a munkáját. A patkányok erről mit sem tudtak, és szaporodtak tovább annál is inkább, mert az irtásukat elnyerő konzorciumban senki sem volt, aki értett volna az kinyírásukhoz. Ezek a kis dögök meg évente 800 utódot hoznak világra.

A megromlott helyzet miatt tavaly év végén a Nemzeti Népegészségügyi Központ intenzív irtást rendelt el, amihez a Fővárosi Közgyűlés 650 millió forint pluszt szavazott meg. A patkányokat ez sem hatotta meg, az irtásokra kirendeltek pedig ettől nem tudtak jobban dolgozni. Májusra már tarthatatlanná vált a helyzet, ekkor több kerületi vezető – aki tehetett - saját költségvetésének terhére újra foglalkoztatta a bábolnaiakat.

A mérleg pillanatnyilag úgy néz ki, hogy a bábolnaiak pályázatánál alacsonyabb díjazással nyerő vállalatcsoport 400 millió forinttal drágábban fog dolgozni, mint a magasabb árajánlatú Bábolna Bio Kft tette volna. És ebben nincsenek benne a kerületek egyéni megoldásai. Ráadásul a feladattal újonnan megbízottat nincs, aki ellenőrizze, mert a korábbi ellenőrző szervet kiiktatták és a helyébe felállított Nemzeti Népegészségügyi Központ csak 2019 májusától gyakorolhatja az ellenőrzés jogát.

⁵ Az RNBH Konzorcium nyert, amelynek tagjai egy gyulai, egy szegedi, egy békési és egy kecskeméti társaság, ezek többnyire szúnyogirtással foglalkoztak a közelmúltban.

Korábban az volt a gyakorlat, hogy a Bábolna Bio Kft. csak azt követően kapta meg szolgáltatásának ellenértékét, miután az elvégzett munkát ellenőrizték.

Az eset általánosítható NER képlete: verd szét, ami ugyan jó, ám nem a tied, add oda a feladatot a tiednek, nem baj, ha nem értenek hozzá, majd idővel belejönnek. Verd szét a feladat ellenőrzését végző intézményt, állítsd helyébe a tiedet, nem baj, ha a váltás miatt egy ideig senki sem ellenőriz, majd – és ez a lényeg! - igényelj a munkához többletpénzt. Ebből aztán jut is, marad is....

A házi rágcsálókat nem sikerült NER-kompatibilissé tenni, ahelyett, hogy visszafognák nemi életüket, segítve ezzel az irtásukra kijelöltek teljesítményét, csak szaporodnak és szaporodnak, hordozzák a súlyos népegészségügyi kockázatot városszerte....

8.3. Dunakeszi Járműjavító Kft

Versenyeztetés nélkül, kormánydöntés alapján került orosz tulajdonba (Transzmasholding mo-i leányvállalata) a dunakeszi járműjavító cég, ami együtt járt a korábban a Stadler céggel kötött megállapodás felrúgásával. Ezáltal kétségessé vált számos korábbi projekt folytatása. Az emeletes vonatokat például a továbbiakban Minszkben gyártják. A település lakói azért háborodtak fel az adás-vételen, mert a szerződésben nem kötötték ki a munkahelyek védelmét.

8.4. TAO-pénzkérdések

1. Annak ellenére, hogy a Kúria 2017-ben kimondta, a tao-pénz közpénz, a kormány megtalálta a kiskaput arra, hogyan lehetséges elkerülni a belőle készülő objektumok közbeszerzését. A törvény szerint közbeszerzést kell kiírni akkor, ha az állam legalább 50 százalékban közvetlenül támogat egy projektet. Mivel a tao-pénzből készülő beruházásokhoz nem az állam, hanem közvetlenül a cégek adják a pénzt, ilyen esetben nem kötelező a nyilvános tender.

Így tudta megúszni a tendereztetést a felcsúti 12,5 milliárd forintból létesített sportcentrum is. A cégektől a pénzek a FUNA-hoz (Felcsúti Utánpótlás Alapítványhoz) folytak be, amelynek elnöke Mészáros Lőrinc, és ő a lányai cégének, a Fejér N.Á.L. Zrt-nek adta ki a megbízást.

2. A 24 hu számításai szerint több mint 658 milliárd forintot fordítottak eddig taopénzből a látványsportok támogatására, ebből 200 milliárdot kapott a focit, amiből 25 milliárd jutott Felcsútra.
3. A kulturális tao-t évad közben törölte el a múlt év végén a kormány a visszaélésekre hivatkozva, amelyek tényleg voltak, de nem ez volt a jellemző. Kivizsgálásukra azóta sem került sor, viszont az egész művészeti szakmát büntették a rendszer felszámolásával, amelyet leginkább Vidnyánszky Attila kezdeményezett (mert a tao a nézőszám szerint osztódott, a Nemzeti Színház pedig ebben le volt maradva). A helyébe lépő támogatás odaítélésénél, ami szépet és jót el lehetett mondani, mind elhangzott a kormány részéről, leginkább arra hivatkoztak, hogy szó nincs ennek kapcsán kultúrharcról, a rendszer átlátható lesz és a közérdeket szolgálja.

Az eddigi eredmények ennek az ellenkezőjéről szólnak. Először is kétfelé osztották a 37,5 milliárdos keretet, egy Nemzetstratégiaileg Fontos színházakra és a többiekre. Az előbbinek ugyan seholyan nem volt definíciója, de belekerültek a bp-i nagyszínházak, a MŰPA és a MACIVA (M. Cirkusz V.), de kimaradtak belőle a vidéki nemzeti színházak és a határon túli magyar színházak, a nemzeti táncszínház, a komolyzenei társulatok is. Az utóbbinál 22 témakörre írtak ki pályázatokat.

A budapesti kiemelt nagyszínházaknak az a szerencsésük, hogy Tarlós Istvánnal megállapodtak: a fővárosi önkormányzattól 540 millió forinttal többet kapnak. A kiemelték közül lettek pofátlanul kiemelték, mint Vidnyánszky Nemzetije, amely ötször annyit kapott, mint kapott volna a tao rendszerben, ugyanígy járt a Pesti Magyar Színház is, akinek az igazgatója (Zalán János) az elosztást javasoló bizottság tagja volt. A Nemzetinek eredetileg tízszer annyit akartak adni (760 milliót), de ez még Fidesz-körökben is kiverte a biztosítékot⁶.

Az elosztás elvei és szervei sem tisztázódtak, de azt tudjuk, hogy a döntéseket Vidnyánszky irodájában hozták, még csak nem is az erre hivatott EMMI székházában, ami sok mindent elárul. Az új rendszer transzparenciája egyértelműen sérült: nem lehet tudni, hogy ki és mi alapján dönt arról, hogy mennyi pénzt kap egy színház, és hogy jövőre mire számíthatnak. Míg az erősebb politikai hátszéllel rendelkezők már az év elején tudhatták, hogy mennyi pénzt kapnak idénre, addig több olyan színház is van, amely még most sem (2019. május) ismeri, mennyi pénzre számíthat az államtól. Az erősebb politikai hátszéllel rendelkező színházak

⁶ A Nemzeti Színház így évi 2 milliárd forintos közpénzhez jut, ami kétszerese annak, amit Alföldi Róbert anno kapott.

jellemzően nagyobb vagy többszörös pénzt kaptak ahhoz képest, hogy a tavalyi jegybevételük alapján mennyi táóra számíthattak volna. A magánszínházak és a független társulatok jellemzően sokkal rosszabbul jártak, mint az előző rendszerrel, sok esetben 30-40 százalékkal kapnak kevesebbet. Többen is a túlélésért küzdenek, jegyárat emeltek, támogatókat keresnek, költségeket csökkentettek, produkciókról mondtak le. De jobb esetben is „csak” a teljes bizonytalanságban működnek hónapok óta. Miközben a kérelmekhez szükséges adminisztráció a művészeti munkát akadályozó méretűvé terebélyesedett.

8.5. Norvégialap

A 2014-2021 között rendelkezésre álló Norvégia által koordinált (Izland és Liechtenstein van még benne) alapokról 2019 tavaszáig Magyarország kivételével minden kedvezményezett országgal megszületett a megállapodás. Noha az egyik fő haszonélvezője lennénk a ránk eső 214,6 millió eurós résszel (kb. 70 md forint). A vitát Norvégia és a magyar kormány nevében az Innovációs minisztérium folytatja arról, hogy a rendelkezésünkre álló források 10 százalékának elosztása ki által történjen. A 90 százalékról egyértelműen a magyar kormány dönt, de a fennmaradó 10 százalék elosztására nyílt pályázaton az adományozó országok tesznek javaslatot. Feltételük, hogy a magyar alapkezelő legyen független minden politikai és vallási intézménytől, továbbá legyen tapasztalata a pénzek kezelésében, újraosztásában. Orbánék ezt nem fogadják el, a 10 százalék felett is ők kívánnak rendelkezni, de legalább is vétőjogot akarnak gyakorolni. Ez viszont ellenkezik a Norvég alap és az Eu-megállapodás szabályaival.

Orbánéknek nyilvánvalóan az a céljuk, hogy még véletlenül se kapjon egyetlen fillért sem olyan civil magyar szervezet, amely nem támogatja a kormányzati törekvéseket. Már az előző ciklusban is mindent elkövettek, hogy kompromittálják az akkori elosztót, az Ökotárs alapítványt. Kifejezetten Orbán Viktor kérésére indult adó- és számvevőszéki vizsgálat ellenük, de nem találtak semmi kivetni valót. Ennek ellenére elérték, hogy 15 milliárd forintot visszaadtunk az adományozónak.

Mivel itt is él a n+3 év szabály, a forrásokat 2024-ig fel tudnánk használni. Ám mindkét fél köti az ebet a karóhoz. Norvégia még azt is kilátásba helyezte, hogy addig nem adja el

rakétavédelmi rendszerét (1 md dolláros üzlet), amíg nincs aláírt megállapodás az alapról. Orbán ezt úgy gondolta megkerülhetőnek, hogy az amerikai nagykövetet kérte fel közvetítőnek.

Végső soron az sem elképzelhetetlen, hogy Magyarország lemond a teljes alapról csak azért, hogy Orbán akarata, politikája érvényesülhessen. (Egyébként sok huzavona után Kaczynski is aláírt.) Sokba van nekünk drága miniszterelnökünk....

8.6. Gázár

Az állami gázkereskedőnek minden évben félre kell tennie azt a különbözetet, ami a gáz beszerzési és lakosságunk történő eladási ára között képződik. A Gazpromtól történő beszerzés árát ugyan titkosította a kormány (2015 után új szerződések történtek), de a képződött megtakarításból arra lehet következtetni, hogy a világpiacon árcsökkenést az oroszok is követték. 2016-ban majdnem 50, 2017-ben 25, 2018-ban pedig 3,5 milliárd forintos nyereség halmozódott fel, amiből 2018-ban a kormány 40 milliárdot felhasznált a választások előtti téli rezsicsökkentésre. Így ma a felhalmozott összeg 36,8 milliárd forint. Mindez azt jelenti, hogy a lakosság az elmúlt három évben kb. 80 milliárd forinttal fizetett többet a rezsicsökkentett árakon keresztül, mintha a piaci áron tudta volna megvásárolni a gázt. Az évek óta befagyasztott árak egyébként nem ösztönzik a lakosságot sem a gázenergia felhasználásának csökkentésére, sem az energiafelhasználás diverzifikálására.

8.7. Magyar Turisztikai Ügynökség Zrt (MTÜ)

2016-ban állították fel a Magyar Turizmus Rt. átszervezésével az MTÜ-t. Tanácsadója Orbán Ráhel is szabadidejében, fizetés nélkül. Leánycége a Magyar Divat- és Design Ügynökség Nonprofit Zrt, amelynek vezetője Orbán Ráhel barátnője, Bata-Jakab Zsófia. A MDDÜ 2018 nyarán alakult meg és már az első félévre 378 millió forintos támogatást kapott.

Március végén jelent meg az a kormányrendelet, amely intézkedik a MTÜ 2030-ig szóló tervének esedékes finanszírozásáról. Ez az elkövetkező években 300 milliárd forintot jelent.⁷ Az összeg is kiemelkedő, de még inkább érdekes az, hogy a centralizációs hajlamairól ismert kormányzatunk ezúttal decentralizált. A Rogán Antalhoz tartozó ügynökséggel⁸ ugyanis a

⁷ A Nemzeti Turisztikafejlesztési Stratégiát 2017-ben fogadták el 2030-ig szólóan. Ehhez 820 milliárd forintot rendeltek, és célként azt tűzték ki, hogy a turizmus súlya a GDP-ben 10 százalékról 16 százalékra emelkedjen, a kereskedelmi szálláshelyek forgalma megduplázódjon, amihez 1000 szálláshelyet újítanak meg és 500 projektet indítanak. A stratégiát Orbán Viktor is méltatta a MÜPÁ-ban 2017. október 17-én.

⁸ A részvényesi jogok gyakorlója a Miniszterelnöki Kabinetiroda.

miniszter olyan kezelői megállapodást kötött, amely szerint a MTÜ szabadon rendelkezik a kapott források felett, a saját szakmai álláspontja szerinti sorrendben és időben teríti a kiemelt turisztikai célok közt a pénzeket, egyedi támogatási döntések keretében.

A kiemelt területek a következők:

1. Balaton,
2. Sopron és Fertő tó,
3. Tokaj, Felső-Tisza, Nyírség,
4. Debrecen, Hajdúszoboszló. Tisza tó,
5. Dunakanyar.

Érzékelhetően vizes programokra vannak rácuppanva, hegyek (Mátra, Bükk, Mecsek) sehol, de műemlékekkel dicsekvő települések sem (Eger, Pécs, Veszprém).

Megjegyezzük, hogy a MTÜ-től kapott már támogatást Mészáros Lőrinc, Széles Gábor, Csányi Sándor, Hernádi Zsolt, Garancsi István, Szijj László és a Tállai rokonság is szállodafejlesztésekre.

A MTÜ-nek biztosított pénzköltési szabadság épp az ellentettje annak, ami az MTA-val történik. Láthatóan ott lehet elengedni a pénzek feletti rendelkezést, ahol már biztonságos NER alkalmazottak dolgoznak, akik hűségesen követik a kormányzati preferenciákat.

Nem mellesleg a MTÜ felelőssége valószínű nem megkerülhető a Hableány nevű sétahajó 2019. május végi tragédiája kapcsán. De valószínű, meg fogják kerülni.

8.8. Az átlagbér számítása

A KSH a munkaügyi statisztikában az átlagkereseteket a 4 főnél többet foglalkoztató cégek jelentései alapján számítja ki – évek óta. Ám már több éve felmerült, hogy a nemteljeskörű adatfelvétel torz információkat adhat, ezért a hivatal 2019 márciusától azt ígérte, hogy áttér a NAV bázisára. Ám az ígélet beváltásakor közölte, hogy tekintettel a kis cégek hiányos adóbevallásaira és annak problémáira, az új módszer szerint nem tud teljeskörű adatokkal szolgálni, marad tehát az, ami eddig is volt, hogy a kisebb vállalkozások béradatai nem szerepelnek a statisztikában.

A szakértők és a szakszervezetek számításai szerint kb. 25-30 százalékkal lehet alacsonyabb a tényleges nemzetgazdasági átlagkereset a kimutatottnál. A 2017-es szja adatok alapján számított átlagbér például 225 ezer forintra jött ki, a KSH által közölt 282 ezer forinthez képest. Az abszolút adatok eltérése ellenére a dinamika még reális lehet. Zavaró persze az is, hogy a kisebb cégeknél többnyire a legalacsonyabb béreken vannak a dolgozók bejelentve – ha egyáltalán -, és kiegészítésként zsebbe kapnak juttatásokat – ha kapnak. Ez utóbbit semmilyen statisztikai megfigyelés nem tudja kimutatni.

8.9. Az erdélyi mezőgazdaság támogatása

Magyar Levente, a KKM parlamenti államtitkára egy héttel az uniós választások előtt informálta Maros megyében az erdélyi és székelyföldi gazdákat arról, hogy a Pro Economica Alapítványon keresztül hamarosan elérhető lesz a kis összegű (4,9 millió ft/fő) vissza nem térítendő támogatás, amit tenyészállat-vásárlásra, ültetvényekre, gépbeszerzésekre lehet fordítani. Becslése szerint a program két éven belül az önerővel és hitelekkel kiegészítve elérheti a 300 millió eurót (kb. 94-98 md forint). Kapcsolódni fog a 2018 végén meghirdetett nagy beruházási programhoz, aminek keretében több tucat feldolgozóipari létesítmény jön létre.

Az államtitkár hangsúlyozta, hogy a romániai magyarok támogatása csak addig tart, amíg „Magyarországnak nemzeti kormánya van”. Ennek megfelelően szavazzak a „megfelelő helyre”.

Az RMDSZ az uniós választásokon éppen, hogy csak meghaladta az 5 százalékos bejutási küszöböt. Egyetlen uniós küldöttje viszont nem éppen Orbán vonalát támogatja.

8.10. A Híd a munkába projekt

Az Országos Roma Önkormányzat 2011-ben 1,6 milliárd forintot kapott arra, hogy megszervezze a romák képzését és visszavezetését a munkaerőpiacra. A Híd a munkába nevezetű projekt azonban a nagy semmibe vezetett. Ugyan formálisan 2014 áprilisában bejegyezték a Munkaerő-szervező Országos Foglalkoztatási Szövetkezetet, de az érdemben soha nem működött. A pénz viszont elfolyt (gellérthegyi irodavételre+vidéki irodák létesítésére+luxus személykocsikra+mentorként bejegyzett, de ténylegesen nem dolgozó barátok és üzletfelek kifizetésére). Az EMMI 24 vizsgálatot indított ellenük és 11-ben szabálytalanságot is talált, ezért 2016-ben felmondta az uniós támogatásból finanszírozott programot (azaz kivette az uniós finanszírozású programok közül, hogy ne kelljen azzal

nyilvánosan elszámolni), az ORÖ-t pedig a kapott pénz visszafizetésére kötelezte. Ennek megoldásához Orbán Viktor 1,3 milliárd forint támogatást juttatott.

Hadházy Ákos feljelentése után a NAV is vizsgálatot kezdett, 2016 nyarán pedig az unió csalás elleni hivatala, az OLAF is érdeklődött a pénz felhasználása iránt. A 2018 őszén a Legfelsőbb Ügyészségnek átadott jelentésében úgy találta, hogy a teljes, 1,6 milliárd forintos összegre fennáll a szabálytalanság. Ezt a jelentést azonban csak 2019. június végén ismerhettük meg – valószínű kiszivárogtatás történt. Ám a felelősök nevét még mindig nem közölték, noha az ügyben negyedik éve kutakodnak – állítólag! - a hazai bűnüldöző szervek. A Polt Péter vezette hatóság még a gyanúsításig sem jutott el.

8.11. Különleges egyházi támogatások

Már korábban értesültünk arról, hogy a gáláns magyar állam 1-1 milliárd forintos támogatást adott két mexikói templom felújítására. Június végén a kormány döntött az etióp keresztény és más üldözött egyházak 644 millió forintos támogatásáról (+4 millió forint a pénzügyi költségekre). Ezen belül négy egyház kap a Mai Aini menekülttábor támogatására és a Migbare-Senay szegénykórház megsegítésére.

Egyidejűleg döntöttek arról is, hogy 2019-es költségvetés rendkívüli kormányzati tartalékának terhére 3,6 milliárd forintot folyósítanak katolikus és református egyházaknak. Ebből Gyulafehérvárra – a pápalátogatás költségeire – csak 138 millió forint ment, a többi hazai egyházi célokat szolgált. Ugyanakkor rendelkeztek arról is, hogy 2 milliárd forintot elkülönítettek ugyanezen célcsoportok finanszírozására a 2020. évi költségvetésben is.

Csak kontrasztként említjük meg, hogy a parlamentben a Fidesz frakció leszavazta az otthonápolási díj emelésére (100 ezer forintra) benyújtott javaslatot (Ungár Péter), amit Gulyás Gergely azzal indokolt, hogy nincs rá elégséges fedezet a költségvetésben.

9. Az EU csatlakozás mérlege

Május 1-jén volt Európai Unióhoz való csatlakozásunk 15. évfordulója. Erre való tekintettel a továbbiakban kísérletet teszünk egy rövid összefoglaló elkészítésére.

A 2003. évi, belépésről szóló népszavazáson a szavazók 84 százaléka válaszolt igennel. A Policy Solution idén márciusban készített felmérése szerint a lakosságnak már csak 63

százaléka támogatja unióban való bentlétünket. A Fidesz szavazói körében ennél rosszabb az arány (54 %), sőt, 29 százalékuk úgy gondolja, hogy jobb lenne kilépni az európai közösségből. Az olvadó Eu-támogatottság egyértelműen az Orbán-kormány Brüsszel elleni szabadságharcának belpolitikai lecsapódása.

2018-ról még nem állnak rendelkezésre egyértelmű adatok, de becsülhetően 2004-től 2017-ig 55,2 milliárd eurót kaptunk +2014-től a Juncker-terv keretében: 2,4 milliárdot. Összesen 57,7 milliárdot az unió strukturális és beruházási alapjaiból. 2018-ig pedig – vélelmezhetően több mint 60 milliárd eurót. Ezzel szemben az unió költségvetésébe 2017-ig 11,4 milliárd eurót fizettünk be, 2018-ig – vélelmezhetően – 12,3 milliárdot. Egyes szélsőjobbos véleményekkel ellentétben tehát bőven nettó haszonélvezői voltunk az uniónak – már ha csak az ideáramló forrásokat nézzük is.

4. táblázat

Nettó forrásbeáramlás az unióból

Év	Milliárd forintban*	A GDP százalékában
2004	58	0,3
2005	158	0,7
2006	308	1,3
2007	413	1,6
2008	286	1,1
2009	788	3,0
2010	768	2,8
2011	1255	4,4
2012	968	3,4
2013	1481	4,9
2014	1763	5,4
2015	1448	4,2
2016	1128	3,2
2017	998	2,6
2018	1559	3,7
Összesen	13379	a 2018. évi GDP 31,8 %-a

*az adott évi árfolyammal számolva

Növekedés szempontjából természetesen nemcsak a bejött pénz mennyisége számít, hanem annak felhasználása is. Erre nézve nincsenek pontos információink, csak a nemzetközi összehasonlításból következtethetünk arra, hogy globálisan nálunk a többiekhez képest jóval kevésbé hasznosultak az ajándékba kapott pénzek.

**Növekedési mutatók, évi átlag 2004-2018 között
(százalék)**

Ország	Bruttó állóeszköz- felhalmozás	Háztartások végső fogyasztása	GDP
Csehország	3,5	2,6	3,4
Szlovákia	4,2	3,3	5,2
Lengyelország	7,4	4,4	5,4
Románia	6,7	8,3	4,9
Bulgária	4,3	5,6	4,2
Lettország	4,2	4,5	3,8
Észtország	2,6	3,7	3,6
Litvánia	5,4	4,9	4,1
Szlovénia	1,0	1,7	2,2
Magyarország	2,9	1,1	2,3
<i>Ausztria</i>	<i>1,5</i>	<i>1,3</i>	<i>1,8</i>

A 2018. évi előzetes adatokból saját számítás

A táblázat adatainak értékelésénél figyelembe kell venni, hogy Románia és Bulgária csak 2007-től tagja az EU-nak, és az első években ők csak előcsatlakozási pénzeket kaptak.

A táblázatból látható, hogy - Szlovéniától eltekintve - a növekedés minden szegmensében Magyarország mutatja a leggyengébb teljesítményt. A V4-ek körében egyértelműen a legkisebb a teljesítmény-javulás, de baltiak is leköröztek bennünket. Ausztriával összevetve sincs sok dicsekedni valónk, a kormány által felzárkózási célnak tekintett 2 százalékpontos növekedési különbség helyett mindössze évi 0,5 százalékpontos volt az előnyünk.

Különösen feltűnő, hogy az utóbbi években felpörgő fogyasztás ellenére 15 év átlagában mindössze 1,1 százalékkal nőtt a háztartások végső fogyasztása (azaz az összes fogyasztás, a természetbeni juttatásokkal együtt). A jövő fejlődése szempontjából a legkedvezőtlenebb az alacsony beruházási dinamika, noha azt jelentős mértékben megtámogatták az uniós források. Az ehhez is kapcsolódó relatíve alacsony GDP dinamika (utolsó előtti a volt szoc. országok körében) arra utal, hogy a kapott uniós forrásokat a többiekénél rosszabb hatékonysággal használtuk fel.

Mindez azt is megmagyarázza, hogy Szlovénia után miért nálunk volt a legkisebb a felzárkózás a Ausztriához képest.

**1 főre jutó GDP az 1 főre jutó osztrák GDP százalékában
(vásárlóerő-paritáson)**

Ország	2004	2017	A távolság csökkenése, %-pont	
	%	%	2004-2017 között	2010-2017 között
Csehország	59,0	71,2	12,2	9,6
Szlovákia	45,9	66,2	20,3	10,3
Lengyelország	40,3	59,2	18,9	10,7
Észtország	49,6	63,7	14,1	14,1
Litvánia	41,4	64,8	23,4	17,5
Lettország	38,6	55,4	16,8	9,9
Románia	32,7	49,1	16,4	8,9
Bulgária	29,8	43,5	13,7	6,9
Magyarország	52,9	59,1	6,2	6,9

Forrás: KSH adatok alapján saját számítás, 2018-ra ez idő szerint még nincs adat.

Az Eu előzetes adatai szerint Magyarország 2018-ban elérte az unió 28 tagállama átlagának a 68 százalékát az egy főre jutó GDP (vásárlóerő-paritáson számolva) alapján. Ez azt jelenti, hogy 2009-hez képest mindössze 4 százalékpontot javultunk, miközben a baltiak, Lengyelország és Románia több mint 10 százalékpontot. Nálunk kisebb felzárkózást a volt szoc. országok körében csak Szlovénia tanúsított (2 százalékpont), de Szlovénia 2018-ban így is az EU átlag 87 százalékán állt.

Annak ellenére, hogy az uniós pénzek célja a felzárkóztatás, ez az országon belül sem sikerült teljeskörűen. Az egy főre jutó GDP alapján (még csak 2017-ig állnak rendelkezésre adatok)

- Az első négy régió pozíciója maradt: Bp, Nyugat-Dunántúl, Közép-Dunántúl, Pesti régió.
- Nem változott a különbség Pannónia és Hunnia között.
- Nőtt a távolság az első és az utolsó helyen lévő megye között (Győr-Sopron-Moson és Nógrád megye).
- Nőtt a távolság Győr-Sopron-Moson megye, valamint a Dél-Dunántúl között.
- A külső versenytársakhoz képest általában romlott a magyar régiók pozíciója.

Az unióból történő finanszírozásunkat illetően két szélsőséges vélemény él:

- A kormányé, amely szerint nem az uniós pénzek hajtják a magyar gazdaságot, az megáll a saját lábán is. Az unió a pénzekkel csak történelmi veszteségeinket pótolja, ezek az összegek járnak nekünk. Az uniónak minél gyorsabban utalnia kell, és ne szőljon bele a felhasználásába.
- Az unió a támogatások folyósításával csak rosszat tesz a magyar gazdaságnak, mert elosztásával a verseny- és piac nélküli magyar gazdaságot támogatja, az oligarchák vagyonát gyarapítja, folyamatosan magas hőfokon tartja a korrupciót.

Tény, hogy Magyarország az unió korrupciós rangsorában a leghátrább sorolódott, csak Bulgária és Görögország van mögöttünk. Ennek is köze van ahhoz, hogy ez év május végén delegáció ment ki Brüsszelbe, hogy 10 százalékosra alkudja le azt a büntetést, amit az EB ki akar vetni ránk az átláthatatlan közbeszerzések, a valódi verseny hiánya, a projektek 20-70 százalékos túlárazása, az uniós pénzek gyenge hazai ellenőrzési rendszere miatt. Mivel évek óta folyamatosan figyelmeztet bennünket az unió, és ennek ellenére romlik a helyzet⁹, úgy döntöttek, hogy „rendszerszerű a hiba” és ezért halmazati büntetést szabnak ki ránk. Ez azt jelenti, a 2014-2017 közötti kb. 4000 milliárd forintos, közbeszerzések által érintett projektekre akár 25 százalékos büntetést is kiróhatnak (lehet többet is, az Éliosz projektnél például 100 százalékos volt a büntetés, ám hogy ne kelljen az ifjú vejnek fizetni, a költségvetés magára vállalta a finanszírozást, azaz kivették a 13 milliárd forintos uniós támogatást az uniós pénzek közül). Az ezer milliárd forintos büntetést azonban nem egykönnyen lehetne kigazdálkodni a költségvetésből.

Június elején az EB megküldte ajánlásait a magyar kormányának, amelyből – ha tetszik – éles kritika olvasható ki a magyar gazdaságirányításra. Az unió figyelmeztetett

- a középtávú költségvetési egyensúly fenntartására (másodszor),
- a szociális ellátó rendszer javítására,
- a munkanélküli segély folyósításának meghosszabbítására (ma 3 hónap),
- a hátrányos helyzetű állampolgárok, főleg romák nagyobb mértékű bevonására az oktatási rendszerbe,
- a betegellátás színvonalának emelésére,
- a kutatásra, innovációra fordítandó források növelésére,

⁹ A 2014-ben megvizsgált 55 projektből még csak 13-nál talált hibát, de a 2015-2017 között áttekintett 29-ből már 24-ben.

- a verseny javítására a közbeszerzéseknél,
- a környezetkímélő közlekedési és energiahálózat bővítésére,
- az igazságszolgáltatás függetlenségének javítására,
- az ügyészség munkájának javítására,
- a hivatalos információkhoz való könnyebb hozzájutás szükségességére,
- a hatékonyabb szociális párbeszédre,
- az átláthatóbb döntéshozatalra,
- az egyszerűbb adórendszerre,
- hatékonyabb fellépésre az adókedvezményekkel operáló multikkal szemben,
- a verseny javítására a szolgáltatásoknál.

Az ajánlások valószínűsíthetőn ismételten csak a „falra hányt borsó” szindrómáját fogják megtestesíteni.

https://hvg.hu/gazdasag/20190501_adatok_eu_tagsag_evfordulo

https://hvg.hu/gazdasag/20190501_eu_tagsag_visegradi_negyek_evfordulo

https://hvg.hu/gazdasag/20190501_eu_tevhitek_evfordulo

<https://merce.hu/2019/05/02/tgm-europa-es-kelet-europa/>

III. Az MTA haláláltánca - apró lépésekben

Tavaly nyár óta megkülönböztetett figyelemmel követtük az MTA ellen megindított ostrom legfontosabb lépéseit. Nem azért, mintha lettek volna illúzióink afelől, hogy képes lesz-e az MTA megvédenie magát. Nem azért, mintha azt reméltük volna, hogy esetleg e hagyományosan nagy tekintélyű intézmény védelmére mégis kialakulhatna valamiféle összértelmiségi szolidaritás. /Nem alakult, pedig...egy kicsit reménykedtünk. / És azért sem, mert esetleg azt gondoltuk volna, hogy a jelen kormányzat számára a tudományos élet olyannyira fontos lenne, hogy a fennálló szisztémánál sokkal hatékonyabb, modernebb megoldást lenne képes kialakítani. /A hivatalos, kezdeti magyarázatok ugyanis erre a lehetőségre utaltak. /

Sokkal inkább sejteni véltük, hogy a tavaly tavasszal útjára indított, és „kulturharcnak” becézett szellemi ellenforradalom szimbolikus és minden korábbinál erőteljesebb fejezetéről van leginkább szó, olyan átgondolt hadműveletről, amelyből a megmaradt értelmiség valamennyi ága, részterülete majd érteni fog. Előző negyedéves összegzőnkben a március 21-ei tüntetés és MTA-Elnökségi ülés idejéig tartó folyamatokat vettük sorra, s alfejezetünk végén megpróbáltuk csokorba gyűjteni a lehetséges értelemezések különféle szintjeit. (Mit mondjunk – az ott kifejtett magyarázatainkon nincs okunk változtatni.)

Mostani tájképünkben a krónikánk MTA-beszámolóját tehát április elejétől indíthatjuk.

a. Április elején a feleket leginkább a következő - április 16-án – tartandó MTA elnökségi ülés előkészületei tartották izgalomban. Az akadémikusok némi megalapozott önbizalommal várhatták korábbi álláspontjuk megerősítését, ugyanis április első napjaiban látott napvilágot annak a paritásos testületnek a jelentése, amely az MTA intézeteinek korábbi teljesítményét, az 'átvilágítási folyamat' eredményét is maga mögött tudhatta. (A korábbi harcok egyik mellékágaként a minisztérium /az ITM/ valamint az MTA 7-7 kiküldötte tekintette át a csaknem két tucatnyi intézet korábbi munkáinak gyümölcseit - nemzetközi sztenderdek figyelembevételével. Az eredmények a legkevésbé sem igazolták Palkovics miniszter korábban megfogalmazott elmarasztaló véleményét, sőt... Éppenséggel az látszott visszaigazolódni, hogy lehetséges a korábbi szisztémában is nagyszerű és nemzetközileg is elismerésre méltó tudományos teljesítményeket felmutatni.

<https://merce.hu/2019/04/05/lezarult-az-atvilagitas-nincs-szukseg-az-mta-kutatointezeteinek-kiszervezesere/>

https://hvg.hu/gazdasag/20190503_Sok_harc_semmi_eredmeny_igy_all_a_kormany_nagy_terve_az_MTA_atalakitasara

b. Ezért a május 6-ai, az éves akadémiai közgyűlést megelőző, legutolsónak szánt elnökségi ülés sem látott arra okot, hogy behódoljon a mindinkább nyilvánvalónak tetsző kormányzati ellenőrzésnek és átvételi szándékoknak. A háttérben azonban olyan folyamatok kaptak lábra, amelyekből mind egyértelműbben lehetett kihámozni a kormányzati törekvések eltökéltségét. A májusi közgyűlésre készülve két – paritásos - szakbizottság is működött és dolgozott azon, hogy sikerüljön olyan kompromisszumos javaslatokkal előállni, amely mind a kormányzati, mind pedig az akadémiai igényeknek megfelelhessen. A stratégiai bizottságban még kialakulhatott némi konszenzus, ám a jogi bizottság kormányzati delegáltja – ne felejtsük el megörökíteni a nevét: Gál András Leventéről van szó, aki már évekkorábban is méltán vívott ki kétes és rettegésre okot adó hírnevet azzal, hogy képes volt az orbáni instrukciókat kétszáz százalékra teljesíteni... - szóval, GAÁ egy ellentervvel szétverte a formálódó konszenzust és a leendő új tudományirányítási struktúrát egyoldalúan a kormányzati alávetettség modelljében képzelte el megvalósítandónak. /A különleges részletekről megbízható aprólékossággal tudósít a MnCS. április 25-ei számának hosszadalmas elemzése: **Gyáva nyúl játék. Ki hátrál meg? Továbbá Kenesei István több részes esszéinek az április 26-ai része: Az Akadémia közgyűlése elé. ÉS. Ápr.26./**

c. A május hatodikai Közgyűlés előtt mind a két fél erőteljesen aktivizálta magát. A HVG például szokatlanul alapos és sokszempontú anyaggal tekintette át a már egy éve tartó háborúskodás stációját. A szerzők górcső alá vették az egész eljárás alapjaként szolgáló 1481(2018.) X. 4. számú kormányrendelet teendőit, amely pontosan, határidőket szabva állapította meg a következő hónapok feladatait. A szakírók pedig tíz pontba gyűjtve mutatták ki, hogy Palkovics miniszter mindazon kormányzati lépésekből lényegében semmit sem teljesített, amelyekkel a leendő egyezséget elő lehetett volna készíteni.

https://hvg.hu/gazdasag/20190503_Sok_harc_semmi_eredmeny_igy_all_a_kormany_nagy_terve_az_MTA_atalakitasara

Az Origo-nevet viselő kormányzati portál pedig egy agitprop-ízű kérdezz-felelek játékkal igyekezett eleget tenni a kormányzati hívőknek azzal, hogy az egy év során felgyülemlett kritikák mindegyikére megadta a megfelelő, kormányzati választ. Igaz e válaszok mindegyike meglehetősen távol állt a valóságtól, ám mégis figyelemre méltó produktum, mert egyetlen

közleményben olvashatók mindazon vádpontok, amelyeket amúgy szétszórva szoktak hajtogatni. /Az írás címe már önmagában is megérdemli, hogy felidézzük: „**Ezért támadt az akadémia a kormányra...**”/

Palkovics miniszter is éppen a közgyűlés napját tartotta a leginkább megfelelő alkalomnak arra, hogy ezerszer elmondott féligazságait csokorba gyűjtve nyújtsa át a maga véleményét. Illetve... ebből az interjúból az is kiderülhetett: mindegy, hogy az aznapi Közgyűlés hogyan határoz, mert júniusban a kormány úgyszólván módosítani fogja az akadémiai törvényt, és e törvényalkotásban majd az ő szempontjai lesznek az irányadók.

<https://www.origo.hu/itthon/20190504-ezert-tamadt-az-akademia-a-kormanyra.html>

<https://444.hu/2019/05/06/palkovics-szerint-az-mta-tehet-arrol-hogy-olyan-nehez-toluk-elvenni-a-kutatohalozatukat>

https://www.magyarhirlap.hu/belfold/20190506-juniusban-modosulhat-az-akademiai-torveny?_ga=2.64743467.526383096.1557042806-1748864400.1475572234

d. A Közgyűlésen egyébiránt váratlannak tetsző fordulat történt, mert az eredetileg

háromféle javaslat közül meg sem tárgyalták azt a kettőt, amely a kormányzati elképzeléseket is tartalmazta. Ehelyett az akadémiai változatnak egy, a Stádium 28-nevű csoport módosító javaslatával kiegészített javaslatát fogadták el - kétharmadot is meghaladó többséggel. Ennek lényege pedig az volt, hogy a KH (a kutatóintézeti hálózat) továbbra is maradjon meg az MTA irányítása és felügyelete alatt. Az MTA mégis tett engedményt, amennyiben ők is hozzájárulnának a tudományirányítás és finanszírozás jövőbeni rendszeréhez, s az abban való részvételhez, igaz, korántsem a kormány által erőltetett, 50-50 százalékos modell jegyében, hanem a kutatói részvételt is lehetővé tevő, 1/3-1/3 1/3-os formában. Mindenesetre a közvélemény ezt a döntést úgy értelmezte, mintha az MTA vezető testületei minden tőlük telhetőt megtettek volna a kutatói autonómia és szabadság megvédése érdekében. A kormány - természetesen ezúttal is Palkovics révén - azonnal nyilvánvalóvá tette, hogy a Közgyűlés döntését figyelmen kívül fogják hagyni.

/Hamarosan a sötétség? HVG. Máj. 9., valamint Kenesei István újabb esszéje, amelyben sokkal több kétely is megfogalmazódott: Küldetéses vétő. ÉS. Május 10.

<https://444.hu/2019/05/06/palkovics-hatarozott-szandeka-a-kormanyrak-hogy-kivegye-az-mta-alol-a-kutatointezeteket-a-kialakult-helyzetet-nem-tudjuk-elfogadni>

https://index.hu/techtud/2019/05/06/az_akademikusok_nemet_mondtak_palkovicsnak_az_mt_a_nem_adja_magatol_az_intezeteket/

<https://168ora.hu/itthon/mta-orban-kormany-itm-szavazas-kutatointezet-2019-05-06-167677>

https://hvg.hu/itthon/20190506_Palkovics_Laszlo_az_MTAkozgyules_utan_Ezt_nem_tudjuk_lefogadni

Mindenki tisztában volt azzal, hogy a hosszútávú csatározás legfontosabb ütközetét majd a leendő törvény szövege fogja eldönteni, de szép számmal akadtak reménykedők is, akik abban bíztak, hogy a kormány majd számításba fogja venni az eltökélt akadémiai ellenállás eddigi komolyságát is. S ne feledjük: egy-két héttel voltunk az uniós választások előtt, s úgy tűnt, hogy nem érdeke a kormánynak egy újabb olyan front további élesztgetése, amelynek a nemzetközi visszhangja talán nagyobb lehet, mint a hazai felháborodásé. S mi tagadás, egészen május 26-ig, valóban elcsöndesedtek a felek, s a kormány három héten át úgy tett, mintha mi sem történt volna, s csak a megfelelő időre várna.

<https://merce.hu/2019/06/01/kiszivargott-torvenytervezet-a-kormany-finanszirozhatja-az-mta-alapveto-kiadasait/>

- e. S mi tagadás, nem sokáig haboztak, mert már május 27-én, hétfőn elkezdődött a leendő törvényszöveg kiszivárgása, sőt, június elsején már akadt olyan portál, amely ismertette/bírálta is a tervezetet, ezért azután június másodika vasárnapján megint több ezres tüntető tömeg gyűlt össze a megszokott helyszínen – védeni a mind nehezebben megvédhető, az akadémiai és a kutatási szabadságot. A törvényjavaslat előkészítői feltehetőleg napközben alusznak, mert kedden éjjel minden változtatás nélkül terjesztették be azt a javaslatot, amit addigra már számtalan bírálat ért.

<https://444.hu/2019/06/02/milyen-kutato-az-aki-szolgakent-el-semmilyen>

<https://merce.hu/2019/05/31/felsorakozni-az-mta-mellett-nem-kell-felnetek-jo-lesz/>

<https://merce.hu/2019/05/31/palkovics-miniszter-es-a-zsarnokok-paradoxona/>

<https://merce.hu/2019/06/01/kiszivargott-torvenytervezet-a-kormany-finanszirozhatja-az-mta-alapveto-kiadasait/>

Szerdán, a parlament Kulturális Bizottsága botrányos és megalázó körülmények között nem tette lehetővé, hogy a bizottság meghallgassa a meghívott akadémia elnökétől a szóba jöhető kifogásokat, hanem – nevetséges indokokra hivatkozva - inkább elnapolták a vitát. (Mint a gyerekek - úgy viselkedtek, mondanánk, de nincs az a gyerek, aki merne ennyire átlátszó módon

hazudni.) Még ezen a napon az MTA olyan közleményt adott ki a törvényjavaslatról, amely négy pontba szedve magyarázta el a képviselőknek világosan, hogy ez a törvény miért is nem tenné lehetővé hazánkban a kutatás szabadságát.

https://mta.hu/mta_hirei/az-akademia-nem-latja-biztositottnak-a-tudomany-szabadsagat-az-uj-torvenyjavaslatok-alapjan-es-tovabbra-sem-kapott-indoklast-kutatohalozatanak-elvetelere-109790

<https://444.hu/2019/06/05/mta-ha-ezt-a-torveny-igy-elfogadjak-alapveto-ertekek-veszhetnek-el>

https://hvg.hu/itthon/20190605_Megalaztak_az_MTA_elnoket_a_parlament_i_bizottsagi_ulesen

<https://hirklikk.hu/kozelet/botrany-fideszesek-alaztak-az-mta-elnoket-a-kulturalis-bizottsag-ulesen/351192>

https://hvg.hu/itthon/20190605_Az_MTA_nem_latja_biztositottnak_a_tudomany_szabadsagat

Egy héttel később Lovász László, az MTA elnöke levelet írt valamennyi parlamenti frakciónak, hogy újfent felhívja a figyelmet a veszélyekre, majd minderről nemzetközi sajtótájékoztatót is tartott, megkülönböztetett figyelem közepette.

<https://merce.hu/2019/06/12/az-mta-elnoke-levelben-keri-a-parlament-i-kepviselokek-ne-szavazzak-meg-palkovics-javaslatat/>

https://hvg.hu/itthon/20190612_Lovasz_mta_kutatohalozat_orban_kormany

https://hvg.hu/itthon/20190612_Levelben_fordult_Lovasz_az_MTA_kifilezese_miatt_a_parlament_i_rakciokhoz

Az ITM ezúttal a tőle szokatlan sebességgel reagált, és ők is megpróbáltak válaszolni az MTA aggályaira. A törvénytől minden jobb lesz, az együttműködés kerékkötője pedig az MTA...https://hvg.hu/itthon/20190612_A_kormany_most_bevallja_az_MTA_s_targyalassorozatot_teljes_egeszeben_kidobja_a_szemetbe

S láss csodát: még az eleddig halált megvető bátorsággal csendben lévő Professzorok Batthyány Köre is megszólalt, s megpróbálkoztak egy igencsak átlátszó-osztó igazsággal a közvetítő-semleges segítő szerepében fellépni. (Képzeljük el azt a szabálytalanságot vétő védőjátékost, aki még a tizenegyes-rúgása előtti pillanatokban azzal szeretné menteni a helyzetet, hogy felhívja a figyelmet: a meccs elején még null-null volt az eredmény...)

https://hvg.hu/itthon/20190613_professzorok_batthyany_kore_mta_kutatohalozat

Az MTA vezetőinek mindeközben mintha elpárolgott volna az egy éven át kitartó jóhiszeműsége, mert június 14-én közleményben tudatták, hogy a leendő törvénnyel szemben alkotmányossági aggályokat fognak megfogalmazni, minden, számukra elérhető fórum előtt:

<https://444.hu/2019/06/14/alkotmanyossagi-vizsgalatot-akar-az-mta-a-vagyonat-lenyulo-torveny-miatt>

https://hvg.hu/itthon/20190614_MTA_nem_fogadható_el_a_torvenyjavaslat

- f. Mindez azonban kevésbé állíthatja meg a törvényhozó nagyüzemet. Orbán Viktor - aki ebben a kérdésben alig szólalt meg ebben az egy évben - egy néhány másodperces, alkalmi tévéinterjú erejéig, szemrebbenés nélküli csúsztatással védte meg a javaslatot. Ezért sem lehetett meglepetés, hogy június 17-én a Kulturális Bizottság gond nélkül adott zöld utat a javaslat további sorsának. Tényleg törvény lesz belőle, pillanatokon belül...

<https://hirklikk.hu/kozelet/orban-az-mta-t-erint-torvenyjavaslat-kivalo/351585>

<https://24.hu/belfold/2019/06/17/mta-torveny-kulturalis-bizottsag/>

https://nepszava.hu/3039881_beolvastak-az-akademiai-dolgozok-a-fideszes-kepviseloknek

Itt tartottunk június legvégén. S vártuk a július másodikát, a csodát. Abban reménykedve, hogy a parlamentben mégis működik valamiféle egészséges érzék, valamiféle fékberendezés, hogy ezt a Palkovics-féle törvényt nem lenne szabad megszavazniuk. Nos, fülösleges volt. Kétharmaddal, 131 „igen”-szavazattal elfogadták az MTA kasztrálásáról szóló jogszabályt.

https://index.hu/techtud/2019/07/02/a_fidesz_megszavazta_az_mta_megcsonkitasat./https://hvg.hu/itthon/20190702_Megszavaztak_az_MTA_t_megcsonkitasat

<https://magyarnarancs.hu/belpol/attolta-a-fidesz-ketharmad-az-mta-megcsonkitasat-a-parlamenten-121061>

<https://24.hu/kozelet/2019/07/02/mta-megszavaztak/>

- g. A szélesebb látószöveget kinyitó magyarázatok egyike sem feledkezik meg arról, hogy az MTA sorsának alakítása/alakulása kapcsán ne vonnának párhuzamot a CEU felmorzsolása, az egyetemek elleni aknamunkák, a Corvinus sorsa, a Petőfi Irodalmi Múzeum, valamint az OBt ugyanekkor folytatott függetlenségi küzdelmei között. S a mi véleményünk is ugyanez. Ezt az egész bohózatot, vagy inkább tragikomédiát nem lehetséges egy kicsit sem felfogni, megérteni úgy, ha nem tekintünk ki az elmúlt egy év hasonló jellegű kormányzati lépéseinek jelentésére. **Valamennyi ügyet egybefűzi ugyanis a maradék autonómiák elleni szakadatlan harc, a korábbi - értsd: akár már a rendszerváltás három évtizede**

alatt is kitermelődött - értelmiség tudatos leváltásának és marginalizálásának igénye, s párhuzamosan a vélt/saját szakértelmiség, a lojálisnak tartott „újak” kizárólagos helyzetbe hozásának eltökélt szándéka.

Apró jelek, de sokat mondók: április végén életre hívták például azt a Mádl Ferenc Kutatóintézetet, amelynek majd nem is titkoltan a Jogtudományi intézet ebbéli tevékenységét kell „ellensúlyoznia”. Természetesen a konkurenciához képest összehasonlíthatatlanul gálásabb anyagi háttérrel. Az 56-os Intézet még jobban megjárta, mert egyszerűen beleolvasztják a méltán közkedvelt és elhíresült Veritas Intézetbe¹⁰. (Gondoljuk el, egy szép napon azt mondanák az összes Fradi-focistának: holnaptól mindannyian az Újpestben fogtok focizni.)

<https://168ora.hu/itthon/ujabb-intezetet-grundol-a-kormany-evi-850-millio-forintert-madl-ferenc-volt-allamfo-nevevel-femjelezve-167216>

https://nepszava.hu/3033859_milliardos-befektetessel-alapitottak-meg-a-madl-ferenc-osszehasonlito-jogi-intezetet

https://hvg.hu/itthon/20190425_Madl_Ferenc_Intezet_alakul

https://index.hu/video/2019/06/10/1956_56-os_intezet_veritas_rainer_m_janos_ungvary_krisztian_somlai_katalin/

https://hvg.hu/kultura/20190531_Megszunik_az_56os_Intezet

https://hvg.hu/kultura/20190531_rainer_m_janos_56_os_intezet_veritas_intezet

A felhasznált irodalmat igyekeztünk ezúttal a kronologikus fordulatokhoz igazodva, menet közben beillesztve hasznosítani. Volt azonban néhány olyan forrás, amelyeket érdemes külön is megemlítenünk:

Kenesei István ÉS-beli, rendszeres esszesorozatának a negyedévünk fordulataihoz illeszkedő darabjai:

- „A kari tanács dolga” ápr. 12.
- Mit, miért, hogyan? Az akadémiai közgyűlés elé. ápr. 26.
- Küldetéses vétó. Az MTA Közgyűlése után. máj. 10.
- Szabadság, tudomány, akadémia. jún. 7.

¹⁰ Amikor ezt a 'veritas' -szót beírtam a kéziratba, akkor az automatikus program bepirosította, és ajánlott helyette egy 'helyes' megoldást...Nem fogjátok elhinni, hogy mit javasolt??? Azt javasolta, hogy cseréljem ki a 'vérittas'-szóra... Ezek szerint a World-programnak is van Freud-nevű munkatársuk.

Továbbá:

- Hamarosan a sötétség? HVG. máj. 9.
- Gyáva nyúl játék. MncS. ápr. 26.
- Széchenyi adta, Palkovics elveszi. HVG. jún. 6.
- MI vagyunk a radikálisak. Mncs. jún. 6. (Szilágyi Emese és Orosz Ferenc interjúja, az ADF alapítóinak belső harcairól.)
- Gyáni Gábor: Élt harminc évet. ÉS. jún 14. Az 56 -os Intézet kimúlása.
- <https://merce.hu/2019/06/17/szimulalt-ellenallas/>
- <https://merce.hu/2019/05/03/az-mta-ugy-wtf/> Szücs Zoltán Gábor átfogó esszé-magyarázata/

És a kultúrharc nem merülhet ki a meglévők leépítésével, teremteni is kell, és a térfoglalásnak sincs vége egy pillanatra sem. Húsvét utáni hírként kapott szárnyra, hogy a kormányzat – s ezen belül leginkább tán Kövér László, személyesen - szeretné a parlamenthez vezető környéket úgy átalakítani, hogy oda kerülhessen az a speciális Trianon-emlékmű, amelyre felkerülnek majd az egykori Nagy-Magyarország 1913-as helységnevei, mind az összes név. Az ám... az 1913-as állapotok szerint, amikor csupán néhány évvel leteztünk túl számos nemzetiségi területen végrehajtott erőszakos magyarosítási névváltoztatáson, s ezért aztán sokkal nagyobbak, sokkal magyarabbnak képzelhettük magunkat, mint korábban bármikor. Egészen 1920-ig.

Szóval, épül és megépül a legújabb nemzeti önbecsapás/önfelértékelés újabb színhelye. Előbb eltüntették Károlyi Mihályt, aztán útban lehetett Lugossy Mária alkotása, *A forradalom lángja*. S persze el kellett tüntetni Nagy Imrét is, túlságosan szem előtt volt. S jöhettek vissza: Tisza István, Andrássy Gyula, és nem is értem, hogy miért nem jutott még eszükbe: hogyan nézett ki a Szabadság tér a háború előtt? Az az érzésünk, hogy ez a szünet nélküli kultúrharc még akkor is megállás nélkül fog folytatódni, amikor már az Akadémia épületének is hült helye lesz.

Pro és kontra:

- Mélyi József: Szimbolikus térolvasás. ÉS. ápr. 26.
- A sír, hol nemzet...HVG. ápr. 18.
- Egry Gábor: Végre egy irredenta emlékmű? HVG. ápr. 18.

- https://index.hu/urbanista/2019/04/11/nemzeti_osszetartozas_emlekmuve_kossuth_ter_trianon_emlekmu_alkotmany_utca/
- <http://epiteszforum.hu/5-milliardert-epul-trianon-emlekmu-az-alkotmany-utcaba>
- <https://24.hu/belfold/2019/04/25/wachsler-trianon-emlekmu-kell-vita-nem/>
- <https://magyarnemzet.hu/belfold/a-nemzeti-osszetartozas-emlekhelye-nem-a-mult-szazadi-vesztesegrol-szol-6681056/>
- https://nepszava.hu/3032228_fold-alatti-trianon-emlekhelyet-epitenek-a-parlamentnel-jo-otmilliardert
- <https://magyarhang.org/kultura/2019/04/19/elsullyesztett-emlekezet/>

IV. Oligarchák, holdudvar, média

Tizenkettedik éve írott krónikánkban hét-nyolc évvel ezelőtt kezdtünk rendszeresebben megemlékezni az új magyar nagyburzsoázia életéről, s a velük kapcsolatos gazdasági és politikai jelenségekről. Néhány éve viszont már elképzelhetetlen, hogy egy-egy negyedéves jelentésünkben megfeledkezzünk róluk, s jóideje már annak is, hogy lényegében önálló alfejezetben foglaljuk össze, mi is történt velük az elmúlt három hónap során. Pontosabban fogalmazva: mi is történt az ő érdekükben?

Bevalljuk, eleinte nem fülött a fogunk e témakörhöz, mert a róluk szóló hírek a legtöbbször a bulvármédia hírverésének köszönhető áleseményeknek, nevetséges és magamutogató kisserűségeknek az ismertetéséből állott volna. Ám történhetett valami, ami alapvetően változtatta meg a hozzáállásunkat. Visszatekintve úgy tűnik, hogy megragadható ez a határpont. Több, mint négy évvel ezelőtt, 2015 február hatodikán Simicska Lajos kiborította azt a bilit, amelynek tartalma megadta az egész jelenség „vajsínű árnyalatát” (vö. Esterházy), és nyilvánvalóvá tette mindazt, amit a NER az új magyar nagyburzsoázia felülről történő kinevelése ürügyén még sokáig szeretett volna homályban hagyni. Azóta tudjuk, látjuk és értjük, hogy szinte minden lényeges kormányzati döntés mögött a minél nagyobb vagyonok átlátható/kézben tartható és irányítható felhalmozása lett a legfontosabb törekvés – a többi szándék mindehhez képest alárendelt mozzanat. (Legutóbbi elemzésünkben – 2019. április 7. a 29-36.oldalokon – már próbálkoztunk e körül határolható társadalmi csoport szociológiai jellemzésével, amikor a sportberuházások oligarcha-teremtő képességeit térképeztük fel, tucatnyi konkrét példa segítségével.)

Úgy tűnik, hogy a magyar társadalom többsége is érti már ezt a leckét, s ez mindenekelőtt a megmaradt független médiára nézve érvényes. Ezért az elmúlt egy-két év során sokkal többet és sokkal kevésbé szívderítő bulvárkedvességet tudhatunk meg néhány tucatnyi család sorsáról, és több érdemi, számszerűsíthető és elgondolkodtató információt. Négy év nagy idő, az első évben leginkább SL felhalmozott vagyonának újraelosztása lehetett tanulságos és nyomon követésre érdemes folyamat. Később az egyes vagyonközpontok bővített újratermelési ciklusainak, egymáshoz hálózatszerűen kapcsolódó láncolatainak a felfedése lett inkább érdekes.

Úgy tűnik, hogy 2019 első hónapjaiban a megmaradt magyar média e metszetekben több szintet is lépett. Csak az idei évben mintegy száz tételnymi olyan írás jelent meg, amely tényszerű, számszerűsített és ellenőrizhető információkon nyugvó, azaz igen sok munkát

jelentő elemzésekkel tette ezt a rejtőzködésre hajlamos világot minden korábbihoz képest átláthatóbbá és megérthetőbbé. Főként a meggazdagodott forrásokra támaszkodva, e mostani összegzőnkben minden korábbi kísérletünkhöz képest mi is megpróbálunk átfogóbb és rendezettebb összképet nyújtani erről a nehezen megfogható újdonságról.

1. Családok, személyek, vagyonosodási útvonalak

Az idén megjelentetett Top 100-as gazdaglista a korábbiakhoz képest sokkal mélyebb háttérelmzésekre készítette a szaksajtót. Egyfelől egymásra licitálva fedezték fel azt, amit a legutóbbi elemzésünkben mi is igyekeztünk kidomborítani, hogy t.i. a csúcsokon elképesztően radikális átrendeződés zajlott le. S nemcsak a sokat emlegetett és a neveltségesség határait már régóta átlépő Mészáros Lőrinc-féle helye szűrt sokaknak szemet. Hanem az is, hogy az első 20-25 hely felében kizárólag olyan újonnan érkezők találhatók, akiknek a kormányfőhöz való személyes kötődésének kimutatása nem szorul különösebb nyomozati munkára.

Az alponthoz csatolt hivatkozásokból bőszéggel lehet majd részleteket meríteni. Egy friss forrásunkat mégis érdemes külön is kiemelni. A Magyar Hang június 27-ei számában két teljes oldalon át olvasható hét újságíró közös munkájaként az az áttekintés, amelyben sorra veszik, hogy Mészáros Lőrinc 2019-ben hogyan lehet legalább hét gazdasági ágazatban is domináns, vezető és meghatározó tényező. Úgy mint: turizmus, mezőgazdaság, energetika, építőipar, informatika, pénzügyek és – persze - a sport. *Bulibáró. MH. Jún. 27.*

A szaksajtó ezúttal tüzetesen is utána nézett például a Tiborc-vő meggazdagodása egyes állomásainak, Vida József felemelkedése részleteinek, az Orbán-papa milliárdjainak, az Andy Vajna-féle vagyon körüli utódlási harcoknak. S ami az igazi újdonság, hogy ezeknek az embereknek a vagyonosodását feltérképezték a legtöbbször fejlődésében is, azaz olvashattunk a táblázatokban arról, hogyan alakultak ezek a vagyonok 2010 és 2019 között. További érdekességként megjelentek az adatok az adózott nyereség utáni osztalékfelvételekről is, amelyekről rendre azt derítették ki, hogy ezek az úgazdagok ritkán forgatják vissza nyereségeiket az általuk eluralt területekbe, inkább elfogyasztják a felvett milliárdokat. (Ennek részleteire a későbbiekben még visszatérünk.)

Az egyes gazdagodási és életutak természetesen szolgálnak közös tanulságokkal is. Leginkább arról, hogy mind forrásoldalról, mind pedig a pénzek további útjairól nagyon is lehetséges modellszerűen gondolkodni, hiszen e modell központi eleme minden esetben a központi politikai akarat. Az egyik - igen kitűnő – elemzés azonban arra is felhívja a figyelmet, hogy a 2010 előtt meggazdagodott, erősen szocialista kötődésű nagyvállalkozói csoport egy

nem is jelentéktelen része viszonylag könnyedén tudott beolvadni az új rendszerbe is, és - kikerülve a reflektorfényt – tovább tudja őrizni/gyarapítani a korábbi pozícióit.

https://www.valaszonline.hu/2019/04/30/a-ner-idegenlegiosai-avagy-balliberális-uzletemberek-a-fidesz-holdudvarban/?fbclid=IwAR3ttSNIMmJf0f_Hub_GrZqJtGnQijwa6ByF7GpLH-TGC6DPWsxkvcpbJ-wHócipő%20szerkesztőség%20%3Chocipo@hocipo.hu%3E

Irodalom, háttéranyagok és fontosabb elemzések az oligarchák jelenlegi állapotáról:

Üzleties angyalok. HVG. Május 19. /Tiborcz meggazdagodásáról/

Protestáló etika. HVG. jún. 6. /kik vettek fel százmilliárdnyi osztalékot? /

Váltott lóval. HVG. Jún. 13. /Vida József pályarajza. /

Bulibáró. MH. Jún 27./Mészáros Lőrinc birodalmáról/

https://index.hu/gazdasag/2019/05/13/ner_100_leggazdagabb/

https://hvg.hu/gazdasag/20190509_100_leggazdagabb_NER_vagyon_fidesz_2010

<https://24.hu/fn/gazdasag/2019/05/09/tiborcz-istvan-100-leggazdagabb/>

<https://444.hu/2019/05/13/9-evnyi-orban-kormany-1000-milliard-forint>

https://index.hu/gazdasag/2019/05/04/hol_a_penz_11_meszaros_lorinc_cegbirodalma/

<https://g7.hu/vallalat/20190503/meszaros-lorinc-bizalmasahoz-kerulhet-a-teljes-fidesz-kozeli-tevebiznisz/>

<https://g7.hu/vallalat/20190426/ezen-a-terkepen-megnezheted-dolgozik-e-a-kozeledben-meszaros-lorinc/>

<https://444.hu/2019/06/08/meszaros-lorinc-es-csaladja-tobbet-vitt-haza-a-cegeikbol-mint-az-allam-barmelyik-mamutjabol>

<https://24.hu/fn/gazdasag/2019/06/06/100-milliardot-fialtak-az-orban-es-a-meszaros-csalad-cegei/>

<https://www.valaszonline.hu/2019/06/04/meszaros-tiborcz-sziji-2018-merleg/>

<https://g7.hu/kozelet/20190601/a-cegcsoport-amely-akkorat-nott-hogy-meszaros-lorinc-is-sirva-konyoroghat-a-receptert/>

<https://24.hu/fn/gazdasag/2019/05/31/orban-gyozo-cegei/>

<https://444.hu/2019/05/31/jo-hirek-azoknak-akik-szurkolnak-a-siker-es-magyar-uzletembereknek-meszaros-lorinc-harom-cegebol-17-milliard-forintos-osztalekot-vett-fel>

<https://g7.hu/kozelet/20181213/a-leghivalkodobb-magyar-uzletember-aki-hulyere-veszi-az-allamot-de-mindig-magasabbra-jut/>

https://www.valaszonline.hu/2019/04/30/a-ner-idegenlegiosai-avagy-balliberalis-uzletemberek-a-fidesz-holdudvarban/?fbclid=IwAR3ttSNIMmJf0f_Hub_GrZqJtGnQijwa6ByF7GpLH-TGC6DPWsxkvcpbJ-wHócipő%20szerkesztőség%20%3Chocipo@hocipo.hu%3E

2. A forrásoldal rejtelmek

Részben a főnti írások, részben egyéb – időnként tényfeltáró igényességű - munkák révén ma már sokkal pontosabb képünk van e réteg meggazdagodásának forrásairól. Csábító feladat lenne elveszni a részletekben, mert annyira érdekesek, mégis beérjük a legfontosabb források egy-egy bekezdésnyi ismertetésével, a további rejtelmeket meghagyjuk a hivatkozott irodalomban.

- *Rendszeres állami vállalati megrendelések.* A legtehetősebb állami tulajdonú (esetleg, többségi tulajdonú) nagyvállalatok – MVM, Szerencsejáték Rt, NKM, MÁV, MOL stb. - számos, nagy értékű megbízást évek óta ugyanannak a szűk üzleti körnek adják. Informatika, védelmi kiadások, kommunikáció, építkezések, reklám- és műsorkészítés - ezek a tételek rendre milliárdos, ritkábban százmilliós megrendeléseket takarnak, és ugyanaz a két-három cég kapja. A nevek kitalálhatók. (Tételes részletek olvashatók: a *HVG. Jún. 20. Aki NER, az nyer* c. több oldalas elemzésben, sokat mondó táblázatok segítségével.)
- *A giga-projektek százmilliárdos költségei ugyanezen körnek* (Garancsi, Szijj, Mészáros, Paár stb.) évekre előre biztosít stabil és hatalmas bevételt. (Városliget, Vár, világbajnokságok, stadionok, sportközpontok, Paks II, Belgrádi vasút stb.) Ezeket azért is érdemes külön számításba vennünk, mert a képtelen és túlzásba vitt túlárazások szinte minden esetben kockázatok nélküli milliárdok biztos forrásaiként működnek.
- https://hvg.hu/gazdasag/20190628_Meglepetes_a_kormany_Meszároskozalbe_privatizalhatja_a_Budapest_Bankot
- <https://444.hu/2019/06/14/meszáros-lorinc-a-csalad-cegeit-huzta-be-avallalkozonak-a-budapest-belgrad-vasutvonal-epitesehez>
- https://hvg.hu/gazdasag/20190612_Alairtak_a_szerzodest_a_BudapestBelgrad_vasut_magyarorszag_i_szakasza
- <https://g7.hu/kozelet/20190612/kiderult-hogy-sokkal-dragabb-lesz-minden-rekordot-megdont-a-budapest-belgrad-vasut-magyar-szakasza/>
- https://hvg.hu/gazdasag/20190614_Orban_Varkapitanysaga_szazmilliárdos_monstrumkent_szuletett_meg
- <https://atlatszo.hu/2019/05/01/eddig-119-milliard-forintot-koltott-a-kormany-a-liget-projektre-meg-egyszer-enyi-kellhet/>

- *Kötelezően pályáztatott uniós projektek*, amelyekből rendre fakadnak konfliktusai a kormánynak. Merthogy a pályázatok odaítélését több mint gyanúként veszi körbe a korrupciós lehetőség. Meglepő módon itt is az ugyanazon nagyvállalkozói kör részvétele miatt. (Az OLAF-jelentések magyarországi sorsának lassanként önálló kultúr- és jogtörténete kezd kialakulni.)
- *Közvetlen uniós támogatások*. Az irodalomban majd megtalálható, hogy a földalapú uniós pénzek is Csányi Sándornál, Mészárosnál, s a többi hasonlóknál koncentrálnak. Szóval, akadnak szép számmal olyan, közvetlen uniós források is, amelyek igénybevételekor nem akaródzott megállítani Brüsszelt. Sőt...
- *Egyedi lehetőségek*, mint például az általunk is sokszor megénekelt *letelepedési kötvény-biznisz*. Ami például egy jól körül határolható csoport számára éveken át biztosított százmilliárdos bevételt. Vagy egy újabb trükk: a Corvinus alapítványá történő átalakításába átmentett százmilliárdok sorsa.
- S egy újabb keletű forrás: ez a csoport betelepszik *a bankszférába is, és elkezd egymást hitelezni*. Ez is közvetlen forrás, kicsi kockázattal, mert ha tönkre megy a bank, akkor már előtte kimentették máshová, amit korábban igénybe vettek. (A gazdasági részben már ismerttünk eklatáns példákat. Lásd: Matolcsy-gyerekek.)

További olvasnivalók a források sokszínűségéről:

<https://444.hu/2019/05/22/csanyi-sandor-tavaly-tobb-mint-negymilliard-forint-unios-agrartamogatast-kapott>

<https://g7.hu/kozelet/20190516/az-orszag-legnagyobb-foldesura-lett-meszaros-lorinc/>

https://index.hu/gazdasag/2019/05/16/exim_40_milliard_forintos_tokejuttatas_a_legnagyobb_titokban/https://index.hu/gazdasag/2019/05/13/ner_100_leggazdagabb/

<https://atlatszo.hu/2019/05/14/olaf-jelzesek-4-eve-nem-talalja-a-nav-a-hid-a-munka-vilagaba-projekt-lenyulasanak-feleloseit/>

<https://168ora.hu/itthon/ki-mas-szallithatna-az-iskolaknak-44-milliardert-interaktiv-tablakat-mint-meszaros-lorinc-uj-informatikai-cege-167832>

https://hvg.hu/kkv/20190509_Kalandos_uton_jutottak_Meszarosek_a_4_milliardos_allami_m_egrendeleshez

https://index.hu/gazdasag/2019/04/23/meszaros_lorincek_7_milliarddal_dragabban_epitenek_tarozot_a_tervezetnel/

<https://g7.hu/kozelet/20190401/az-unios-tamogatások-fele-a-ner-cegekhez-es-ket-osztrak-epitoipari-vallalathoz-vandorol/>

<https://atlatszo.hu/2019/05/01/eddig-119-milliard-forintot-koltott-a-kormany-a-liget-projektre-meg-egyszer-ennyi-kellhet/>

https://index.hu/gazdasag/2019/04/24/hernadi_zsolt_fogja_vezetni_a_corvinus_egyetemet_fenntarto_alapitvanyt/

https://hvg.hu/gazdasag/20190411_Sokkal_nagyobb_az_egyenlotlenseg_Magyarorszagon_mint_eddig_hittuk

3. Mi lesz a pénzzel?

És tényleg...mi lesz ezzel az irdatlan méretű vagyonnal? Hová kerülnek a családonkénti száz- meg százmilliárdok? Mit lehet kezdeni ekkora összegekkel? Mindez azért is érdekes probléma, mert az elmúlt egy évben az osztalék-kivétel egészen félelmetes arányokat öltött. Hová lesz tehát az az összeg, amelynek mérete már a nemzetgazdaság egészét tekintve is jelentős. Érdekes módon ezt a kérdést csak mostanában kezdte a média feszegetni.

Nem mernénk állítani, hogy akárcsak megközelítőleg teljes körképet lehetne kapni, de az is roppantul tanulságos, amit eddig sikerült összeszednünk. Nagyjából fél tucatnyi olyan területet tudunk azonosítani, amelyről viszonylag megbízható adataink lehetnek. Az óvatosság egyébiránt azért sem árt, mert akadnak olyan területek, amelyeket mind forrásoldalról, mind pedig a nyereség felől nézve is érdemes könyvelni.

- Mint már említettük, jelentősen megnövekedett **az osztalék-felvétel**, olykor még olyan esetekben is, amikor az adott cég éves nyereségéhez képest milliárdokkal többet vettek ki ezen a címen természetesen az eredménytartalék rovására. Miért is? Az indokok szerteágazóak, s részben a további alpontok rejtik a megoldást. /További részletekről ld: *Protestáló etika HVG: jún. 6.* Két tucatnyi ismerős cég százmilliárdot vett ki osztalékként. /

<https://444.hu/2019/06/08/meszáros-lorinc-es-csaladja-többet-vitt-haza-a-cegeikből-mint-az-állam-barmelyik-mamutjából>

<https://24.hu/fn/gazdasag/2019/06/06/100-milliardot-fialtak-az-orban-es-a-meszáros-csalad-cegei/>

<https://www.valaszonline.hu/2019/06/04/meszáros-tiborc-sziji-2018-merleg/>

<https://24.hu/fn/gazdasag/2019/05/31/orban-gyozo-cegei/>

<https://444.hu/2019/05/31/jo-hirek-azoknak-akik-szurkolnak-a-sikeres-magyar-uzletembereknek-meszáros-lorinc-három-cegeből-17-milliard-forintos-osztalékot-vett-fel>

- **Az ingatlanok iránti szünet nélküli érdeklődés** feltehetően nagyon költséges passzió lehet, bár... hosszabb távon az is lehet, hogy ez az ágazat a legjobb befektetés. Rendszerek jönnek-mennek, de a szállodák, kastélyok, székházak értéke inkább növekedni fog, semmint csökkenni. Már az eddig megidézett irodalomban is számtalan érdekes példára lehetünk, s különösen igaz ez Tiborc István esetében, amit – a már emlegetett HVG-írás - részletesen is bemutatott. /*Üzleties angyalok. HVG. Máj. 19.*/ Kéziratunk megírásának befejező pillanataiban például az lett vezető hír, hogy a Mészáros-Tiborc-féle ingatlanos cég rátette kezét az egykori, reprezentatív pártüdülőre, az Aliga Club felmérhetetlen értékű üdülési központjára, s legelső intézkedésükkel a helybéli lakosokat tiltották ki a partszakasz használatából. Mit mondjunk? Több mint szimbolikus e térfoglalás. Helyreállt a világ rendje - gondolhatják a helybeliek.
- <https://24.hu/belfold/2019/06/28/balatonaliga-strand-tiborc-istvan-meszaros-lorinc/>
- https://index.hu/gazdasag/2019/06/28/balatonaliga_appennin_meszaros_lorinc/
- https://nepszava.hu/3041228_megjottek-aligara-tiborc-istvan-es-maris-lezartak-a-strandhoz-vezeto-utat
- **A média** lett még egy olyan átfogó terület, ahol százmilliárdokat lehet elkölteni, de megszerezni is. A média-piacon való részvétel egyfelől nagyon biztos állami/kormányzati reklámbevételekkel kecsegtető vállalkozás, másfelől pedig a műsorkészítő cégekkel történő jelenléttel folyamatosan lehetséges hatalmas összegeket kaszálni. Simicska kinyírása, valamint Andy Vajna halála után ezeken a piacokon százmilliárdos nagyságrendű mozgások kaptak lábra, s ezek még mindig nem fejeződtek be. Ami biztos: ez az a piac, ahol a pénz, a befektetett eszközök megtérülési sebessége a leggyorsabb. Ami viszont kockázat: a közvetlenül érvényesülő és könyörtelen hatalmi beavatkozás lehetősége. Az elmúlt negyedévben mindenre láthattunk példát.

/ A részletekről ld: *Pénz, paripa, fegyver. HVG. Jún. 6.* További háttér-információkról: <https://444.hu/2019/05/31/oriasi-hasznot-hoz-a-kormanypropaganda-kommunikacioja>

https://hvg.hu/kkv/201923_hirdetesi_hadviseles_stromanok_kegyencek_sajtabeklyo_pen_z_paripa_reklam

<https://g7.hu/vallalat/20190503/andy-vajna-utolso-nagy-dobasa-tenyleg-nyeresege-se-tette-a-tv2-t/>

<https://444.hu/2019/04/24/haboruban-szuletett-a-hatalom-szolgalataba-allt>

<https://444.hu/2019/04/25/oriasi-a-fideszes-tulsuly-a-mediaban>

<https://168ora.hu/itthon/a-magyar-sajto-tobb-mint-haromnegyede-a-fidesze-167185>

<https://mertek.atlatszo.hu/mindent-beborit-a-fidesz-kozeli-media/>

<https://444.hu/2019/06/05/semjen-zsolt-torvenyjavaslatanak-koszonhetoen-tobb-tevereklam-johet-fomusoridoben-es-pornot-is-lehet-majd-sugarozni>

<https://444.hu/2019/05/05/a-vezeto-hir-az-mtva-egyperces-hiradojaban-uj-kampanyfilmmel-jelentkezett-a-fidesz>

<https://hirklikk.hu/kozelet/je-suis-index-hvg-24hu/349973>

<https://merce.hu/2019/05/03/nincs-mit-unnepelnunk-a-sajtoszabadsag-napjan/>

- **A sport, mint...** Hasonlóan ellentmondásos és érdekes jelenségekről számolhatunk be a sport világában is. Itt is megfigyelhető, hogy egyfelől páratlan nagyságrendű forrást jelent, s ennek részletiről a korábbi negyedéves elemzéseinkben már sokszor beszámoltunk. /Tao-pénzek, költségvetési kedvezmények, különleges beruházások, év végi költségvetési pénzszerzés, párhuzamosan megkapott állami projekt-részvételek stb. stb./

Másfelől viszont a sport legalább annyira úri passzió, mint valaha a vadászat volt. A Magyar Hang egy nagyszabású összeállításban tételesen áttekintette, hogyan került valamennyi magyar NB I-es klub a NER valamely kulcskaderének tulajdonába. Azaz, onnét lehet tudni, hogy ki és kik tartoznak a nómenklatúra legfelsőrégióiba, hogy van-e nekik saját futball-klubjuk? Vagy, ha az nincsen, akkor legalább nemzetközi szintű kosár- vízilabda, esetleg kézilabdacsapata? Kétségtelen, hogy egy ilyen hobbi sokmilliárdos kiadás - akár évente is. Másfelől viszont a tulajdonos eleve számíthat hasonló nagyságrendű állami megrendelésekkel, így lesz majd honnét és miből pótolnia a sportszeretet okán megmutatkozó veszteségeit.

/NER-bázis, másoknak pályára lépni tilos. Magyar Hang. Máj. 17. További, fölöttébb tanulságos források: <https://g7.hu/penz/20190429/elmagyarazzuk-hogyan-lehet-9-milliardos-profitja-orban-viktor-fociakademiajanak/>

<https://24.hu/belfold/2019/04/25/tao-tamogatas-felesut-labdarugas-kezilabda/>

<https://444.hu/2019/06/07/jovore-ketszer-annyi-lehet-a-sportklubok-tao-tamogatasamint-amennyit-gyogyaszati-segedeskoz-tamogatasra-kolt-a-kormany>

<https://orszagszerte.atlatszo.hu/tobb-mint-egymilliardert-epitette-at-meszaros-lorinc-veje-a-sportligetet-egy-kis-eso-utan-megis-használhatatlanok-a-focipalyak/>

https://hvg.hu/gazdasag/20190406_Igy_lett_a_NERlovagoke_a_magyar_foci

<https://g7.hu/penz/20190505/heti-80-ezer-embert-vartak-az-uj-stadionokba-a-negyede-sem-jott-ossze/>

<https://g7.hu/kozelet/20190420/kertek-170-milliardot-a-magyar-focira-a-kormany-negyszer-annyit-adott/>

- S végül, néhány megjegyzés a **luxusfogyasztásról**.

A botrányok rendszeres tálalására szakosodó média egyik kedvenc témakörévé avanszált a NER-feleségek és barátnők flancolásának rendszeres kitárgyalása. S akár hiszik, akár nem, ezeknek a hölgyeknek - lehetnek vagy heten-nyolcan...- többszázres Instagram- és facebook-követő táboruk van. Azaz, az illetők meg lehetnek mélyen győződve arról, hogy hatalmas tömegek mindennapos igényeit elégítik ki azzal, ha rendre megnézhető lesz, hogy Timike, Cilike, Rási, Kata és a többi éppen hol járt, mit vett fel, milyen táskája, napszemüvege van, és hol szórakozik stb. Nem is szeretnénk belebonyolódni e fantasztikusan érdekes és mélységesen jellemző világnak a titkaiba, csupán egyetlen vonatkozásban hozzuk ide mindezt. Azért, mert mindez rengeteg pénz.

És van az a követői kaszt, aki éppen tőlük szeretné megtudni, hogy apuci/férjecske/szeretőcske összekapart milliárdjaiból vásárolt miféle ritka kocsimárka minél előbbi összetörésével lehetséges pillanatnyi hírré válni. Legalább a többi, potenciális gépkocsipusztító között. A HVG az idei tavaszon azzal húzta ki a kormányzati gyufát, hogy e hét hölgy mindennapos luxusfogyasztási szokásainak anyagi háttérét térképezte fel, és tette címlapra. Na, lett is ebből országos botrány. (Be is tiltották tüstént e szám plakátjainak köztéri jelenlétét.) S ennek köszönhetően még többen értesülhettek Cilike, Katika, Timike és a többiek kitartotti életének felfoghatatlan költségeiről. */Teszik a szépet. HVG: ápr. 18./*

Ami apróság, de jellemző. Az a Gyurgyák János, aki a kezdeti/alapító pillanatoktól a Fidesz legeslegszükebb holdudvarához tartozott, az egykori elvbarátai által meghonosított rendszerrel történő nyilvános szakításáról tudósító esszéjének az alábbi címet adta: <https://www.valaszonline.hu/2019/05/21/gyurgyak-janos-orban-simicska-rendszer-essze/> „A magyar elit elcecíliásodása és már rendszertünetek.”

Végig vettünk fél tucatnyi olyan lehetőséget, amelyek mindegyike valamiféle magyarázat lehet arra, hogy hová is lesz az az irdatlan összeg, amit a NER kedvezményezettjei összegyűjthettek. Ebbéli fejtegetéseink valószínűleg meglehetősen szegényesek, mert ennél

sokkal több rétvű eltűntetési/felélési technikák is szerepet játszhatnak, ám ezekről mi is csak a szóbeszéd szintjén tudunk. (Külföldre telepítések/csempészések, latin-amerikai és szingapúri bevásárlások, afrikai birtokok stb. stb.) Lehet, egy-két év múlva már többet fogunk tudni. Az is lehetséges, hogy kevesebbet, mert közben a kormány is szagot fogott és szeretné, ha a jövőben szinte semmiféle lehetőség nem nyílna arra, hogy e réteg pénzügyeiről, bevételeiről nyilvánosan is hozzáférhető adatok legyenek. Ez a törekvés legalább annyira tetszik eltökéltnek, mint ahogyan megakadályozták az OLAF-jelentés nyomán a Kedves Vej milliárdjait firtató eljárások megindíthatóságát. Szóval, úgy tűnik, lesz itt még hatalmas titkolódzás is. Prognózisunk az, hogy hiába. Előbb-utóbb mindig akad, aki kevesebbet kapott a megígértnél és eljár a szája. Ha még életben maradt.

https://index.hu/gazdasag/2019/06/05/fizetosse_tenne_a_cegadatokat_a_kormany/

https://hvg.hu/gazdasag/20190605_Ot_evig_titkolna_a_kormany_mennyiert_csabit_ide_cegeket

<https://atlatszo.hu/2019/05/06/tobb-mint-hiba/>

<https://444.hu/2019/05/04/az-olaf-altal-jelzett-csalasok-kozul-a-legsulyosabbakkal-nem-tudnak-mit-kezdeni-a-magyar-hatosagok>

4. Konklúzió

Az Orbán-vezette kormány - és a szintén általa kézben tartott párt - egy szűk évtizeden belül tulajdonképpen páratlan szerkezetet hozott létre. ***Létrehozott egy többszörösen is zárt, kerek, roppantul hatékony gazdasági/társadalmi és politikai rendszert, amely úgyszólván hermetikusan van elzárva a többség világtól.*** Egy olyan országban, amely eleve különlegesen nyitott, ezer szállal van beleszöve az európai gazdaságba, amelyet mindenféle előfeltétel az együttműködésre, kooperációra kényszerítené. Egy ilyen nyitott külvilágban – a nagyvilágban - teremtettek **egy hallatlanul zárt kisvilágot.**

Ezt a **kisvilágot** forrásoldalról alapvetően az Unió, valamint az adózó belgazdaság finanszírozza, de úgy, hogy a bemeneteli folyamatokat is kizárólag belülről szabályozzák. S bent, a kisvilágban már kialakult a csakis reájuk jellemző és érvényes jogrend, hierarchia, etikett, költségvetés, szubkultúra, amely időnként – leginkább a közigazgatás és az egész kormányzati apparátus segítségével – kiárad és előnti a körülötte terpeszkedő nagyvilágot. A belső újraelosztási folyamatokat egy kézből irányító kormányfő széttelepítette a maga univerzális hatalmát egy-két tucatnyi nagyvállalkozóra és azok szűkebb köreire. De azért az

EGÉSZET továbbra is szemmel tartja. Az egy-két tucatnyi rendszergazda ma már százmilliárdos alrendszerek felett rendelkezik, s ez a **kisvilág** a maga belső hierarchiájának pontos működésében tovább tagolódik néhány száz tehetős, milliárdos alvállalkozókra, akik (családtagjaikkal együtt) valóban egyfajta 'felső- mondjuk inkább: *belső – tízezernek*' lettek a letéteményesei. További százezres nagyságrendű alkalmazotti és alárendelt résztulajdonosi réteg tartozik még a talapzathoz, bár nekik aligha van közvetlen kapcsolatuk a felső néhány tucatnyihoz. Azt azonban pontosan tudják, hogy jólétük, kivételezett helyzetük feltétlen lojalitásra kötelezi őket mind a rendszer egésze, mind pedig közvetlen kegyuraik irányába. (Ebben a talapzatban egyébként igen nagy a mozgás, minden irányban. Ha az ember szerves részese, akkor viszonylag hamar lehet bejutni a százmilliós és a milliárdos szint közötti szféra magasabb szekvenciáiba is. Tízmilliárd fölé azonban csak a felsőbbségtől származó kooptáció révén lehet bekerülni. Igaz, innét nagyon hamar ki is lehet bukni, ha az ember magával a legszűkebb maggal kerül konfliktusba: Lásd Simicska esetét, avagy Spéder Zoltánét, esetleg az éppen zajló Bige-attak részleteit.)

Ennek a **zárt kisvilágnak** megvan a maga erős szubkultúrája, ideológiája, hitvilága, tekintély-rendszere, és a kívülről szemlélődők képtelenek rájönni e relatíve kis létszámú világ hihetetlen hatékonyságának a titkaira. Nem is értik, ezért inkább kinevetik, kriminalizálják, avagy félnak tőle, felnagyítva a veszélyeit – esetleg közönyösen keresztülnéznek rajta, ha megtehetik. Mindenesetre, a többség nemcsak, hogy nem részese, de nincs is abban a helyzetben, hogy e kisvilágról érvényes tapasztalatai lehessenek. Amit láthat, az a mediatizált és nevesített szűk csoport megléte.

Az évenként közreadott Top 100 csupa olyan nevet tartalmaz, amiről a társadalom 90 %-ának semmiféle fogalma sincs, mert nem is lehet. Cserébe megkaphatja azt a tíz-húsz nevet, akik ilyen-olyan okokból a széles média-érdeklődésnek állandó tárgyai és alanyai. S még e néhány tucatnyi ember között is hatalmas különbségek vannak a tekintetben, hogy igényt tartana-e erre az ismertségre. Mészáros például mindennapos ismerősünk sok éve már, mégsem tudunk róla semmit sem. (Lehet, hogy így a jobb...)

A vej, a Tiborcz-gyerek viszont mindenáron szeretne kikerülni a közérdeklődésből, de egyéb okok folytán ezt nem teheti meg. Vida József nevét csak az elmúlt hónapokban ízelgeti a média, pedig nagy valószínűséggel pillanatokon belül az ország legbefolyásosabb tíz embere közé fog fölvergődni. Veres Tibor nevét alighanem csak a gazdasági viszonyokat behatóan követni képes – elenyésző - kisebbség ismeri. Schmidt Mária viszont olyannyira minden gyanús lében kanál, hogy róla eszünkbe sem szokott jutni kivételesen gazdag mivolta. Csányi Sándor

meg mindenféle rendszerben is a legesleggazdagabbak között volt, van, lesz, ezért ő a többiekhez képest is talányos önjáró jelenség. Minden korban.

E hevenyészett és futólagos áttekintéssel csupán azt szeretnénk volna érzékelteni, hogy a hazai szuperelit gazdagokról legfeljebb annyi lehet az ismeretünk, amit a szorgos és eltökélten következetes média képes kibányászni róluk. A valós súlyukról pedig csak annyit tudhatunk, amit e néhány orgánus az idei évben többször is megírt, ismertetett: azt, hogy e tíz-húsz ember összesített vagyona 2010 óta folyamatosan gyarapodva, jelenleg valahol az ezerötyszáz milliárd forint körül lehet. Egy évtizeddel ezelőtt legfeljebb ennek az egytizede volt úgy, hogy a többségüknek még esélyük sem lehetett volna arra, hogy e listáknak legalább a végére kerülhessenek.

V. Egyszemélyes külpolitika

Talán túlzás így nevezni a magyar külpolitikát, de a kívülállók számára úgy tűnik, mintha minden Orbán Viktor körül forogna. Ami igaz, az igaz, ő is sokat tesz azért, hogy ez a látszat minél meggyőzőbb legyen. A HVG például nemrégiben kielemezte a kormányfő facebook-oldala legutolsó egy évének mintegy ezer fényképét, s azt találták, hogy összesen 295 képen - az összes fénykép egynegyedén – Orbán külföldi politikusokkal szerepel együtt. Ez az erőteljesen sugallt önkép olyan politikust mutat, aki a mai világ minden zugában szívesen látott, megkülönböztetett tisztelettel fogadott államférfi, akinek az életét alapvetően a mai világ legfontosabb ügyeinek szünet nélküli intézése teszi ki. /*Tükröd, tükröd. HVG, május 16.*/

Átnéztük a miniszterelnök hivatalos weboldalának utolsó három hónapjáról szóló híreket és beszédeket, és innét is lélegzetelállító nemzetközi aktivitás összképét tapasztalhattuk meg. Amióta átköltözött a várba, azóta a karmelita kolostor tulajdonképpen a mai világ egyik közepévé avanszált. Naponta látja vendégül, tárgyal és dönt együtt észt, etióp, bolgár, kambodzsai, miamari, nigériai stb. állam- és kormányfőkkel, fogadja Zemant, Lihacsovot (a ROSZATOM elnökét), a legfontosabb nemzetközi sportszövetségek elnökeit, a világ jelentős vallási vezetőit stb. Kész csoda, hogy jut ideje kormányzásra is.

De nemcsak itthon aktív, hanem nagyon sokat utazik is. Bevezető fejezetünkben részletesen megírtuk a május 26-ai uniós választások előtti kivételes erőfeszítéseinek nemzetközi vonatkozásait, ezért most elegendő csak egy fél mondatban utalunk erre az elfoglaltságára is. Mert Orbán elmúlt negyedéves utazásai között bőséggel akadtak ennél még érdekesebb és fontosabb utak is. Végül is mely ország vezetője mondhatná el magáról, hogy az idén már találkozott a mai világ kétségtelenül legjelentősebb, meghatározó politikusaival: az amerikai, az orosz és a kínai elnökkel is. Ezen utak közül kettő is kiérdemelte a korabeli sajtó megkülönböztetett figyelmét, ezért mi sem mehetünk el szó nélkül mellettük. Első körben nézzük meg az utakról szóló legszükségesebb híreket, majd összegzésünk keretei között próbálkozunk a mélyebb tanulságok levonásával.

Április végén Orbán Viktor ellátogatott a messzi, ám mind fontosabb Kína meghívására arra a rendezvényre, ahol a vendéglátók mindegy 40 ország vezetőivel kötöttek látványos keretek között egyezséget a jövőbeni, mind mélyebb és sokoldalúbb együttműködésről. (Belt and Road Initiative az érdekes törekvés neve, s egyre komolyabb sajtója van, lásd majd a hivatkozott irodalomból a korabeli Index elemzését.) Itt fogadta miniszterelnökünket Hszi Chi-Ping, ami tényleg nagy dolog, s e találkozást már két héttel megelőzte a dubrovniki ú.n. 16+1

– rendezvény, amelyen megtudhatta a világ a Belgrád-Budapest-vasútvonal jövőbeni sorsának legfontosabb részleteit. (E nagyszabású projektről a gazdasági fejezetben már megfelelő részletességgel megemlékeztünk.) A pekingi látogatás, a hazai médiában vegyes fogadtatású lett. A számokhoz is ragaszkodó szakújságírók nem felelték fölemlegetni, hogy 2010 óta hazánknak a kínaiakkal folytatott külkereskedelme oly’ lassú ütemben növekszik, hogy e szerény eredménnyel utolsó előttiek vagyunk a 28 uniós ország között.

<https://g7.hu/kozelet/20190501/valamit-nagyon-szeretne-a-magyar-kormany-kinatol-de-vajon-mit/>

https://index.hu/gazdasag/2019/04/29/orban_viktor_egy_ovezet_egy_ut_kina_budapest-belgrad_meszaros_lorinc_selyemut_macron_zsakutca/

A kormánnyal szolidáris média sokkal megértőbben fogadta a mindmáig egyoldalúnak tetsző vonzalmunkat, s úgy látták, hogy hosszú távon mindenképpen megéri nekünk ez a keleti nyitás-politika.

https://mandiner.hu/cikk/20190505_kina_kinyit_mit_es_kit_szolgal_majd_az_uj_selyemut

https://mandiner.hu/cikk/20190516_az_uj_kina_arca_hszi_csin_ping

<https://g7.hu/vallalat/20190513/becsbol-nezve-jo-otletnek-tunik-a-kormany-750-milliard-forintos-projektje/>

Alig két héttel később került sor a várva várt amerikai meghívásra. Orbán Viktor legutoljára 18 évvel ezelőtt lehetett hivatalosan is vendége a mai világ vitathatatlanul legjelentősebb hatalmának. S nem kétséges, hogy két héttel az uniós választások előtt egy ilyen meghívás és nyilvános dicséret valóban rendkívüli jelentőségű diplomáciai gesztust jelent. A kormányajtó lelkendezése nem ismert határokat, ami azért is érthető, mert ez a meghívás már évek óta esedékes volt, ám... mindig közbejött valami. Egy-egy helytelenített Putyin-flört, egy CEU-ügy, valamiféle médiabotrány, kitiltások stb. Ezen a tavaszon azonban Trump egy időre feladta az európai ügyektől való látványos távolságtartását, és sorra, egymás után fogadta a V4-ek vezetőit. Orbánt utolsónak. A közös fotó elkészült és a - kétes értékű - dicséret sem maradt el, de a rosszmájú hazai sajtó egy része azt találgatta, hogy mennyibe is kerülhetett nekünk ez a közös fotó. Ez a kukacoskodás azért sem lehetett alaptalan, mert egy-két hónappal már korábban járt itt Pompeo, az amerikai külügyminiszter, aki eléggé egyértelmű feltételeket hirdetett meg. (Amerikai érdekeket az energetikai ágazatban, ezen belül a gázszállításokban, valamint az amerikai fegyverek rendelése iránti igényeink élesztgetését, nem beszélve a DCA aláírásáról.)

Simonyi András-egykori washingtoni nagykövetségünk pedig nem áttalott előhozakodni annak a finom diplomáciai jelzésnek a hazaüzenésével, miszerint pontosan az Orbán-látogatás napjára időzítette az amerikai Kongresszus két prominens hazai ellenzéki vezető meghívását is...Egyszóval, mások is jártak akkor az USA-ban és az sem volt véletlen.

Érdekes részletekről lásd még:

- Valami Amerika /Váncsa/ ÉS. Május 10.
- Hát ez gáz. HVG. Május 16.
- Illiberálisok egymás között. MH. Máj. 117.
- Randevúk Amerikában. HVG. Máj.23. /Simonyi András/

<https://www.valaszonline.hu/2019/05/14/trump-orban-publi/>

https://hvg.hu/velemeney/20190514_tgm_trump_orban_europa_ellenzek

https://hvg.hu/itthon/20190513_A_pillanat_amire_Orban_Viktor_ket_es_fel_eve_vart

https://mandiner.hu/cikk/20190516_trombitas_kristof_viktor_amerikaban

<https://444.hu/2019/05/15/trump-azt-mondta-a-vegen-orbannak-hogy-ugy-erzi-mintha-ikrek-volnanak>

<https://merce.hu/2019/05/14/se-alul-se-felulertekelni-nem-erdemes-az-orban-trump-talalkozot/>

https://hvg.hu/itthon/20190510_Uzletet_visz_cserebe_idot_kap_Orban_Viktor_Washingtonban

Már most, ha e tavasz diplomáciai/külvégi mérlegét szeretnénk megvonni, akkor nagyjából hasonló következtetésekre kell jutnunk, mint amit korábbi összegzéseink során többször is megtettünk. Az orbáni külpolitika folytatja a nagyhatalmi központok közötti permanens lavírozás gyakorlatát. Ha szükséges és elkerülhetetlen, akkor az egekbe dicsérjük a kínai térfoglalás páratlan eredményeit és nem győzzük hangoztatni, hogy övék a jövő. És ebben a jövőben szeretnénk még időben az ő oldalukon lenni. Még akkor is, ha ők nem nagyon vesznek észre minket.

Ha elkerülhetetlen, akkor kiszolgáljuk az újjáéledő orosz nagyhatalmi revansizmus pillanatnyi pr-igényeit, még akkor is, ha emiatt nehezen letagadható szemrehányásokat kapunk. A tulajdonképpen szövetségeseinktől is. (Ezen a tavaszon továbbgyűrűzött a Nemzetközi Beruházási Bank pesti engedélyezésének nehezen indokolható története, amiről már a gazdasági fejezetben alaposan írtunk. Ugyanide tartozó tékakör a Paks II. végtelen hosszúságú szappanoperája. S mind több elemzés igyekszik a hazai közönséget arra is rádöbenteni, hogy Magyarország is kitüntetett terepe a különös stílusú orosz informatikai hadviselésnek. E

veszélynek megdöbbentő részleteit írta meg a Krekó-Győri szerzőpáros az ÉS május 10-ei számában: „Az orosz fortélyos hatalom felemelkedése az informatikai térben” - címmel.)

És ha végképp nem megkerülhető, akkor tudomásul vesszük az amerikai dominancia-érdekek minden területen történő jelenlétét. Ugyan abban bízunk, hogy ők nagyon messze vannak és onnét alig látszik, hogy mi mit teszünk. De időnként kénytelenek vagyunk azzal is szembesülni, hogy ritkán figyelnek ugyan reánk, de olyankor az derül ki, hogy minden lépésünket számon tartják. S különösen a ballépéseket.

Az igazat megvallva, nemcsak a kicsinyke országok vannak mostanság nagy zavarban, de a nálunk sokkalta jelentősebb középhatalmi státuszú országok is. (Csupán egyetlen mondatban utalnánk az idei tavaszon töretlenül folytatódó angliai belpolitikai bohózat újabb és újabb, egyre lehangolóbb fejezeteire.) Részben azért, mert a fejünk fölött olyan játszmák zajlanak az informatikai, valamint az energetikai globális küzdelmekben, amelyeknek a végkimenetelét vajmi kevéssé van esélyük befolyásolni.

[/https://tldr.444.hu/2019/04/28/gazvezeteket-ivott-kuzdelem-kozepe-all-magyarorszag](https://tldr.444.hu/2019/04/28/gazvezeteket-ivott-kuzdelem-kozepe-all-magyarorszag)

Részint meg amiatt, amit az ország egyik legnagyobb tapasztalatokkal rendelkező biztonság-és nemzetközi politikai szakértője egy brutálisan őszinte és világos interjújában elmagyarázott. Gyarmati István a 444-nek adott interjújában részletesen levezette, hogy a vesztfáliai béke után kialakult/kialakított nemzetközi rendnek mára teljességgel szétzilálódtak az alapjai. Ám az új rendnek legfeljebb csak a lényeges elemeit vagyunk képesek felfedezni, de a jövő Rend struktúráját ma még aligha lehet átlátni. Ezért azután bármely nemzetközi feszültségnek ugyanúgy lehetséges tragikus végkifejlete is, mint ahogyan rövid időn belül válhat jelentéktelenné. Ilyen viszonyok között reménytelen a hosszabb távon is érvényes külpolitika kialakításával kísérletezni. <https://tldr.444.hu/2019/04/28/gazvezeteket-ivott-kuzdelem-kozepe-all-magyarorszag>

Elemzéséhez annyit mindenképpen hozzátennénk, hogy alap gondolatát nem vitatva úgy véljük, hazánk sorsa mindenképpen az Unió keretei között fog eldőlni, s ezért a mindenkori magyar külpolitika az erős európai egység/kooperáció elősegítésében érdekelt. Lenne érdekelt.

Zárszó, s néhány általános tanulság

Az elmúlt hónapok során feltűnően megszorodott az olyan írások száma, amelyek a lassan évtizede tartó Fidesz-korszak lehető legáltalánosabb tanulságait keresik, értelmezik és a felfedezett összefüggéseket próbálják minél szélesebb - nemzetközi, történeti stb.- keretek közé beilleszteni. Ilyen jellegű írásokkal a szokásost jóval meghaladó mennyiségben találkoztunk ezen a tavaszon, talán nem függetlenül az uniós választások következtében amúgy is megnövekedett mérleg-készítési szándékoktól. A magunk alkalmi mérlegéhez e sokféle munkából, valamivel több mint egy tucatnyi írást használunk ezúttal fel, s a színvonalasabbak mondanivalóit megpróbáljuk egy-egy bekezdésben összegezni azért, hogy valamiféle összképet is kilehessen rakni belőlük.

Végül még valami, ami korábban nem volt ennyire markánsan jelenlévő vonás. Azt talán sem indokolni, sem magyarázni nem volt szükséges, hogy a liberális és/vagy baloldali forrásvidékek felől megszülető elemzéseknek miért is volt/van erőteljesen kritikai karaktere. Ezen a tavaszon viszont a hagyományosan jobboldali és/vagy konzervatívnak tartható értelmiség is határozottan megnövekedett kritikai élel kezdett el elmélkedni a Fidesz-korszakról. A szövegünk végén található irodalmi ajánlatból mindez talán ki is világlik majd, de nem haszontalan, ha már itt is utalunk arra, hogy e mostani zárszóban érdemben vehettük igénybe Urbán László, Gyurgyák János, Bod Péter Ákos és Körösi András gondolatait is. /Jó, tizenvalahány évvel ezelőtt, amikor ezt a negyedévenkénti műfajt elkezdtek: ezt sem hittük volna.../

Politikai rendszerkritikák.

Ez a műfaj jószerevel 2010 óta ismert, és ennek a kereti között aligha lehetséges valami újdonsággal előállni. A rendszerváltás hatalmi szerkezetének felszámolása, a konszenzusos elemek kiiktatása, a kormányzati akarat abszolúttá tétele, a civil szféra fojtogatása stb. stb. – ezerszer megírott történetek. Mégis, újra meg újra akadnak szerzők, akik színezik, tovább viszik az eddigi meglátásokat is.

Körösi /1./ a már korábban kidolgozott 'plebisziter vezérdemokrácia'-minősítés segítségével dolgozza fel az Orbán-rendszer legújabb vadhajtásainak következményeit. Kis János /3 és 4/ folyamatában szemlélve a rendszer mozgásait, úgy látja, hogy a mozgássor következetesen halad a demokratikus berendezkedéstől az autokrácia felé oly módon, hogy minél erősebbé válik, annál nagyobb a hajlama a tekintélyuralmi berendezkedés kizárólagossá tételére.

Az aktuális politikai rendszerkritikák közül a legnagyobb visszhangot egyébiránt az a Timothy Garthon Ash /6/ váltotta ki, akinek ismertsége, nemzetközi tekintélye vitathatatlan. S aki elemzése végén radikálisan is azt javasolja, hogy az Orbán-rendszernek nincsen keresnivalója az uniós értékrendet elfogadó berendezkedések között, s ha magától nem távozna, akkor ki kell innét rakni.

Gazdasági rendszerkritikák. E sorok írói a megelőző ötven összegzésükben soha nem mulasztották el nyilvánvalóvá tenni, hogy melyek lennének a jelen kurzus gazdaságpolitikai töréspontjai. A magunk aktuális meglátásaihoz képest a mostani kínálatból figyelemre méltónak vélünk két írást is ez ügyben. Urbán László /13/ a jelenlegi gazdaságpolitikát a versenyképességi kritériumok szemszögéből elemzi, s összehasonlítja a mai világban megfigyelhető egyéb versenyképességi stratégiákkal. Majd meggyőzően mutatja ki, hogy a klientúrateremtésre alapozott elképzelés és gyakorlat éppenséggel a versenyképesség terén okozza a legtöbb gondot. Tömpe István /7/ máshonnan indul, a privatizációs három évtizedet veti egybe a legutolsó tíz év fejleményeivel, s azt állapítja meg, hogy ezekkel éppenséggel a korábbi kormányok által elkövetett hibák következményeit sikerül tartósan növekedést gátló tényezőkké felnöveszteni.

Rendszerváltás-kritikák. Ezek annyiban különböznek az előzőktől, hogy amazok szempontjait belehelyezik a harminc év időkeretébe, s így látják sokkal élesebben kirajzolódni a mulasztások/halasztások/tévedések összesűrűsödött halmazát. Talán nem kell külön hangsúlyozni, hogy ezen szempontok vallóinak nem csupán a Fidesz évtizedével vannak, voltak alapvető gondjai, hanem az egész harminc évvel. Tömpe /7/ idézett írása is ezt a vonalat képviseli, de mindenekelőtt Gyurgyák /11a és 11b/ veszi kíméletlen kritikával végig az elmulasztott esélyeket.

Ideológiakritikák. Ezek között különlegesen tanulságos a Körösényi – Mándi -szerzőpáros /2/ részlet elemzése, amely tucatnyi ponton mutatja ki, hogy a jelenleg eluralkodó kormányzati-jobboldali ideológia miért nem egyeztethető össze a konzervatív világgéppel. Ez az írás az idei, tavaszi szezon egyik legjobban felépített és érvekkel végig vitt elemzése.

Gyurgyák /11a/ említett írása számos ponton kiegészíti mindezt, miként Markó Béla /15/ és Krzysztof Pomian /10/ pozitív indíttatású esszéi is.

Morális indíttatású kritikák.

A + 30-kötett szerzőinek többsége természetesen vet számot az esszékeretek között a harminc év során megmutatkozott morális leépülés ezernyi jegyével, s hozzájuk lehet csatlakoztatni a többször és több helyen is említett Gyurgyák /11a/ elemzést. Itt juthat hangsúlyosan szerephez Tamás Gáspár Miklós bármely írása, amelyeket mostanában

megjelentetett. Legutóbbi tablója /5/ szinte a bibliai átkok erejével szórja a szemrehányásokat az egész magyar értelmiség nyakába – a mindenoldalú kultúrapusztulás - és pusztítás nagyüzemmé válásának okán. (Expresszív stílusa még a kétségtelen egyoldalúságokat is feledtetni képes.)

Ha ez lenne a feladatunk, akkor bizonyára össze tudnánk állítani a sok-sok rész-rendszer kritikákból egy átfogóbb, mondhatni, több dimenziós kritikai térképet is. Ez azonban már egy önálló tanulmány lenne és nem zárszó. Amit ehelyütt megtehetünk az az, hogy jelezzük: szaporodik színesedik és mind több szempontot átfogóvá hatalmasodik a legújabb rendszerváltás elmúlt évtizedének következményeit elemző kritikai gondolkodás. A következő lépés talán az lenne, ha e részkritikák egymással is diskurzusba lépnének. (A Gyurgyák-esszéivel ez már részben meg is kezdődött a www.valaszonline-hasabjain, egyelőre a konzervatív oldalon.)

Végül, feltehető még az a természetesen kikövetkeztethető kérdés is: na és? az illető hölgyek/urak javasolnak-e, látnak-e bármiféle kiutat, megoldást? Több szerző gondolatmenetét egybe olvasva - igennel válaszolhatunk.

Bod Péter Ákos /14/ másféle úton, de ugyanazt írja, mint Kis János is /3/, hogy t.i. a régi megállapodások, konszenzusok érvényüket veszítették, és a legelső lépés az lenne, ha meg lehetne keresni (és...persze -találni) egy újfajta nemzeti kiegyezés alapvető kérdéseit és válaszait. Igen ám, de kik között? Markó Béla /15/ válasza az, hogy ezt már egy új nemzedéknek kellene megtennie. Marosán György /8/ még azt is világossá teszi, hogy ehhez majd egészen újfajta társadalmi szerepek, együttműködési módok kialakítása és elfogadása szükséges. K. Pomian /10/ - a Nyugaton élő lengyel történész - meg azt fejt ki, hogy a jelen és a közeljövő kihívásaira már csak egy újfajta - európai horizontú - identitás alapján lehetséges eredménnyel válaszolni.

Szép és tanulságos körkép. Egyetlen negyedév hozadékaként.

Talán az a legjobb, ha olvasással töltjük az időt. Amíg lehet. Amíg van mit.

Irodalom a zárszóhoz:

Körösényi András: Csak a csoda segít. HVG. jún. 20. /1/

Körösényi András-Mándi Tibor /2/ <https://www.valaszonline.hu/2019/05/06/miert-nem-vagyunk-uj-iobboldaliak/>

Kis János /3/: Az emberi jogok kihívó gyakorlása /int. És. jún. 7.

Kis János /4/: Demokráciából autokráciába. Politikatudományi Szemle. 2019/1. 17-41.o.

TGM. /5/ https://hvg.hu/itthon/20190626_TGM_Szemelyes_ugy

Timothy Garton Ash /6/ /visszhangokkal együtt/

[https://hvg.hu/itthon/20190629 Timothy Garton Ash Magyarország többé nem demokrácia](https://hvg.hu/itthon/20190629_Timothy_Garton_Ash_Magyarország_többé_nem_demokrácia)

[https://hvg.hu/itthon/20190620 A Guardian Orbánról Az új EUs vezetőknek nem szabad elfeledni a tragédiát Európa szívében](https://hvg.hu/itthon/20190620_A_Guardian_Orbanrol_Az_új_EUs_vezetőknek_nem_szabad_elfeledni_a_tragédiát_Európa_szívében)

https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jun/20/viktor-orban-democracy-hungary-eu-funding?fbclid=IwAR2mIO1KAOXL9dQuDusFyeglyfgMw46bF8SoMFz_V3IWvKwmHZx_IPZ9V1M

<https://444.hu/2019/06/20/timothy-garton-ash-magyarország-nem-demokrácia-európa-vezetőinek-nem-kellene-udvariaskodnia-orbánnal>

Tömpe István/7/ Permanens rendszerváltás. HVG. jún. 20.

Marosán György /8/ A globális világ hét parancsolata. ÉS. ápr. 11.

Jánossy András /9/ Ner-ológiai adalékok. ÉS. máj. 31.

Krysztof POMIAN /10/ Az európai identitás. ÉS. jún. 21.

Gyurgyák János / 11a/ A reménytelen reményről. in: + 30. Napvilág kiadó, 2019. szerk. Földes György. 115- 147.o

Gyurgyák János /11b/ <https://www.valaszonline.hu/2019/06/12/nyolc-bekezdés-európaról-es-magyarországról/>

<https://www.valaszonline.hu/2019/05/21/gyurgyak-janos-orban-simicska-rendszer-essze/>

/12/ Összehasonlító nemzetközi vizsgálat eredményei arról, hogy mit gondol a hazai lakosság minderről? <https://444.hu/2019/05/03/a-magyarokat-jobban-aggasztja-a-korrupció-mint-a-bevándorlás>

Urbán László /13/<https://g7.hu/kozelet/20190625/az-orban-rezsim-es-a-gazdasagi-versenyképesség/>

Bod Péter Ákos / 14/: Változnak az idők. in: +30. 27-57.o.

Markó Béla /15/: Nemzedéki számháború. in: + 30. 169.-185.

